

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skoleprg

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

SKOLEÅRET 1967—68

ESBJERG KOMMUNE
SKOLEVÆSENET

Beretning

for skoleåret 1. august 1967 — 31. juli 1968

Ved skoledirektør
HERLUF RASMUSSEN

Vagtskifte.

Indholdsfortegnelse.

Administration, ledelse og tilsyn:

Skolekommissionen	3
Byrådets skoleudvalg	3
Skolevæsenets administration ...	3
De kommunale skoler	4
Lærerrådene	5
Skolelægeinstitutionen	5
Skoletandklinikkerne	5
Skolevæsenets kontor	6
Fagkonsulenter	6
Fælleslærerrådet	6
Skolepsykologisk kontor	6
Skolevæsenets socialrådgivere ..	6
Rendbjergghjemmet	7
Feriekolonien i Sønderho	7
Feriekolonien i Rendbjerg	7
Feriekolonien i Stenderup Hage ..	7
Skolebespisningen	7
Skolevæsenets filмотek	7
Skolevæsenets tilsyn med filmapp. m. v.	7
Fortsættelsesskolerne	7
Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad	7
Ungdomsskoleudvalget	7
Aflenskoleudvalget	7
Forældreforeninger	8
Ribe amts skolecentraler	8
Sydvestjyllands fælleskommu- nale samling	8
Indledning	8

<i>Efterskrift</i>	111
--------------------------	-----

Elever:

Skolesøgende og undervisnings- pligtige børn i Esbjerg	37
Klassetal og børnetal	38
Eleveunderstøttelser	39

Lærerpersonalet:

Normering	23
Til- og afgang i lærerpersonalet ..	24
Lærerpersonalets fraværelse ...	24
Jubilæer	25
Møder	25
Esbjerg lærerforenings kursus ..	25
Lærernes videreuddannelse ...	26
Studierejser til venskabsbyer ...	28

Regnskabsoversigt:

Udgifter til skoler	109
Den gennemsnitlige udgift pr. barn og pr. indbygger	110

Samarbejdende organer:

Esbjerg og omegns skolescene ..	98
Esbjerg og omegns skolebio ...	99
Fortsættelsesskolerne m. v.	100
Esbjerg kvindeforeningers børneparkering	106
Esbjerg årskursus for lærere ...	107
Friluftsbadene	107
Sydjysk ungdomskostskole	108

Skolevæsenets fritidsvirksom-

<i>heder</i>	92
Skolehaverne	93
Svømmeundervisning	94
Sang og musik	96

Sundhed:

Skolesundhedsplejen	59
Tuberkuloseundersøgelserne ...	62
Skoletandplejen	62
Det skolepsykologiske arbejde ..	66
Specialundervisningscentret for Ribe amt	76
Talekonsulenten	82
Hørekonsulenten	83
Rendbjergghjemmet	85
Skolebespisningen	86
Frirejser på statsbanerne	88
Feriekolonier	88
Socialrådgivernes virksomhed ..	90
Eleveforsømmelser	92

Undervisning:

Årsprøve og eksaminer	40
Skolebibliotekerne	42
Grønlanderbørn	46
Udsendelse af lejrskoleklasser ..	49
Skoleidrætsstævnet	49
Skolesvømmestævnet	50
Færdselslære	52
Erhvervsvejledningen	53
Skolebotanisk have	53
Esbjerg skolevæsenes filмотek ...	54
Skoleradio - båndcentral	54
Skolefjernsyn	54
Udveksling med venskabsbyer ..	55

Undervisningslokaler:

Antal undervisningslokaler	10
Bygnings- og inventararbejder ..	11
Udlån af lokaler	13
Begivenheder i skolernes liv ...	15

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 1. april 1968.

Skolekommissionen:

Overportør A. K. Nielsen, formand.	} Forretningsudvalg
Konstruktør Rich. Gram, næstformand (J.).	
Trafikkontrollør O. A. Bach.	
Borgmester Henning Rasmussen (til 27/5 1968).	
Skorstensfejermester Albert Jensen.	
Ekspeditionssekretær Wiggo Magnussen.	
Bankfuldmægtig Poul Bech.	
Arkitekt fru Jytte Tapdrup.	
Fru Ingrid Sjørup.	
Forstander Godtfred Vittrup (B. + Sp.).	
Kontorbestyrer Harly Bertelsen (D. + Ø.).	
Driftsleder Edgar Hansen (St. + V.).	
Fru Viola Jensen (Pr. + Vb.).	
Fru Helene Sonne (Gb. + R.).	
Ingeniør Jens Kristian Bovbjerg (Gr.).	
Planteavlskonsulent E. Ellegaard Jørgensen.	
Lektor Ib Rahbek (fra 27/5 1968).	

Skoleudvalget:

Advokat Torben Permin, formand.
 Skorstensfejermester Albert Jensen, næstformand.
 Trafikkontrollør O. A. Bach.
 Skoleinspektør Ahlmann Nielsen.
 Overportør A. K. Nielsen.
 Gårdejer Frode Jensen.

Skolevæsenets administration:

Herluf Rasmussen, skoledirektør (fra 1/5 1968).
 Peter Vedde, viceskoledirektør.
 M. Skov Nielsen, ekspeditionssekretær.
 Frk. Dagmar Jensen, fuldmægtig.
 Frk. Karen Marie Petersen, overassistent.
 Jørgen Frandsen, kommuneassistent.
 Fru Inger Sillasen, kommuneassistent.
 Fru Maria Ditlevsen, kontorist.
 Fru Elfrida Høyer-Nielsen, kontorist.
 Fru Elin R. Rasmussen, kontorist.
 Frk. Bodil Frøkjær, kommuneassistent.

De kommunale skoler:

Skolens navn	Skoleinspektører (Tr. kl. 12,15-13,15 undt. lørd.)	Viceinspektører
Bakkeskolen (Bk.) tlf. 12 70 55 (fra 23/8 1968)		
Boldesager skole (Bo.)	P. Kromann, tlf. 12 81 76, priv. 12 37 52	Valther Pedersen Børge Christiansen
Danmarksgades skole (D) m. Anneksskolen	Carl Dirks, tlf. 12 08 87, priv. 12 61 21	Egon Skou Frk. Maren Hansen
Gammelby skole (Gb.)	Sv. Eg Løkkegaard, tlf. 12 15 92, priv. 12 47 30	Fru Maren Schmidt Madsen Kn. Bækgaard
Grådybskolen (Gr.) m. Grådybpavillonen	K. Bjorholm, tlf. 12 33 62, priv. 12 32 70 tlf. 12 95 14	Ejvin Lau Ingv. Schultz E. Bøgh Hansen
Jerne skole (J)	Ahlmann Nielsen, tlf. 12 17 36, priv. 12 28 66	G. Carlsen Bent Madsen
Præstegårdsskolen (Pr.)	Henning Hjuler, tlf. 12 58 93, priv. 12 41 06	Ib Nielsen
Rørkjær skole (R)	Magne Astrup, tlf. 12 21 63, priv. 12 95 36	J. Holmberg Kr. Fr. Larsen Arne Jørgensen
Skads skole Andrup pr. Esbjerg	Førstelærer Chr. Bruun, tlf. 16 01 67, priv. 16 00 03	
Spangsbjergskolen (Sp.)	Henry Jakobsen, tlf. 12 58 92, priv. 12 24 25	H. Rode Petersen Frk. K. Mosegaard Mikkelsen
Stormgades skole (St.)	Sv. Å. Werborg, tlf. 12 02 89, priv. 12 19 45	Frk. Kristiane Sørensen Viggo Nielsen
Vestre skole (V) m. Vesterhavspavillonen	Frk. Karen Marie Nielsen, tlf. 12 03 95, priv. 12 20 36 tlf. 12 39 13	Vilh. Christensen Niels Nøhr
Østre skole (Ø) m. Østergade 71	Hans L. Obling, tlf. 12 03 08, priv. 12 47 18	Fru C. Bork Richard Møller
Veldbæk skole (Vb.)	Førstelærer Axel Knudsen, tlf. 12 43 84	

Skoletandlæger	Skolelæger og skolesundhedsplejersker	Lærerrådsformænd	Pedeller
			Henry Madsen (fra 1/7 1968)
Børnetandl. fru Harriet Kjær- gaard, tlf. 12 36 99	Tage Østergaard Frk. Helga Christensen, tlf. 12 68 82	Lærer Vagn Brynå	F. Wobeser
Overtandl. P. Caspersen, tlf. 12 10 20 Børnetandl. fru Lone Winding	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk, tlf. 12 80 43	Overlærer fru Inga Vedde	Herbert Mathiasen E. Starup Jensen
Børnetandl. fru Ingeborg Hadrup, tlf. 12 94 48	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen, tlf. 12 28 79	Overlærer E. Martinsen	C. R. Ekmann
Børnetandl. fru Lidia Redlich, tlf. 12 30 37	L. M. Jakobsen Frk. B. Bækgaard, tlf. 12 47 81	Lærer K. O. Schmidt	Jeppe Lund
Børnetandl. Kjeld Thomsen og fru Lissi Caspersen, tlf. 12 72 71	Tage Østergaard Frk. Helga Christensen Frk. Ellen Degn, tlf. 12 72 70	Lærer Poul Madsen	Marinus Jensen
	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn, tlf. 12 96 43	Lærer Sv. Grønbæk	J. Nielsen
Afdelingstandl. fru Sigrid Berg Andersen (vikar), tlf. 12 34 59	Tage Østergaard Frk. Ellen Degn, tlf. 13 06 21	Overlærer Aage Hilmer Sørensen	H. Andersen
	Tage Østergaard Frk. Anna Justesen	Lærer Gudmund Poulsen	Viktor Nielsen
Børnetandl. fru Tove Mikkelsen, tlf. 12 72 76	L. M. Jakobsen Frk. B. Bækgaard, tlf. 12 72 75	Lærer J. Dybvad Olesen	Axel Nielsen
Børnetandl. Jørgen Thomsen, tlf. 12 38 79	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 12 35 89	Lærer R. Viig Pedersen	Kr. Kristensen
	L. M. Jakobsen Frk. Beate Hansen, tlf. 12 35 95	Lærer J. Phillipsen	C.B. Christiansen
	L. M. Jakobsen Frk. Anna Justesen, tlf. 12 35 88	Overlærer Johan I. Nielsen	P. Rasmussen
	L. M. Jakobsen Frk. Warla Østbirk		Bjarne Sejerup
	Specialister: Overl., dr. med. C. E. Tarnowski, Spangsbjerg Hospital Røntgengennemlysning, tlf. 12 43 90 Overl. S. Fr. Nielsen, Høreundersøgelser Overl. Erik Funch		

Skolevæsenets kontor:*Kongensgade 34².*

Telefon 12 40 33.

Skoledirektøren	lokal	364	priv.	12 13 75
Viceskoledirektøren	»	345	priv.	12 51 11
Ekspeditionssekretæren	»	341	priv.	12 37 26
Fuldmægtigen	»	342		
Ekspeditionen og skrivestuen	»	343		
Overassistenten	»	364		
Bogholderiet	»	365		

Skoledirektøren træffes skoledage kl. 14-15 undt. lørdag.

Viceskoledirektør P. Vedde træffes som regel kl. 14-15.

Ekspedition kl. 9-15, torsdag kl. 9-18, lørdag lukket. Vikaranvisning dog fra kl. 7,30, tlf. 12 45 89 (også lørdag).

Skolevæsenets socialrådgivere:

Træffetid kl. 9-10 og — undtagen lørdag — kl. 12,15-13,15.

Fru Irene Christiansen, Kongensgade 34², tlf. 12 40 22, Bk., D., Gb., J., Pr., R., Sk. og Ø.

Fru Asta Nielsen, Kronprinsensgade 33, tlf. 12 68 44, Bo., Gr., Sp., St., V. og Vb.

Fagkonsulenter:

Sang- og musikkonsulent Viggo Birch, Stormgades skole, tlf. 12 44 60.

Skolebiblioteksinspektør Mogens Kruse Hansen, Grådybskolen, tlf. 13 08 36. Træffetid mandag, torsdag og fredag kl. 13-14.

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceinspektør Niels Nøhr, Vestre skole.

Fra 1/8 1968 viceinspektør E. Lau, Grådybskolen.

Skolepsykologisk kontor:*Kronprinsensgade 33.*

Tlf. 12 68 44 og 12 65 54.

Ledende konsulent for specialundervisningen: cand. psych. Harald Rasmussen (fra 1/11 1968).

Kst. som ledende konsulent for specialundervisn.: Charles Jakobsen (til 31/10 1968).

Konsulent for specialundervisningen: Gorm Hadrup.

» » » : Jørgen Gregersen.

Talekonsulent: Henning Maigaard-Hansen.

Tunghørkonsulent: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 12 80 23.

Hjælpeklassekonsulent: Lars Søndergaard Hansen.
 Kontormedhjælp: Kontorist fru Solvejg Søndergaard.
 » fru Helen Nielsen.
 Kommuneass., fru Birgit Juhl Jensen (fra 1/11 1967).

Observationsskolen i Rendbjerg pr. Egersund:

Forstander: Hans Novrup, tlf. Gråsten (046) 5 17 56.

Feriekolonien i Sønderho, Fanø:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (05) 16 40 16.

Feriekolonien og lejrskolehjemmet Rendbjerg pr. Egersund:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. Gråsten (046) 5 16 34.

Feriekolonien og lejrskolehjemmet i Stenderup Hage
 pr. Varmark:

Åben i tiden 1. maj—30. sept., tlf. (05) 57 11 29.

Skolebespisningen:

Skolebespisningskøkkenet, Skoleparken 2, tlf. 12 43 78.
 Hovmester Erik Olsen.

Skolevæsenets filmotek:

Overlærer H. Selmer Krogh, Stormgades skole.

Skolevæsenets tilsyn m. filmapp. m. v.:

Lærer R. Viig Pedersen, Stormgades skole.

Fortsættelsesskolerne:

Kontor: Rørkjær skole, 2. sal, i hovedbygningen, tlf. 12 47 37.

Skoleinspektør Henry Mogensen. Træffetid 12,15-13,15, undtagen lørdag.
 Tlf. privat 12 46 40.
 Viceinspektør H. Loof Nielsen.

Ungdomsnævnet for Esbjerg købstad:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Ungdomsskoleudvalget:

Formand: Lærer Asbjørn Jakobsen.

Aftenskoleudvalget:

Formand: Fru Margit Schroll.

Forældreforeninger:

Formænd:

Boldesager skole: Bankbogholder Holger Sigård, Dortheasvej 19.
 Gammelby: Fru Kirsten Poulsen, Ribegade 129, fra 1/11 1968.
 Jerne skole: Konstruktør Richardt Gram, Mimers Allé 16.
 Rørkjær skole: Direktør Svend Ahlburg, Ewalds Allé 45.
 Spangbjergskolen: Fru Lis Cramer, Højvangs Tværvej 9.
 Stormgades skole: Trafikkontrollør O. A. Bach, Rolfsgade 91.
 Vestre skole: Trykker Kaj Jensen, Strandbygade 41.
 Skads skole (skolenævn): Planteavlskonsulent E. Ellegaard Jørgensen,
 Mølle vænget 26, Andrup pr. Esbjerg.

Ribe amts skolecentral:

Teglværksgade 1.

Leder: Lærer Ib Ansgar Jensen, tlf. 12 13 55 og 12 10 23.

Sydvestjyllands fælleskommunale samling:

Teglværksgade 1.

Leder: Lærer Hans Jørgen Laustsen, tlf. 12 13 55.

Ved udgangen af april 1968 forlod skoledirektør N. P. Andersen Esbjerg skolevæsen. Gennem 20 år formåede han at placere skolevæsenet og sig selv forrest i billedet af den danske folkeskole, og intet andet end lovens krav om afgang formåede at standse ham. Fremsynet og dybt engageret i moderne pædagogik og skoledebat kæmpede han såvel hjemme som ude for stadig udvikling af folkeskolen. Det kunne undertiden knibe for myndigheder, administration og medarbejdere på skolerne at acceptere tempoet og ideernes mangfoldighed; men ingen kunne undgå at føle sig inspireret til fortsat virke for barn og skole — og det var hovedsagen for N. P.

Som hans efterfølger er det vel — selv i en årsberetning — naturligt og tilgiveligt, at jeg i nedenstående betragtninger beskæftiger mig med nogle af fremtidens opgaver; den fyldige beretning vil i øvrigt tilgodese det forgangne skoleårs virksomhed.

I erkendelse af, at alle i Esbjerg er interesserede i, at vor by kan fastholde sit ry som førsteklases skoleby, og at intet kan køre på renomméet alene, må myndigheder, administration og medarbejdere i de kommende år være indstillet på, at meget store investeringer, ihærdigt arbejde og stærk vilje til samarbejde er nødvendige forudsætninger for, at børn og unge i Esbjerg gennem skolen kan blive forsvarligt uddannet, så de på lige fod med unge fra andre egne af landet kan skabe sig selv en god fremtid og være fuldgældige medborgere i vort dynamiske samfund.

Pædagogisk må vi bl. a. forberede os på den udvidede uddannelsespligt, der samtidig vil bane vejen for tilvalgsskolen med dens absolutte

krav om forældrekontakt og effektiv rådgivning samt omlægning af undervisningsplaner, udvidet samarbejde mellem lærerne indbyrdes og mellem lærerne og andre medarbejdere m. m.

Økonomisk vil især nye skolebyggerier, bl. a. i sammenlægningskommunerne, modernisering af de gamle skoler og anskaffelse af flere og bedre undervisningsmidler stille stadig større krav. Der må tages hensyn til de lokale krav, den pædagogiske udvikling i folkeskolen stiller, og der må — bl. a. i de nye skoler — skabes tidssvarende vilkår for fritidsbeskæftigelse af børn og unge og for voksenundervisningen, der uden tvivl vil få et stort opsving i de kommende år. Specialundervisnings og i særlig grad hjælpeskolens lokalesituation må forbedres, ikke blot via nye byggerier, men i høj grad også i de gamle skoler, så at »Den lysegrønne Betænkning«s intentioner kan efterleves.

Administrativt vil vi måske i nær fremtid møde de hidtil største udfordringer. Såvel den nye kommunallov som de bl. a. deraf følgende ændringer i andre love, f. eks. tilsynsloven, og kommunesammenlægningerne vil stille overordentlig store krav til skolevæsenets administration.

Lokalemæssigt vil vi uden tvivl kunne leve op til situationen, når vi i begyndelsen af 1970 flytter ind i det ny rådhus, og der er god grund til at regne med myndighedernes velvilje også i personalespørgsmål. Samtidig med eller før vor indflytning må vi have gennemført en forbedring af skolepsykologernes kontorforhold.

Den ny tilsynslov vil formentlig indføre skolenævn ved alle skoler, en god foranstaltning, der i øvrigt synes uomgængelig, når man vil opretholde lokal forældreindflydelse på skolen. Det vil medføre ændring i administrationen; men med god vilje fra alle sider vil vi kunne finde en fornuftig løsning også på dette område.

Sandsynligvis — og forhåbentlig — skabes i den nye lov også grundlag for en koordinering på administrations- og styrelsesområdet af kommunens mange former for undervisning, herunder folkeskole, ungdomsskole, voksenundervisning m. m., hvilket bl. a. synes nødvendigt på baggrund af loven om fritidsundervisning.

Allerede pr. 1. april 1969 finder sammenlægning med Bryndum og Vester Nebel kommuner sted, hvilket betyder, at elevtallet stiger med ca. 1000, og det er vel rimeligt at regne med yderligere ca. 2000 elever i 1970. Der forestår således et stort arbejde med at samordne skolevæsenet; men vi glæder os dertil. Sammenlægningerne giver bl. a. en værdifuld tilgang af lærere og ledere, og det vil betyde endnu større styrke i vore bestræbelser for at skabe fremskridt inden for skolevæsenet.

Fra 1970 vil samarbejdet med amtet blive udvidet i betydelig grad, idet amtsrådet formentlig får tillagt overtilsynet med alle skolevæsenet i amtsråds kredsen, hvilket vil være i god overensstemmelse med den linje, der er fastlagt i den ny kommunallov. Også dette vil medføre ændringer i vor administration, og måske vil der komme overgangsvanskeligheder; men i løbet af kort tid skulle det gerne vise sig, at nyordningen vil være til gavn for hele amtsråds kredsen undervisningssektor. Skolevæsenet i Esbjerg er parat til at yde sit bidrag til et positivt og frugtbringende samarbejde.

Til ovenstående spredte betragtninger skal endelig føjes en hjertelig tak for godt samarbejde til alle medarbejdere i og uden for skolen, til

de andre kommunale administrationer, som skolevæsenet har kontakt med, til pressen, der kun sjældent lod sig friste af letkøbt sensationsstof, og ikke mindst til vore myndigheder, der også i 1967/68 viste skolen helhjertet interesse og ydede den værdifulde støtte.

Herluf Rasmussen.

Undervisningslokaler.

Pr. 31. december 1967.

Skole	Norm. klasseværelse 3/4 » » (over 30 m ²) 1/2 » » (18—30 m ²) Læseholdsr. (un. 18 m ²) T: Tumløs S: Svømmesal	Gymnastik	Skolekøkken	Træsløjde	Metall. + Værkstedsun.	Naturlære	Biologi	Geografi	Håndarbejde	Formning	Sang	Læsestue (udlån særsk.) » (komb. m. udlån)	Filmrum	Børnehave	Hobby	Keramik	Ialt			Andre lokaler og bemærkninger			
																	Norm. klassev. m. v.	Faglokaler	Undervisningslok.				
Boldesager	27	5	2	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1			34	18	52			
Danmarksgade	18	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1			21	14	35			
Anneksskolen	4	3		1														7	1	8			
Gammelby	28	1	1	3	3	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	33	19	52	1 bogb. i kældere		
Grådybskolen	29*)	1	4	3	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1		34	20	54	*) Heraf 3 m. grupperum		
Grådybpavillonen ...	2			1														2	1	3			
Jerne	34**)	4	1	2	1*	1	1	1	2*	1*	1*	1	1	1	2	1	1	41	21	62	*) Sammen m. Esbjerg sem **) Heraf 9 m. grupperum		
Præstegårdsskolen ...	19	7	2	1	2		2	1				1	1	2				28	11	39			
Rørkjær	22	2	3	5	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1			32	17	49			
Skads skole	6	1		1	1	1	1			1			1					7	6	13			
Spangshjergskolen ...	29*)	4	4	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1			37	18	55	*) Heraf 16 m. grupperum og 2 i kældere		
Stormgade	26	2	3	2	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			33	16	49			
Vestre	14		1	2	1	1	1	1	1	1	1		1	1				15	11	26			
Vesterhavspavillonen .	4									1				1	1			4	3	7			
Østre	15	2	1	2		1	1	1	1	1	1		1			1		18	11	29			
Østergade 71														1				1	1	2			
Veldbæk	2				1	1							1					2	3	5			
	279	22	25	22	32	16	12	11	15	11	8	15	14	8	6	7	10	17	6	3	348	191	539

Bygnings- og inventararbejder.

(Udover den almindelige vedligeholdelse).

(Ved Stadsbygmesterens arkitektafdeling).

Bakkeskolen:

Opførelsen af en ny 4-sporet skole påbegyndt i efteråret 1967.

Boldesager skole:

Fortsat akustisk regulering i klasser. Etablering af keramikrum i kælder. Tæppebelægning udført i begge skolegårde.

El-armaturer udskiftet i 3 klasser, belysning over bad suppleret, skabe til gymnastiktøj ved lille sal og lærerskabe til musikhøjskolen.

Danmarksgades skole med Anneksskolen:

Gennemgang af skolens nøddgangsforhold med deraf følgende etablering af skillerum på repose foran formning og foran naturlære, dørforbindelse mellem naturlære og biologi, nøddgang mellem sang og skolekøkken samt redningsaltan foran klasse i tagetage i Norgesgade-fløjen.

Tagkonstruktion med gl. sløjdløkkale over drengenes gymnastiksal fjernet, ny fuld etage opført med træsløjd og 2 normalrum, som senere tænkes ændret til metalsløjde.

Håndvaske opsat i enkelte klasser, akustisk regulering i skolekøkken og tårn over trappe på Anneksskolen fjernet.

Tavlelys opsat i 3 klasser, suppleret af skabe, cykelstativer og sceneudstyr.

Gammelby skole:

Vinylgulv i pige-gymnastiksal samt akustisk regulering i formningslokale.

Suppleret af inventar i metalsløjde.

Grådybskolen med Grådybpavillonen:

Lysanlæg opsat ved Grådybbadet og akustisk regulering foretaget i børnehavelokale, Grådybpavillon.

Suppleret af skabe i Grådybpavillon, bænke i gård, 6 store høvlebænke i træsløjde og rækværk på 3 m vippe ved bad.

Jerne skole:

Overdækning af pergola foran administrationsbygning, dræning i gård og bag parkering langs kældergang, tagventilation på administrationsbygning reduceret, belysning i skolegård suppleret, keramikrum udvidet og radiatorer i pavillon termostatreguleret.

Reoler til klassebibliotek i nogle klasser, fejmaskiner til gårde og suppleret af maskiner i metalsløjde.

Esbjerg Seminarium:

Intet særligt.

Præstegårdsskolen:

Intet særligt.

Rørkjær skole:

Færdiggørelse af låsesystem, hoveddøre i forbygning fornyede, gitre over gårdtoilet-skillerum, udvidelse af port til skolegård samt ombygning af kontorområdet med etablering af forkontor og venteplads.

Skabe til lærere opsat ved lærerværelset, supplerung af inventar i formning og belysning i pige-gymnastiksal samt af inventar i kontorområdet. 6 udstillingsskærme.

Skads skole:

Intet særligt.

Spangsbjergskolen:

Gitre opsat over gårdtoiletskillerum, rækværk opsat ved fortovskanter ved hovedindgang. 10 ventilationsruder isat husgerning, naturlære og et antal normalklasser. Forbedret strømleverance i naturlære, låse på normalklassedøre og ombygning af kontorområde med etablering af forkontor.

Supplering af skabe og reoler i nr. 3, læsehøldsrums, rengøringsassistensrum og formning samt af cykelstativer. 5 bænke i anlæg og inventar til kontordame.

Stormgades skole:

Udskiftning af gulv til linoleum i husgerning, linoleum på gulv i nr. 34 og trappe hertil. Hegnsfornyelse ved sportsplads mod Kronprinsensgade og akustisk regulering i nr. 25.

Supplering af lys i 3 klasser og 2 skabe til naturlære.

Skolens nybygninger taget i brug ca. marts 1967. Består af 2 fløje, én langs Kronprinsensgade med 3 normalklasser og gymnastiksal med scene, omklædningsrum m. v. samt køkken og garderobe, den anden med hovedindgang, træ- og metalsløjdlokaler, børnehavelokale og 2 normalklasser.

Efter fraflytning af skolens oprindelige træsløjde i hovedbygningens kælderetage er dette rum gennemgribende istandsat og indrettet til formningslokale.

Veldbæk skole:

Udskiftet sydgavlens beklædning på gymnastiksalen.

Vestre skole med Vesterhavspavillonen:

Linoleum på gulv i lærerværelse, tavlelys i 3 klasser på skolen samt varmt vand til toilet og tekøkken i Vesterhavspavillonen.

Reoler til klassebibliotek i nogle klasser, supplerung af skabe til geologi og musikinstrumenter. Supplerung af møbler i lærerværelse og inventarændring i kontordepot for her at skaffe plads til kontordame.

Østre skole med Østergade 71:

Gulv helt fornyet i omklædningsrum ved kældersal, beklædning af depotvægge på loft og gennemgribende ombygning og istandsættelse af drengenes gårdtoilet.

Udskiftning af kortkasser påbegyndt. Reoler til klassebibliotek i nogle klasser. Supplerung af skabe til orientering, omklædning, børnehavn, metalsløjde og normalklasse.

Skolevæsenets og Skolepsykologisk kontor:

Intet særligt.

Pulver-ildslukkere:

I 14 naturlære- og kemilokaler samt 2 værkstedslokaler er opsat ildslukkere og brandtæpper.

Feriekolonien Sønderho:

Koloniens køkkenindretning udskiftet med nyt snedkerinventar og nyt elektrisk udstyr til kogning, bagning, stegning og opvask samtidig med gennemgang af hele den elektriske installation ved overgang til vekselstrøm.

Feriekolonien Rendbjerg:

Intet særligt.

Feriekolonien Stenderup Hage:

Intet særligt.

Rendbjergghjemmet:

Etablering af lille køkkenarrangement i forstanderbolig og sengepanel i elevværelse.

Udlån af lokaler.

Boldesager skole:

EGF, B 47, Fremad, Kvik, EHK, Esbjerg Vægtløfterklub, Esbjerg Judoklub, EAF, Aftenskolen, FOF, AOF, LOF, FDF, DUI, KFUK-spejderne, Det danske Spejderkorps, Sygeplejeskolen, Esbjerg Musikhøjskole, Esbjerg Årskursus, Esbjerg Statsskole.

Badet: Esbjerg Seminarium, Esbjerg Svømmeklub, Esbjerg Statsskole, Dansk Livredning og Statens Gymnastikinspektion.

Danmarksgades skole:

AOF, FOF, LOF, EGF, Esbjerg Svømmeklub og Tandlægeforeningen.

Gammelby skole:

AOF, ØB, Gammelby Søndagsskole, FDF 4. kreds, Aftenskolen, Esbjerg Judoklub, Seminariets håndboldklub, KFUK-spejderne, KFUM-spejderne og DUI.

Grådybskolen:

Esbjerg Lærerforening, Esbjerg Årskursus, Sct. Georgs Gildet, DUI, Spejdere, »Hermod«, Kvik, EAF, Badmintonklubben »Grådybet«, Vestkraft, Esbjerg Ishockey Klub, EFB, Esbjerg Roklub, Spastikerforeningen.

Jerne skole:

Lokale Kvindeorganisationers Børneparkering, Gymnastik- og sportsforeninger under Esbjerg Idrætsforbund, Esbjerg Firmaidræt, AOF, FOF, Aftenskolen, Esbjerg og Omegns Husholdningsforening, FPF, Jerne Mandskor og Esbjerg Seminarium.

Præstegårdsskolen:

Esbjerg Svømmeklub, Esbjerg Firmaidræt, Esbjerg Seminarium, Gymnastikforeningen »Hermod«, Jerne Idrætsforening.

Rørkjær skole:

EGF, FPF og Ungdomsskolen.

Skads skole:

Skads Husholdningsforening, Skads Gymnastikforening, Andrup Badmintonklub, Andrup Idrætsforening.

Spangsbjergskolen:

DUI, AOF, FOF, LOF, Esbjerg Svømmeklub, Sømandsskolen, Roklubben, FDF 2. kreds, KFUM, FDF 6. kreds, SIF, »Hermod«, Aftenskolen, Spejderkorps, Vesterhavsdrengene, Esbjerg Skøjteklub og Børneparkeringen.

Stormgades skole:

AOF, FOF, Esbjerg Årskursus, Vestjysk Symfoniorkester og »Hermod«.

Veldbæk skole:

Veldbæk Gymnastik- og Ungdomsforening (gymn.) og Jerne KFUM (bordtennis).

Vestre skole:

AOF, FOF, LOF, EAF, DUI, Brandkorps, Skøjteklubben, Volleyboldklubben, Kvik, Filatelistklubben (junior) og Guldalderklubben.

Østre skole:

AOF, FOF, LOF, Esbjerg Husmoderforening, Kommunalt Kursus, Postorkestret, KFUM, EFB, B 29, B 47 og EBBK.

Begivenheder i skolernes liv.

Studiebesøg.

I skoleåret 1967-68 har skolevæsenet bl. a. haft følgende studiebesøg:

- 18/9 -67: Odense børnehaveseminarium.
- 15/11-67: Lærer Nykayama, Tokio.
- 16/11-67: Haderslev statsseminarium.
- 13/3 -68: Jydsk børnehaveseminarium, Århus.
- 25/4 -68: Københavns børnehaveseminarium.
- 26/3 -68: Social-pædagogisk børnehaveseminarium.
- 6/5 -68: Nykøbing Falster børnehaveseminarium.
- 14/6 -68: Skoleudvalget fra Svendborg.

Udstillinger.

Edvard Munch-udstilling i Kunstpavillonen 18.-27. august.

Oplæsning.

Skuespilleren Jens Bolling, Norge, læste op den 16. februar på Stormgades skole for elever fra St. og V. og på Jerne skole for elever fra J. og R.

Skuespilleren Tore Lindwall, Sverige, læste op den 7. marts på Gammelby skole, 8. marts på Østre skole og 9. marts på Grådybskolen.

Författerinnan, fil. kand. Irene Wallerius Linton, Foreningen »Norden«, læste op den 25. marts på Grådybskolen og 26. marts på Boldesager skole og Spangsbjergskolen.

De enkelte skoler.

Boldesager skole:

Skolen havde den 22. maj 1968 udflugt for de små til Strandskoven og for de store til Kongebrogården.

Forældreaftener er afholdt for følgende klasser: 2b, 4b, 7a og samtlige 6. klasser.

I løbet af året er der afholdt flere fester, bl. a. konfirmandfest, fastelavnsfest samt afslutningsfest for afgående elever med pårørende. Ele-

ver fra 1. real opførte da skuespillet »En hyggeaften«, instrueret af K. Hougesen, og desuden underholdt elever med sang og musik.

Skolepatruljen havde udflugt til Dybbøl og Flensborg fjord.

Børnehaveklasserne har i årets løb haft besøg fra Odense børnehaveseminarium, Vejle småbørnsseminarium, Socialpædagogisk børnehaveseminarium i Århus samt Nykøbing F. børnehaveseminarium.

I taleklasserne så et hold på 4 amtsskolepsykologer og 2 talepædago-ger på undervisningen.

Husgerningsundervisningen blev i 3 dage fulgt af lærerinde fru Friis, Rask Mølle.

Guldager skoleudvalg har set på svømmebadet.

Kriminaloverbetjent Dencker holdt 2. februar 1968 foredrag i 7. klas-serne om ungdomskriminaliteten.

Der blev afholdt cyklistprøve med 6. klasserne. 40 elever bestod prø-ven.

13. marts 1968 havde skolen besøg af fagkonsulent Knud Hansen, Næstved.

Skolelægen har holdt seksualforedrag for eleverne fra 6. klasse til og med 1. real.

En af skolens elever, Evan Otterstrøm, 4d, forærede skolen en hugorm og to østersskaller.

Forældreforeningen har foruden generalforsamling, hvor skolesund-hedsplejerske frk. Helga Christensen fortalte om sit ophold i Indien, holdt flere møder, bl. a. om, hvad der sker på skolen efter skoletid. For-ældreforeningens 5 års stiftelsesdag holdtes 6. marts 1968, hvor skole-direktør N. P. Andersen havde kaldt sit foredrag »Status«. Desuden af-holdt forældreforeningen julefest med Lucia-optrin og forskellig under-holdning.

Skolens elevforening har i årets løb haft flere arrangementer med film og anden underholdning.

Danmarksgades skole:

Forældremøder og konsultationer er afholdt for følgende klasser: 1., 4., 6., 7., 8., 1r., 2r., læseklasserne og tunghøreklasserne. Særligt forældre-møde er afholdt i Tjæreborg for den forældrereds, der sender børn til Esbjerg skolevæsen.

Kriminalassistent Noll Jensen har orienteret 7. klasserne om ung-domskriminalitet.

Der har været afholdt et par pædagogiske aftener med programmet: Etablering af elevråd.

Under ledelse af Mogens Sørensen og Jørgen Broch har skolens elever opført: »Hvad ved mor om kærlighed?« med 2 forestillinger for elever og forældre.

Skolens sanglærere har givet forårskoncert for elever og forældre.

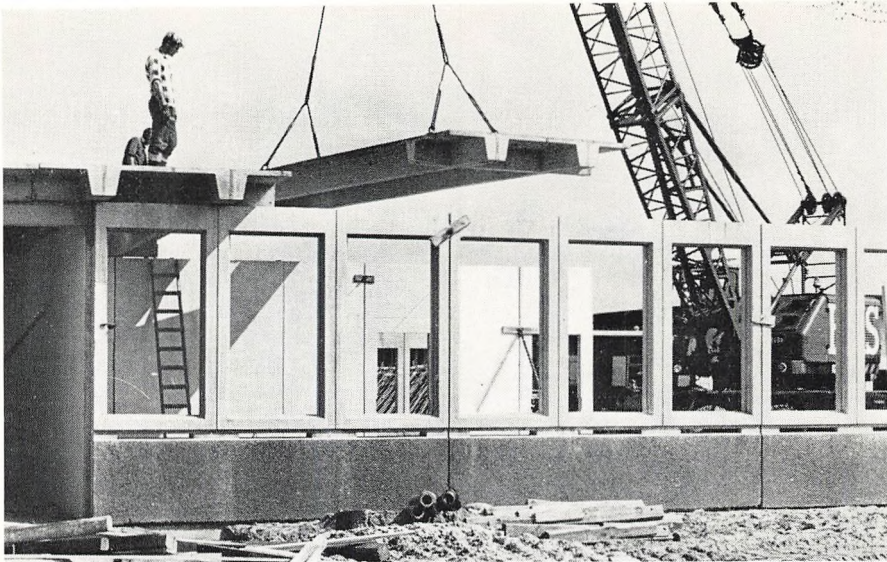
Elevforeningen har haft en del underholdningsaftener samt to fest-aftener.

Skolens udflugter gik i år med de store til Kongebrogården og med de små til Varde.

For 2.-7. klasserne har der været arrangeret fastelavnsfester.

Esbjerg skolebørn tegner

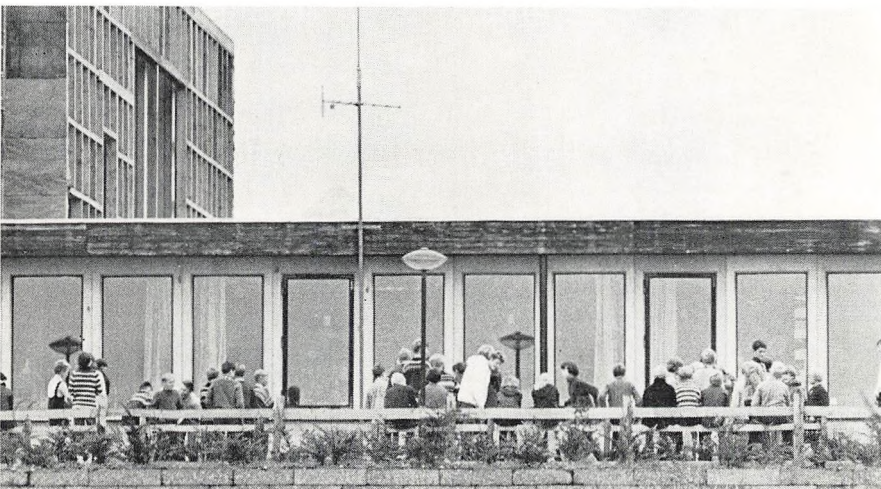

Montage-byggeri ved
Bakkeskolen

Rejsegilde – Præstegårds
skolen 2. etape – men

1. afsnit var taget i brug

Gammelby skole:

26. september: Lærerne præsenterer deres fag for forældrene.
 26. oktober: Skolelæge Østergård og skoletandlæge fru I. Hadrup taler til forældrene om skolens sundhedsmæssige forhold.
 6. november: Kammeratligt samvær i elevforeningen.
 5. december: Lærerne arbejder med »Lær at lære«.
 7. december: Luciafest i forældreforeningen.
 14. december: Litteraturaften ved seminarielektor Skov Thomassen.
 17. januar: Folkedans ved vandrerhjemsleder Sillasen.
 19. februar: Karneval.
 5. marts: Forældremøde om erhvervsorientering.
 27. marts: Basar til fordel for u-landshjælp. Overskud godt 5.000 kr.
 5.- 7. april: Besøg fra musikskolen i Lerum.
 Søndag aften: Koncert for forældrene.
 9.-12. maj: Genbesøg i Sverige. 60 mand fra kor, orkester og solister under ledelse af E. Martinsen.
 11. juni: Sang- og musikaften for forældrene. Alle sangere og musikere medvirker.

Grådybskolen:

På skolen er der i årets løb afholdt 19 klasseforældremøder og et større forældremøde for alle skolens forældre (300 deltagere plus 40 lærere). Desuden har der været en del konsultationer. Eleverne har afholdt 6 klassefester og 3 fastelavnshjælper.

Skolens kor og orkester afholdt sang- og musikaften den 12. juni 1968.

Skolens udflugter blev afviklet på den måde, at klasserne fik lov til at ønske enten at komme på klassesetur eller på fællesudflugt.

17 klasser valgte klassesetur, resten fællestur. Udflugterne gik henholdsvis til Marbæk, Varde, Ribe og Kongebrogården.

Af besøgende kan bl. a. nævnes:

Den tyske ambassadør i Danmark, skoleleder Shoji Nakayama fra Japan, embedsmænd fra undervisningsdirektoratet, børnehaveseminariet fra Vejle samt adskillige udenbys gæster i børnehaverne.

Jerne skole:

Også i sommeren 1967 deltog skolen med såvel drenge som piger i »Folkeskolens Atletikstævne« på Esbjerg stadion. Både store og små drenge gik videre til finalerne på Sønderborg Idrætshøjskole.

I august og september benyttede mange af skolens klasser sig af muligheder for ekskursion på Fanø med overnatning på feriehuset i Sønderho. 2 første real har i biologi gjort Fanø til genstand for et nærmere studium, idet de har opholdt sig på feriekolonien i fire dage og har indsamlet materiale, som de har bearbejdet og systematiseret i biologitimerne resten af året. Denne arbejdsform skønnes at have være udbytterig, og da den har vakt interesse hos børnene, vil samme arbejdsform sandsynligvis blive benyttet også i 2. og 3. real, idet vi forventer undervisningsinspektionens tilladelse til en ændret eksamensform ved afslutningen af 3. real.

Ved skoleidrætsstævnet i september klarede vore elever sig fint, idet de trods dårlige træningsmuligheder hjemførte i alt 7 pokaler.

Skolens blokfløjteorkester under ledelse af Aa. Gabriel Pedersen og korene under ledelse af fru Else Thomsen og Kr. Sand har som tidligere medvirket ved kirkekoncert, forældreaftener og mange festlige lejligheder og deltog som foregående år i radioens konkurrence for kor og orkestre.

I februar var der skolefest for såvel store som små. Ved festen for de store blev opført »Sangen til Hanne« af Finn Methling under instruktion af Ole Brimnes og Smedegaard Jensen. Ved festen for de mindre elever havde fru Hanne Iversen, Knud Kristensen og Poul Madsen forestået instruktion af »Pipi Langstrømpe«.

Under byjubiléet i april lykkedes det at få et af de britiske orkestre »The Gordon Highlanders« til at give en koncert for skolens elever i Esbjerg Firmaidrætshal.

Skoleudflugterne gik i år til Løverodde og Varde.

I årets løb har skolen haft besøg af elever fra forskellige børnehaver og fritidshjemsseminarier, af skoleudvalg og byrådsdelegationer samt af mange andre gæster. I oktober 1967 havde skolen besøg af hr. Yokokawa fra Japan, som i nogle dage fulgte undervisningen.

Skoleåret 1967-68 har som de foregående været drøje år at komme igennem på grund af det store undervisningstimetal. Vi glæder os meget til Bakkeskolens færdiggørelse og den deraf følgende lettelse.

Mellem 25 og 30 af skolens klasser har afholdt klasseforældremøder, ligesom skolen i samarbejde med forældreforeningen har afholdt møder og arrangementer til styrkelse af kontakten hjem-skole.

Præstegårdsskolen:

I årets løb er en række lokaler blevet færdige, bl. a. skolekøkken og naturlære. Endvidere har såvel skolelægen som tandlægen fået indrettet deres klinikker.

Et elevråd er startet. Dets første opgave var at fremkomme med forslag til indretning af en »børnevenlig« legeplads.

Festsalen er endnu ikke færdig — alligevel fandt årsafslutningen for første gang sted dér.

Rørkjær skole:

Klassetur: Der er foretaget klasserejser til Norge, Østrig, Italien, København, Bornholm, Ribe, Varde, Skibelund krat og Nørholm. En del historiske, botaniske og ornitologiske ekskursioner er gennemført, dels i tilknytning til de nævnte ture og dels til den nærmere omegn. En 9. klasse har været på prøvetur med en kutter. Mange klasser har været på 1-2 dages ophold i Sønderho. 9. klasserne har været på besøg på institutioner og andre arbejdspladser.

Skoleudflugter: Strandskoven og Hybylund ved Fredericia.

Forældremøder: Der har været afholdt 9 klasseforældremøder under forskellige former.

Musik og sang: Skolens kor har som tidligere deltaget i radioens »Sangerdyst« med stadig bedre placering. Koret har endvidere sunget ved

昭和42年11月15日(水)

ピーター・ビーザさん

エスビヤオ市
教育委員会

中山正二
ナカヤマ ショウジ
なかやま しょうじ

Shoji Nakayama, Tokyo.

julemessen i Gartnerhallen, Zions kirke, Teglgavens fritidshjem, Tre-
enighedskirkens mødesal, De gamles Hjem, Kollektivhusets plejeafde-
ling, KFUM, forældreforeningens arrangementer og ved skoleafslutnin-
gen. Ved skoleårets slutning afholdtes som sædvanlig en sang- og musik-
aften med deltagelse af de forskellige kor og sammenspilsgrupper.

Dramatik: Julekomedien »Nisserne på Granstrupgård« opførtes ved
3 forestillinger efterfulgt af bal, tilrettelagt årgangsvis. En 2. klasse op-
førte »De 12 måneder« for forældrene. En 5. klasse og en 4. klasse op-
førte ligeledes småkomedier for forældrene.

Forældreforeningen: To arrangementer. Skolepsykolog Gorm Hadrup
talte om »Forældre, børn, lektier« (ca. 90 deltagere). Ved den traditio-
nelle julefest fortalte lærer Holger Henriksen — lige hjemkommet fra

Grønland — om livet deroppe og viste film derfra. Endvidere blokfløjtespil og sang af koret forstærket med lærere på tenor og bas (ca. 130 deltagere).

Elevrådet: Diskussionsaften med emnet »Hvad er meningen med livet?« Indledere: missionær Meier Andersen, Skjern, og adjunkt Knud Andersen. Har forestået arrangementet af tre fester: fest for de tre ældste årgange, bal med overskud tilsendt Vietnam-indsamlingen, skolens afslutningsfest.

Sport: Deltog for første gang i »Folkeskolens Atletikstævne«. Drenge blev nr. 2 i yngste gruppe og nr. 5 i ældste gruppe ved amtsstævnet. Foruden deltagelse i bymesterskabsturneringerne i de forskellige boldspil, deltog skolen i skakturneringen. Interne mesterskaber afholdtes i de forskellige sportsgrene.

Lærerudflugt til Skads herreds tingsted, Fåborg kro, lang travetur fra Ansager gennem det smukke terræn, der ejes af Esbjerg kommune, til Tambours have ved Karlsgårde.

Collegium pedagogicum: Besøg på skolecentralen med forevisning af dens og redegørelse for dens funktion og formål.

Besøg: Elever fra børnehaveseminarierne i Esbjerg, Odense, Nykøbing F., Holstebro og Århus, elever fra seminariet for småbørnspædagoger i Vejle, elever og lærere fra Ask højskole, Hedy og Fritz Alchenberger, Zürich, skoleinspektør Stræde Nielsen med frue, Ribe, skoleinspektør Vagn Jacobsen, Trustrup, skoleinspektør Torgny Vaaland, Stavanger.

Tagkatastrofen på Rørkjær skole den 15. januar 1968.

(Ved skoleinspektør M. Astrup).

Den 15. januar 1968 ramtes Rørkjær skole af en frygtelig ulykke, idet et uhørt voldsomt orkanstød fik taget på forbygningen til at løfte sig for derefter at styrte ned i skolegården. Det skete i middagsfrikvarteret, hvor skolegården normalt er fyldt med børn, men hvor der netop denne dag kun færdedes få børn, idet de fleste på grund af vejret opholdt sig i bygningerne. Alligevel udviklede katastrofen sig til en forfærdende tragedie. Tre småpiger dræbtes: Gitta Winther, 10 år, datter af salgschauffør Flemming Winther, Susanne Nielsen, 10 år, datter af chauffør S. Aa. Nielsen, og Grethe Clemmensen, 7 år, datter af repræsentant G. M. Clemmensen. 16 elever kvæstedes, deraf flere alvorligt.

Det ydre forløb af katastrofen var dette: Taget løftede sig næsten lodret op i hele sin længde, noget af det faldt ned og knuste taget på pedelboligen, resten førtes af orkanen ud over skolegården og styrtede ned i den sydlige del af denne (»de smås skolegård«). Den mægtige tagflade stod et øjeblik lodret i skolegården, hvilket utvivlsomt reddede en del af børnene. 18 børn blev klemt fast mellem brædder, spær og bjælker. Lærere, elever og redningsmandskab fik dem befriet, og ambulancer kørte dem til centralsygehuset. Samtidig med dette blev de øvrige børn af lærerpersonale og store elever ad en bagvej ført væk fra skolens område.

I denne kortfattede beskrivelse af den frygtelige ulykke skal ikke forsøges at skildre den sorg og forfærdelse, ulykken forvoldte. Nævnes skal

den deltagelse, børnene, hjemmene og skolen mødte fra nær og fjern. Alle de kvæstede børn er for længst i skole igen, de fleste tilsyneladende raske og restituerede, men enkelte med mén, som de aldrig helt vil forvinde.

En teknisk forklaring på spørgsmålet: »Hvordan kunne det ske?« er jeg ikke kompetent til at give. Taget er udført i 1951 i gode, kraftige dimensioner, men efter en byggeskik, som ikke mere slår til efter den viden, man nu har om de sugende kræfters indvirkning på flade tage. Tagrejsningen er ikke genopført, og bygningen fremtræder nu med helt fladt tag, som tilfældet var, da skolen blev taget i brug i 1932.

Skads skole:

Ved skoleårets begyndelse startedes skolens 2 første børnehaveklasser.

Der har som vanligt været afholdt konsultationer og forældremøder for alle klasser.

Den 15. maj afholdtes møde på skolen for samtlige forældre, arrangeret af skolenævnet, med foredrag af skoleinspektør Karl Brøcher, Kastrup.

Den 22. februar var der skolefest. 6. klasse var på scenen og opførte »Ballade på øen«. Bagefter dans.

1. april ændredes skolens status, idet der indførtes købstadordning.

Det var selvsagt en bemærkelsesværdig oplevelse at tage del i byens storslåede festarrangementer omkring havnejubilæet, ikke mindst for de elever, der var med til at levere farverige tegninger til byens udsmykning.

7. klasse har været på Bornholm, småbørnsklasserne i Vognsbøl park og de øvrige klasser i Vejle.

Kriminalassistent Noll Jensen har været på skolen for at give 7. klasse orientering om ungdomskriminalitet.

Overbetjent Cramer foretog i november cykeleftersyn og fandt — til almindelig tilfredshed — kun få og små mangler.

Spangsbjergskolen:

Klasseforældremøder: 10 (heraf 1 med et lille dramatisk arbejde og 1 med film).

Dramatik: Arbejdet udført som led i undervisningen i dansk. Stykkerne er vist for klassens egen forældrekreds og for andre klasser.

3e + f: »Tornerose«.

Desuden har Spangsbjergskolens ungdomsscene opført »Apollon fra Bellac« for 3. reals forældre i forbindelse med en forældre + elevfest — i samarbejde med forældreforeningen for alle forældrene — for skolevæsenets lærere og seminariets lærere og elever samt for højskolens elever. De to sidste arrangementer var med påfølgende diskussioner. I alt havde forestillingen besøg af 748 personer.

Foredrag: Foredrag for store elever om »Dansk skibsfart før og nu« ved B. v. Munthe af Morgenstjerne. — Foredrag om »Norden« ved Irene Wallerius Linton. — Kriminalforedrag (7. årg.) af kriminalassistent

E. Noll Jensen. — Forfatteren Hans Scherfig fortalte og læste op af egne værker (bl. a. »Det forsømte forår«) 9.-10. årg.

Musik og sang: 1 elevkoncert for forældre og andre interesserede. Præsentation af skolevæsenets stereoanlæg.

Udflugter: (29. maj) til Varde (bhv., 1., 2., 3. klasse). — Kongebrogården (4., 5., 6. og 7. klasse) og de højere klasser individuelle klasseture. Stor tilslutning til klasseturene til Sønderho.

3. *fastelavnsfester* for de forskellige trin.

Besøg af enkeltpersoner og deputationer.

Udstillinger: I samarbejde med forældreforeningen har man arrangeret følgende kunstudstillinger:

Malerier af Leo Tjellesen.

Malerier og metalting af lærer Meedum.

Malerier af Hans Chr. Høier.

Cyklistprøve den 11. november 1967 for skolens 6. klasser. Som kontrollanter ved prøven fungerede medlemmer af forældreforeningen.

Skoleskak: Danmarksmester i skoleskak i 1968. Nr. 3 ved de nordiske mesterskaber i Sverige.

Alle 5. klasser deltog i Danmarks radios spørgeleg »Tre mand frem — for femte klasse«.

Elevaktiviteter: Arbejdet med filmforevisning »Art Cinemae«. Forestillinger for henholdsvis bhv. 3., 4., 5. 6. klasse — 7., 8., 9. klasse og 9. og 10. klasse. Politisk diskussionsaften arrangeret af 3. real. Dans med underholdning til fordel for Vietnam-hjælpen samt Vietnam-indsamling, som gav kr. 3830,00.

Forældreforeningen:

12/9 1967: Generalforsamling med efterfølgende foredrag af konsulent Svend Magnussen: »Kan og skal forældre hjælpe deres børn i et moderne skolearbejde?«

30/10 1967: Lærer N. H. Rose talte om: »10 års undervisningspligt. Tilbud og genfordring«.

11/12 1967: Sang- og musikaften. Underholdning af elever — derefter ledede Kaj Tagmose Henriksen en åben sangtime, hvor forældrene deltog.

4/3 1968: Borgmester Henning Rasmussen talte om: »Hvilke uddannelser kan vore børn få i Esbjerg«.

Stormgades skole:

Kaptajn Schoubye holdt 23. november foredrag for de store elever (skibsadoption); 27. marts kammerkoncert. Herudover har såvel forældreforeningen som elevrådet afholdt møder og sammenkomster.

Vestre skole:

Forældremøder i bhv., 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 9., 1r, 2r og 3r. Luciaoptrin af elever fra 8. og 1r. Fastelavnsfester for yngste, mellemste og ældste klasser. Udflugt til Varde med bhv., 1., 2. og 3. klasse, til Konge-

brogården med 4., 5. og 6. klasse. Ekskursion og udflugt med 7. og 8. klasse til Sjelborg, Marbæk, Ål kirke og Kærgård. I maj fodbold- og langboldkamp mellem lærere og elever fra 9. og 3r. Lærerstudiekreds: Nye skoleformer (15 aftener).

Østre skole:

- 8/9 : Skolens kor sang på »De gamles Hjem«.
- 26/9 : Skolens kor sang ved »Jysk Haveselskab«s efterårsfest.
- 2/10: Foredrag for 8.-10. klasse + realafd. ved salgschef Ib Balle, Esbjerg, udsendt af landsforeningen »Gestapofangerne«.
Emne: »Esbjerg under besættelsen«.
- 25/10: Foredrag for 8.-10. klasse + realafd. ved kaptajn K. S. Schoubye, udsendt af »Dansk Skibsadoption«.
Emne: »Hvorledes former tilværelsen sig på søen?«
- 15/11: Radiooptagelse I til »Musikstafetten«.
- 3/12: Skolens kor og blokfløjtehold medvirkede ved adventsgudstjenesten i Branderup kirke.
- 17/12: Skolens kor sang ved adventsgudstjenesten i »Vor Frelzers Kirke«.
- 22/12: Juleafslutning i »Vor Frelzers Kirke«.
- 25/1 : Foredrag for 7. klasserne om ungdomskriminalitet ved politi-assistent Noll Jensen.
- 21/2 : Radiooptagelse II til »Musikstafetten«.
- 23/3 : Skolekomedie. Skolens elever opførte lystspillet »Realisterne« af Halvor Askløv.
- 13/5 : Sangaften.
- 30/5 : Udflugt til Kongebrogården og Strandskoven.

I årets løb har der været afholdt en del forældremøder. Endvidere har der været arrangeret pædagogiske og faglige møder for lærerpersonalet.

Lærerpersonalet.

De pr. 1. september 1968 normerede stillinger fordeler sig således:

Skoleinspektører, herunder 1 skoleinspektør for aften- og ungdomsskolen	15
Viceinspektører (herunder forstanderen for Rendbjergghjemmet)	26
Konsulenter (specialundervisning og fagkonsulenter)	9
Overlærere, lærere, timelærere	} 506
Overlærere, lærerinder, timelærerinder	
	<hr/> 556

Uden for normeringen kommer stillingerne som skoledirektør, viceskoledirektør samt ledende konsulent for specialundervisningen, da disse stillinger ikke er tillagt undervisningstimer; endvidere et antal stillinger som fast vikar.

Til- og afgang i lærerpersonalet.

	Tilgang	Afgang på grund af				
		Ansættelse under andet skolevæsen	Pers. forhold bl. a. indgåelse af ægteskab	Alder	Anden ansøgt afsked	Dødsfald
Skoledirektør						
Skoleinspektører, herunder konsulent for særundervisningen				2	1	
Viceinspektører, herunder konsulenter for særundervisningen m. fl....						
Lærere (overlærere)		5			2	
Lærerinder (overlærere)		4	3	1	3	1
Timelærere (faste vikarer)						
Timelærerinder (faste vikarer)		1	1			

Lærerpersonalets fraværelse.

Måned	Lærere			Lærerinder			I alt timer Læ.+Læi.
	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	Sygdom Timer	Anden årsag Timer	I alt Timer	
August	133	380	513	534	2	536	1049
September	323	267	590	925	11	936	1526
Oktober	346	288	634	861	2	863	1497
November	488	356	844	1284	39	1323	2167
December	554	187	741	774	11	785	1526
Januar	830	265	1095	735	133	868	1963
Februar	769	267	1036	1032	39	1071	2107
Marts	901	297	1198	1121	33	1154	2352
April	440	119	559	906	88	994	1553
Maj	589	188	777	1016	51	1067	1844
Juni	356	148	504	454	3	457	961
I alt	5729	2762	8491	9642	412	10054	18545

	Antal undervisningstimer		Fraværelse	
	Pr. uge	Omrænget til årligt antal timer	Timer	%
Lærere	8623	331986	8491	2,56
Lærerinder	6847	263610	10054	3,81
I alt	15470	595596	18545	3,11

I de under lærerinders sygdom anførte timer er indeholdt 1502 timer, der skyldes svangerskab og fødsel. Dersom dette tal fradrages i de anførte timer, vil lærerinders fravær i procent udgøre 3,24.

I de under anden årsag opførte timer er indeholdt 918 timer for lærere under militærtjeneste, 481 timer for lærere og 122 timer for lærerinder under orlov og 795 timer for lærere og 240 timer for lærerinder under deltagelse i korte kursus, samt 540 timer for lærere og 50 timer for lærerinder under deltagelse i møder.

Udover de nævnte tal har 4 lærere (læi.) deltaget i årskursus og 1 lærerinde i 3 mdrs. kursus på Danmarks lærerhøjskole.

13 lærere (læi.) har stået uden for nummer.

Jubilæer.

25 år.

- 20/8 1967: Overlærer Mette Dorthea Petersen, Jerne skole.
- 1/11 1967: Overlærer Inga Vedde, Danmarksgades skole.
- 1/1 1968: Overlærer Helga K. Dirks, Vestre skole.
- 9/1 1968: Skoleinspektør Carl Dirks, Danmarksgades skole.

40 år.

- 13/12 1967: Skoleinspektør Karen Marie Nielsen, Vestre skole.
- 30/4 1968: Skoleinspektør Sv. Å. Werborg, Stormgades skole.

Folkeskolen.

25 år.

- 1/9 1967: Viceinspektør Ingvar Schultz, Grådybskolen.
- 1/10 1967: Overlærer Oscar Nielsen, Grådybskolen.
- 1/2 1968: Overlærer G. Beck Andersen, Danmarksgades skole.

Møder.

Der har i skoleåret været afholdt 19 skoleinspektørmøder, 91 lærerrådsmøder og 53 lærermøder.

Instruktionskursus og foredrag.

(Esbjerg Lærerforening. Viceinspektør Viggo Nielsen).

- 14/8 1967: Øvelsesskoleleder Georg Enemærke, Silkeborg: Dansk i 1. klasse.
- 15/8 1967: Seminariелеktor Hans A. Rasmussen, Århus: Regning i 1. klasse.
- 12/9 1967: Seminariелеktor Svend Åge Petersen, Hjørring: Pædagogisk planlægning — lettelse eller arbejdsbyrde?
- 3/10 1967: Skoleinspektør Lehm, Århus: Indføring i studieteknik.
- 26/10 1967: Håndarbejds-konsulent Grethe Bentzen Møller, Virum: Samarbejde mellem håndarbejde og formning.

- 21/11 1967: Kontorchef, overlærer H. E. Frank-Hansen, København: Lærerråd/fælleslærerråd — pligter og rettigheder.
- 21/2 1968: Lærerinde frk. Fokdal, Esbjerg: Demonstration af Palimateriale.
- 27/2 1968: Fagkonsulent Dortha Pedersen: Er vore skolekøkkener indrettet til tidssvarende undervisningsformer?
- 28/2 1968: Højskoleforstander Daniel Pedersen, Esbjerg: Forholdene i Etiopien.
- 13/3 1968: Lærer Erik Johannesen, København: Matematik i 1. og 2. klasse.
- 25/3 1968: Skoleleder Henning Andersen, Vidarskolen, Gentofte: Steinerskolens struktur og pædagogiske principper.
- 5/4 1968: Amtsskolekonsulent Vagn Piil, Hillerød: Er det planlægning, vi mangler i folkeskolen?
Redaktør Bent A. Koch, København: Kirken og kulturkampen.
- 8/4 1968: Skoleinspektør Poul Egon Hansen, Tårnby: Samarbejde mellem lærerne med henblik på de kommende planlægningsdage.
- 10/6 1968: Lærerne Merete Dinesen og Jytte Pjengård, Vejle: Overgangen fra børnehaven til 1. klasse.
Interesseområder og arbejdsmetoder i 1. klasse.

*Fortegnelse over
læreres deltagelse i feriekursus i sommeren 1968.*

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
1.	Andersen, Erling	Sløjdkursus i Askov	24/6-27/7
2.	Baungaard-Sørensen, K.	Husgerning III, Århus	24/6-29/6
3.	Beilman, Karen M.	Svømmekursus i Sønderborg	24/6-20/7
4.	Bjerregaard, Else	Gymnastik i Krogerup	23/6-29/6
5.	Bobjerg, Jenny	Nordisk kursus i audiologi i Århus	4/8- 7/8
6.	Broch, Jørgen	Statens kursus for formningslærere	1/7-27/7
7.	Bruun, Carl Børge	Afsl. sløjdkursus i Askov	24/6- 3/8
8.	Buhl, Ole	Den 23. socialpædagogiske uge »Det truede barn«	23/6-29/6
9.	Christensen, Ellen	Fransk II på Ecole Pratique De L'Alliance Francaise, Paris	2/7-16/7
10.	Christensen, Elly Heegård	Gymnastikkursus, Gerlev	28/7- 3/8
11.	Christiansen, Ane	Liss Burmesters gymnastikkursus på Krogerup Højskole	23/6-29/6
12.	Eskildsen, Axel	Musik-sang, Rødding Højskole	29/7- 2/8
13.	Gregersen, Hanne	Den 2. verdenskongres om læsning	1/8- 3/8
14.	Gylling, Frede	Træsløjd (fortsætter nr. 5) Askov Sløjdlærerskole	24/6-27/7
15.	Grønbæk, Hanne	Husgerning I, 8. klasse, metoddikursus, Århus	24/6-29/6

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
16.	Hansen, Erik	Summer Seminar — Krakow, »Poland today«	23/6-29/6
17.	Hansen, Frida Frost	Dansk Amatørteaters kursus i skabende dramatik, rytmik osv. på Herning Højskole	7/7-14/7
18.	Hansen, Karna	Gymnastik på Ollerup Gymna- stikhøjskole	30/7- 6/8
19.	Hoydal Ulla	Liss Burmesters gymnastikkur- sus på Krogerup Højskole	23/6-29/6
20.	Juhl, Anni	Liss Burmesters gymnastikkur- sus på Krogerup Højskole	23/6-29/6
21.	Jørgensen, Bente	Nordisk gymnastiklærerkursus, Sønderborg	28/7- 3/8
		Liss Burmesters gymnastikkur- sus på Krogerup Højskole	23/6-29/6
22.	Jørgensen, Folmer	Keramik på Sorring Lervare- fabrik	1/7-15/7
23.	Kjær, Hanne	Sprogkursus i England, The Kensington School of English ..	4/7-26/7
24.	Kløft, Frida	Siljanskolans Nordiska Som- marhögskola »Sångvecka och Musiklyssnarkurs«	5/7-16/7
25.	Kodal, Vibeke B.	»Internationale Lehrertagung« Kinderdorf Pestalozzi Trogen, Schweiz	16/7-24/7
26.	Krogh, Gudrun	Dansk-skotsk sommerstævne, Krabbesholm Højskole v. Skive	21/7-27/7
27.	Larsen, Henny	Folkeskolens Fagkreds' som- merkursus, Herning	23/6-30/6
28.	Larsen, Kr.	Religionslærerforeningens kur- sus på Århus Universitet	1/7- 4/7
29.	Larsen, Marie E.	»5 musikdage« på Rødding Høj- skole	29/7- 2/8
		Religionslærerforeningens kur- sus på Århus Universitet	1/7- 4/7
30.	Lomholt, Hans	Værkstedundervisning på Dansk Sløjdscole, Kbhvn.	24/6- 6/7
31.	Nielsen, Andrea Kirstine	»Ernæringslære og biokemi«, Danmarks Lærerhøjskole, Kbh.	24/6- 5/7
32.	Maigaard-Hansen, Birgit	Husgerning — Lærerhøjskolens Århus afdeling	24/6-29/6
33.	Maigaard-Hansen, H.	Gruppepsykologi i Århus	24/6-29/6
34.	Meedom, Olaf	Keramikkursus, Bent Jørgen- sens Keramikværksted, Kbhvn.	22/7- 2/8
35.	Mulvad, Ellen	Husgerning II i Århus	24/6-29/6
36.	Nordholt, Gudrun	Siljanskolans Nordiska Som- marhögskola »Sångvecka och Musiklyssnarkurs«	5/7-16/7
37.	Pedersen, Alfred Johs.	Feltbiologi på Bornholm	24/6-29/6

Nr.	Navn	Kursus	Tidsrum
38.	Sand, Kristian	Guitarkursus i Passau, Sydtyskland	24/7-31/7
39.	Schultz, Oluf	Nordisk kursus i audiologi	4/8- 7/8
40.	Sevelsted Pedersen, Niels	Keramik som materiale i sløjd-undervisningen, Askov Sløjdlærerskole	26/6- 6/7
		Udvidet metalarbejde, Dansk Sløjdlærerskole	15/7-27/7
41.	Sjelborg, Grethe	Husgerning I, Århus Seminarium	24/6-29/6
42.	Sand, Lisbeth	Kursus for engelsklærere i folke- og realskole, Tune Landbrugsskole, Greve	31/7-10/8
43.	Starup, Ulla Hauberg	Tysk kursus i Sonnenberg. Emne: »Forudsætninger og opgaver for international forståelse og fredssikkerhed«	30/6- 9/7
44.	Stuhr, Aase	Den anden verdenskongres om læsning	1/8- 3/8
45.	Søvad, Gunnar	Folkeskolens Fagkreds' feriekursus på Herning Højskole	23/6-29/6
46.	Timmermann, Robert	Sanglærerkursus på Københavns Musikhøjskole	23/6-29/6
47.	Weitling, Hertha	»Folkeskolens feriekursus«	23/6-30/6
48.	Østergaard, Jette Vivian	Regnskabsføring på »Danmarks Lærerhøjskole«, Odense	24/6-29/6
49.	Østergaard, Leif	Kursus i maskinskrivning	24/6- 6/7

Studierejser til venskabsbyer.

Studieturen til Stavanger.

(Ved Else og Hans Rode Petersen).

Da vi havde besluttet os til at foretage turen i efterårstiden, hvor der ofte blæser en hård vind over Skagerak, valgte vi denne gang luftvejen til vores tur til Stavanger.

Afrejsen fandt sted fra Ålborg flyveplads søndag den 5. november, og efter en mellemlanding i Kristiansand fløj vi ind over Norges fjelde — en fantastisk oplevelse — og vi landede på Sola flyveplads kl. 15,25. Vi blev hjerteligt modtaget af skoleinspektør Ree Petersen og af vores gode veninde fra tidligere besøg, fru Haldis Eikeland. Hr. Ree Petersen kørte os til vort logi — også det samme som tidligere — Rex Hospits i nøjagtig det samme værelse, som da vi besøgte byen for flere år tilbage. Vi følte os da også snart hjemme, og vi mærkede igen den hjertevarme, som Stavanger-folk altid møder deres gæster med.

Allerede næste morgen startede vi vore studier ved Stavanger skolevæsen. Vi havde først et hyggeligt møde på skolevæsenets kontor, hvor vi hilste på tre af skolevæsenets øverste ledere: hr. Ree Petersen, hr. Jørgensen og hr. Dovland. Desuden var skolekøkkeninspektrice frk. Martha Veum til stede.

Da vi henholdsvis havde valgt at studere skolekøkken og administration, blev vort program lagt således, at vi ved at følges ad på de forskellige skoler fik lejlighed til at få disse ting tilfredsstillet.

Frk. Veum var en dygtig chauffør og en særdeles flink vejleder, og hun kørte for os til de forskellige skoler. Vi kørte først til Kampen skole, hvor der ventede os velkomstkaffe på skolestyrerens kontor og et meget hyggeligt samvær med flere lærerkræfter ved skolen. Derefter var der besøg i køkkenet, hvor 7. klasse drenge var i fuld arbejde. Skolekøkkenet er obligatorisk for alle drenge fra 6. klasse på lige linie med pigerne. Et enkelt sted var der endog mandlig køkkenlærer. Frk. Veum var flink til at forklare, og mange synspunkter og fælles problemer blev uddebatteret, mens eleverne serverede stegte æbler med creme og dertil kaffe med boller. Senere besøgte vi et fint nyt køkken på Eigenes skole, og også her var drengene i sving. Her fik vi ligeledes lejlighed til at tale planlægning, administration og meget andet.

I Stavanger begynder man så småt med det huslige allerede i 4. klasse, idet man har et fag, der hedder heimkunnskap. Det normale er, at klasselæreren har faget, og man starter f. eks. med områder som: hygiejne, indkøb, priser, tekstillere og meget andet, alt sammen noget man senere arbejder videre med i skolekøkkenet.

Vi besøgte senere på lignende måde Ullandshaug og Revheim, som begge er ungdomsskoler for elever fra 7. klasse og opefter.

I Stavanger har man tvungen skolegang til 9. klasse. Byen er delt op i områder, som hver besidder to børneskoler og en ungdomsskole. I børneskolerne går man til og med 6. klasse, og fra syvende skoleår flyttes klassen over i ungdomsskolen. Klasselæreren flytter med, idet han først kan slippe eleverne efter 7. klasse, og ordningen har således den hage ved sig, at en lærer kan komme ud for at skulle undervise hvert syvende år i ungdomsskolen, hvis han ikke fortsætter med sin klasse til 9. klasse. Det bevirkede endogså dette, at børneskolerne næsten kun havde lærerinder, mens ungdomsskolerne næsten kun havde lærere, og dette var man ikke særlig glad for. Ellers virkede ordningen udmærket på mange andre måder, og det var især en fordel, at ungdomsskolen var så nær knyttet til samme distrikt som børneskolerne. Et fælles suk, som man mødte hos alle ungdomsskolestyrerne, var dette: Vi har én eller to elever i den tvungne niende, som giver os store bryderier, men desværre er der ingen ventil at lukke dem ud igennem, da de havde bedre af at komme ud en tid.

Et besøg på Augland specialskole var også indlagt i vort program. Man fik her virkelig indtryk af, at man i Stavanger ikke er bange for at ofre noget for de elever, der er hæmmede på et eller andet område, og man fik ligeledes indtryk af, at såvel lærere som elever forstod at udnytte dette fine udstyr.

Også uden for skoletiden fik vi lejlighed til at være med. Vi besøgte således arbejdsstuerne, som fru Eikeland er medleder af. Disse arbejdsstuer styres og arbejdes på frivillig basis. I skolen gøres eleverne opmærksomme på, når arbejdsstuerne starter, og selve arbejdet foregår da også gerne på skolerne, men det ledes fortrinsvis af folk, der står uden for skolen. Arbejdsstuerne får en stor del af deres materialer fra forretninger i byen — dels som gaver og dels for en nedsat betaling. Hvert år

afholdes der en udstilling af sturnes arbejde, og det er utroligt så meget, der kan fremstilles af tøj, træ, peddigrør og meget andet.

Onsdag aften var vi inviteret til en månedlig kollegial sammenkomst for lærerne på St. Svithun skole. Skoledirektøren fra Rogaland fortalte om en rejse til Sovjet og viste lysbilleder. Forud for dette møde havde lærerne haft pædagogisk månedsmøde, og der var blandt lærerne en virkelig lyst og trang til at deltage i disse fællesmøder.

Fra dette møde måtte vi ile til et andet møde på Våland skolen — en børneskole for ca. 600 elever. Skolepsykologen fra skolevæsenet var indkaldt til mødet for at redegøre for, hvorledes et barn indstilles til psykolog, og efter et hyggeligt kaffebord holdt en lærerinde en meget lærerig time i norsk. Hun benyttede en mængde materiale, som hun selv havde fremstillet. Selv for os danske blev denne time i norsk meget udbytterig.

Foruden disse mange besøg på skoler var vi nu og da med til interessante møder med skolestyrere, hvor vi erfarede, at mange af de problemer, som vi møder herhjemme i det daglige, var de samme, som man kæmpede med i Stavanger. Man glædede sig over, at alle viste en særdeles imødekommende interesse og forståelse, og man gik 100 pct. ind for at samarbejde om deres løsning.

En eftermiddag startede skolebestyrer T. Vig sin folkevogn og kørte os så langt op i fjeldet som muligt (og faktisk lidt længere), idet vi nemlig havde regnvejr hver dag, og derfor var det næsten umuligt at færdes til fods i fjeldene. Dette — at bese fjeldene og færdes i denne groteske verden i silende regn, det blev en helt ny oplevelse for os, og vi er Vig mere end taknemlig for denne vidunderlige tur.

En aften inviterede skolevæsenet på teatertur, og vi besøgte Rogaland Teater sammen med fru Eikeland, hvor vi fik lejlighed til at se »Den glade enke« på norsk. Efter teatertid serverede fru Vig et herligt norsk hyggebord i hr. og fru Vigs dejlige hjem.

Den sidste dag havde vi en festlig afslutning med kaffebord på skolekontoret, hvor vi fik lejlighed til at tage afsked med vore meget gæstfrie værter.

Vi har nu besøgt Stavanger flere gange, og altid er vi blevet mødt med en enestående venlighed og hjælpsomhed, og vi føler trang til endnu en gang at bringe Stavanger skolevæsen og dets ledere vor bedste tak.

Vi siger ligeledes tak til Esbjerg skolevæsen og vor bys styre, fordi man har gjort denne oplevelse mulig for os.

Hjemrejsen blev lidt længere end beregnet. Der blev meldt uvejr over Kristiansand, hvorfor vores maskine blev dirigeret til Oslo. Fra Oslo var der ikke direkte forbindelse med Danmark, og vi blev derfor pr. en islandsk maskine dirigeret videre til Gøteborg og derfra til København. I Kastrup nåede vi netop maskinen til Ålborg, og endelig lørdag den 11. november kl. 24 satte vi igen benene på Jyllands jord.

Studierejse til Eskilstuna.

(Ved lærer Ib Ansgar Jensen).

I dagene 7. til 14. oktober 1967 foretog jeg sammen med lederen af Esbjerg fritidsklub, Albert Skeem, og KFUM-sekretær Søren Peter Niel-

sen en studierejse til Eskilstuna for at se, hvordan man havde løst ungdommens fritidsproblemer.

I forbindelse med venskabsbykonferencen i 1967 i Stavanger havde vi haft lejlighed til at hilse på en del af de ledende inden for ungdomsarbejdet i Eskilstuna, og det var en videreførelse af denne konference, der var anledningen til vort besøg i Eskilstuna, idet vi havde den opfattelse, at vi kunne lære meget af vore svenske venner.

Ungdomsintendant Sven Gunner Gunnarfjäll stod for vort besøg, og han havde lagt et særdeles righoldigt program for os: Velkomst ved borgmester Bengt Gustavsson, velkomstmiddag på Sundbyholm slot, information om den frivillige musikundervisning ved konsulent Sam Andersson, rundvisning på den nyeste skole ved rektor Hans Lindberg, besøg på AV-centralen under ledelse af lederen, Oscarsson, rundvisning på biblioteket under ledelse af frk. Nyman m. m.

Alt dette officielle var særdeles fint tilrettelagt og meget interessant, men det bedste var de uanmeldte besøg, vi foretog sammen med ungdomsintendanten i de mange ungdomsklubber, ungdomscafeer og ungdomsforeninger, der findes i byen. Sverige har en del flere ungdomsproblemer, end vi kender i vor by, men de »kloge« spår, at vi får de samme problemer som Sverige inden for en tidsperiode på 10 år, og derfor var formålet med vor tur især at finde ud af, hvilke ideer der kan overføres til Esbjerg, og her i Esbjerg prøve på at få andre optaget af ideerne.

Personlig er jeg meget interesseret i, at vi her i vor by får prøvet et forsøg med en ungdomscafé, hvor unge i deres fritid kan finde sammen, hygge sig, købe forfriskninger, høre musik, og hvad unge nu ellers interesserer sig for — der var det gode ved de svenske ungdomscafeer, at man foruden at »hygge« om de unge også tilbød dem at komme med i forskellige aktive former for ungdomsarbejde, der fandt sted i baglokalerne med hobby, studiekredse, diskussionsklubber, interessegrupper m. m.

Pladsen her tillader vel ikke en alt for udførlig omtale af vore mange indtryk, men det er derfor glædeligt, at der allerede i vor by har været drøftet en del af vore indtryk; der har været afholdt et møde for byrådets medlemmer og Esbjerg-ungdommens fællesråds repræsentantskab, hvor Sven Gunner Gunnarfjäll fortalte om ungdomsarbejdet i Eskilstuna, og kommunens fritidsudvalg er ved at undersøge, om der kan skabes økonomisk mulighed for en ungdomscafé på forsøgsplan — endvidere er ungdomsnævnet i gang med at forsøge nystart af flere ungdomsklubber.

Ganske vist er det ikke normalt, at skolevæsenets studierejser bliver brugt til at studere ungdomsproblemer i vore venskabsbyer, men jeg tror, at det var ret set af vor tidligere skoledirektør, hr. N. P. Andersen, at give tilskud til et besøg angående ungdommens fritidsproblemer — det er også en sag, der kommer skolen ved.

Til slut en stor tak til skoleudvalget, fordi man dækkede udgifterne ved vort besøg.

Studierejse til Eskilstuna.

(Ved skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen).

3 dage — 18.-20. marts 1968 — det var min egen skyld, at det ikke drejede sig om flere dage, men jeg kunne ikke afse mere tid — giver 3 dages forceret jag og også et noget overfladisk udbytte. Hvilket også må præge denne beretning! Men forhåbentlig får jeg chancen for senere at vende tilbage og gå mere i dybden.

Formålet med studieturen: de svenske skolebibliotekers opbygning og funktion og endelig at se en svensk AV-central, som man både har læst og hørt så meget om.

Mandag morgen kl. 8: møde på den splinterny Årbyskolan — taget i brug i august 1967 — hvis idémæssige udformning kunne yde mange impulser til Esbjergs traditionelle skolebyggeri. Rektor Lindberg tog mig på en times rundgang, og jeg havde med det samme svenskernes høje tekniske stade i en nøddeskal: rektor havde en walkie talkie i lommen, så han kunne kaldes fra kontoret. Han blev kaldt! Nævnes bør også, at rektor havde en sekretær + kontordame — han havde virkelig mulighed for at fungere som rektor!

Selv om skolebyggeri egentlig lå uden for mit område, kan jeg alligevel ikke lade være med at plukke et par enkeltheder — idet jeg erkender, at der kun kan blive tale om detaljer for ikke at få denne beretning til at svulme op til en hel bog — af de mangfoldige indtryk (kolleger fra Esbjerg, der fremover kommer til Eskilstuna, vil sikkert også behandle dette emne meget grundigere).

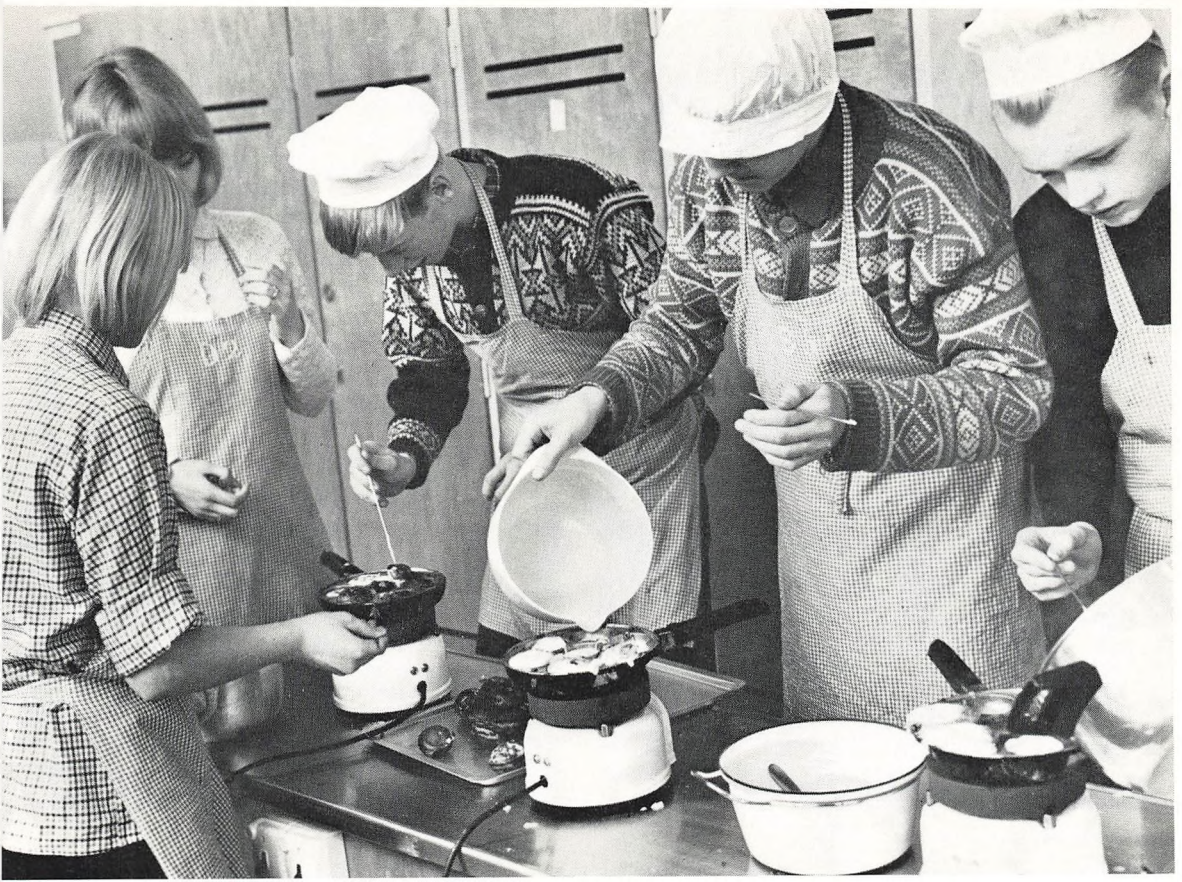
1.-3. klasse var placeret i en bygning for sig et stykke fra selve skolen. De øvrige klassetrin (÷ de ældste klasser) havde hver sin afdeling, hvortil hørte et depot- og grupperum med arbejdspladser og classesæt + AV-materiale. Selvfølgelig (!) fandtes der også her et TV- og et filmsapparat. Hertil kommer, at *hvert* klasselokale er forsynet med et diasapparat, båndoptager, grammofon + et pianette.

Jo, det fremgik tydeligt, at Sverige er et land med flere penge end Danmark. En svensk kollega hviskede dog til mig, at han gerne ville undvære lidt af det tekniske apparatur mod til gengæld at få klassekvotienten (28-30) nedbragt. Jeg måtte næsten støtte ham, da jeg nævnede Esbjergs!

Skolen havde en stor samlingssal med 360 »biograf«pladser, som med et enkelt greb kunne forvandles til 90 siddepladser med arbejdsbord. Klar til Triumph-metoden!

Elevrådet — betragtedes som en naturlig foreteelse — havde egne lokaler, og desuden var der et stort lokale til rådighed for elever med mellemtimer — forsynet med forskellige spil og andre fritidsfaciliteter.

Midt under rundgangen blev jeg præsenteret for skoleværtinden (!), som — uden at være pædagog — havde en hel del af det praktiske arbejde: igangsætter i fritidsrummet, tilsyn på gangene (selvfølgelig måtte eleverne være inde i frikvarteret), hjælpe børnene, hvor det var påkrævet — samt sørge for kaffe til lærerne! Ideen til denne praktiske detalje i et skolebillede være hermed videregivet skoleudvalget! »Trivsel« er ikke et tomt ord på Årbyskolan — hvilket yderligere understregedes over for mig, da jeg overværede en »elevrådskonferens«, som finder

Esbjerg-børn støtter
Vietnam-børn

Grønlanderbørnenes ankomst

sted hver mandag. Heri deltager rektor, psykolog, socialrådgiver, tilsynslærere, studierektor + et par »almindelige« lærere. Andre lærere kan tilkaldes. Man gennemgår problembørnene og forsøger at gå helt til bunds i vanskelighederne og finde muligheder for at hjælpe. Alene sammensætningen af mødedeltagerne indicerer den grundighed, man lægger i arbejdet. Og »sagens« videre udvikling følges nøje møde efter møde. På programmet den dag stod bl. a. Solveig, som nu igen havde skullet en uge og igen havde rodet sig ind i hashproblemer.

Er der noget at sige til, at jeg allerede den første dag kl. 10 var sunket adskillige tommer sammen?

Jeg havde ønsket at overvære almindelig undervisning og se arbejdsformer med tilknytning til skolebiblioteket. Det lå lidt tungt, for skolen var for »frisk«, men jeg er overbevist om, at det nok skal komme med de rige muligheder, der foreligger. Som biologilærer kunne jeg ikke lade være med at stikke næsen inden for denne afdeling. En hel 7. klasse var i gang med enkeltmandsopgaver om mange forskellige fugle på grundlag af duplikeret materiale. Illustrerede håndbøger — svarende til vore hjemlige — supplerede manglende viden. Lokalet var et rent »værksted« med alle de redskaber, der er nødvendige for at drive praktisk biologi: 30 mikroskoper, 30 lamper til disse, 30 kikkerter, dissektionsmateriale i tilsvarende antal o. s. v., o. s. v. Det var lige ved at være for meget på én dag! Præparater og plancher befandt sig i et stort lokale (også rigt udstyret) ved siden af; enhver kunne således — uden at forstyrre — hente ting og sager til den almindelige biologiundervisning, der som regel foregik i hjemmeklassen.

Jeg overværede engelsk og svensk i en 9. klasse. I en 5. klasse så jeg gruppeundervisning baseret på lærebøger, klassebibliotek og skolebibliotekets bogmasse. Jeg kunne godt have fortalt mere om den udmærkede undervisning, jeg overværede, men lad det nu ligge, og lad os i stedet se lidt på en anden af Årbykolans attraktioner, nemlig AV- og bibliotekscentralen (ikke at sammenligne med vores hjemlige) ledet af AV-föreståndare Lennart Oscarson og 1:e skolbibliotekarie Rune Wikström.

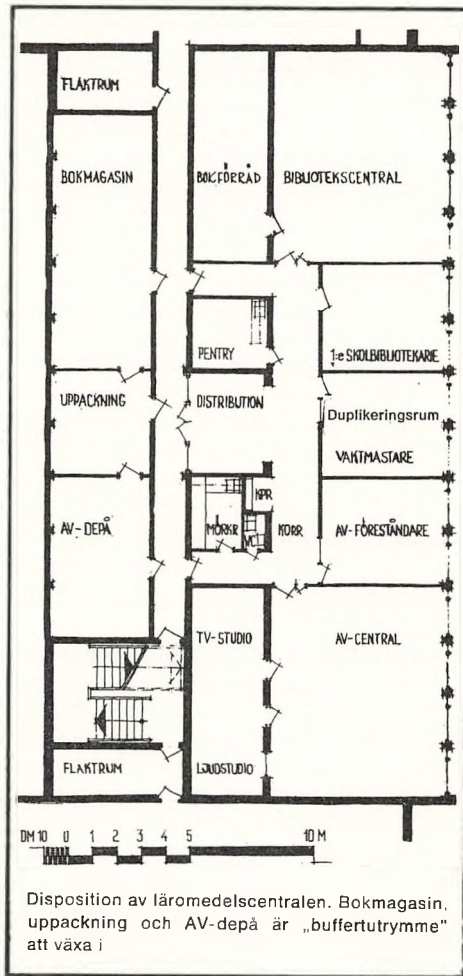
De to organer, der hidtil havde arbejdet hver for sig, var nu sluttet sammen til en helhed med 300 m² virkeplads — en »läromedelscentral«, det svenske mediatek, som gennem en fælles udnyttelse af lokaler, personale og maskinpark ikke blot betjener alle Eskilstunas folkeskoler, men alle byens skoleformer — og lidt til.

Skolebibliotekets organisation er veludviklet og centraliseret. I bunden af en pyramide findes *klassebiblioteket* (låg- og mellanstadierne) og *institutionsbiblioteket* (högstadiet). Disse svarer nærmest til vore klassehåndbiblioteker, men meget mere udbyggede og omfattende 3 kategorier: 1) opslagsbøger, 2) lærebøger til de enkelte fag + supplerende litteratur, 3) bøger til læreren. Jeg savnede skønlitteraturen, som er uundværlig i vore klassebiblioteker. Oven over disse kommer *bokförrådet* (= klassesætsamling) sammensat af hele og halve klassesæt og kun vendt mod den enkelte skole. Næste trin er *bokrummet* eller — hvis jeg må citere — »som på den underutvecklade tiden kallades skolbibliotek« (!) bestående af en håndbogssamling og en udlånsafdeling med fastsatte udlånstider. Og endelig findes i toppen af pyramiden

bibliotekscentralen, som yder service til hele den underliggende sektor i form af planlægning, budgetlægning, indkøb, indbinding, administration o. s. v. Med andre ord: en selvstændigt arbejdende biblioteksform uden tilknytning til folkebiblioteket. Hurtigt, effektivt og smidigt.

Bibliotekscentralen omfatter 3 afdelinger: den egentlige central, hvor registrering og administration finder sted, og hvor gruppe- og klasse-sættene fylder hylderne, et udstillings- og konferencerum, samt Wikströms kontor. Som assistance har Wikström en hel- og en halvtidsansat kontorist. Både biblioteks- og AV-central udsender masser af information om og forslag til anvendelse af det foreliggende materiale. Metodisk færdigpakkede opgaver er parate til lærerne!

En teknisk finesse: hver dag fra kl. 16-20 kan den enkelte lærer indtelefonere sin bestilling, som optages på bånd. Næste dag effektueres bestillingen gennem skolevæsenets egen transportbil. Hurtigt, effektivt!

Skoledirektionens chaufför Leif Lindholm hämtar dagens beställningar av böcker och AV-materiel för distribution till skolorna. En del av beställningarna har talats in på bånd via läromedelscentralens telefonsvarare och talregistreringsapparat.

I AV-centralens ljud- och TV-studio ska lärarna t ex kunna tala in ett ljudband till ett eget producerat bildband. Vid mikrofonen AV-föreståndare Lenart Oscarson, vid manöverbordet centralens tekniker folkskollärare Bo Sundberg.

Men altså uden den hos os intime kontakt med det enkelte skolebibliotek.

Om AV-centralen kun dette: mine forventninger, som på forhånd var høje, blev overtruffet. Men jeg vil lade området ligge, da jeg ved, at en anden kollega i næste årsberetning vil behandle dette omfattende emne mere detaljeret.

For at det hele ikke skal løbe over af lutter begejstring, lad mig så runde billedet af. De enkelte skolebiblioteker indtager ikke den centrale stilling i den daglige undervisning, som vore gør. Man satser mere direkte på kontakten: lærer — bibliotekscentral. Skolebibliotekaren har intet med klassebibliotekerne at gøre. En skolebibliotekar viste mig — nærmest fortvivlet — et par kasser med nye bøger — han kendte dem ikke. Bogvalget foregår centralt. »Aflønningen« af en skolebibliotekar på en så stor skole som Årbysskolan ser således ud: 2 timers nedsættelse af det pligtige ugentlige timetal — 5 ugentlige timer til udlånsvirksomheden — 2 ugentlige timer til biblioteksorientering — 4 ugentlige honorartimer. Og det giver jo ikke store muligheder for udfoldelse.

Det mere officielle indslag på turen: modtagelse hos skoledirektøren, modtagelse hos borgmesteren på rådhuset med forevisning af festgemakkerne (Esbjerg smukt repræsenteret i gaveafdelingen), officiel middag, hvor min horisont blev yderligere udvidet, nemlig på det kulinariske område: røget kalkun!

Må jeg slutte med at rette en varm tak til Eskilstunas skolevæsen, personificeret i dem, der tog sig af mig under opholdet og fastlagde det udbytterige og inspirerende program, og til Esbjergs skolevæsen, der muliggjorde denne studietur.

Studierejse til Jyväskylä.

(Ved lærerne Reiner Viig Pedersen og Aage W. Rieck).

Den sidste uge i marts 1968 havde vi en indholdsrig tur til Jyväskylä. Med gode forhåndskontakter gennem udvekslingen med elever var vi vel annonceret i det høje nord, så vort program var helt efter ønske. Fru Aune Sippa er med sit kendskab til alle venskabsbyerne en fortræffelig værtinde for skandinaviske kolleger, idet hun som en af de få kan tale med os på interskandinaviske. Derudover var vi tillagt engelsk tolk på kommuneskolerne, hvor dog fysiklærerne havde lidt kendskab til tysk gennem fagets lærebøger. På universitets-seminariet talte de fleste lektorer både svensk, engelsk og tysk. Dermed var sprogkontakten også slut. Uden for skolerne var Jyväskyläs befolkning absolut ikke indstillet på at ville forstå, end ikke tegnsprog. Man må faktisk »tage selv« og slippe godt fra det. I Helsingfors var forretningsfolk stort set også svenskkyndige.

Vi fulgte undervisningen i hjælpeklasser og de store elevers orientering. Engelsk og svensk undervises i halve timer, i andet lokale har det andet delehold regning. Man anvender ikke bøger, kun store reklamer, ugebladsillustrationer og egne tegninger i stort format. Man har angst for, at de fremmede sprogs skrivemåde skal hindre sikkerhed i det i forvejen svære modersmål. Også på universitetets övningsskola var alt mundtligt med anskuelighedsmidler. I disse år står man over for en principbeslutning med hensyn til fremmedsprogundervisningen: enten svensk eller engelsk eller både engelsk og svensk som obligatoriske fag.

På medborgerskolen (almen linie for store elever) var de praktiske fag dominerende. Der var store esser, drejebænke, rundsave, båndsave, boremaskiner i stort tal, så man følte sig som på et større bygningsfirmas værksted. Træindustriens dominans i Finland kræver stor praktisk kunnen hos disse elever. Det er et konkurrencespørgsmål, sagde man. Lærerne var da også uddannet som håndværkere ved siden af læreruddannelsen. Man var godt klar over, at det økonomiske synspunkt var rigeligt repræsenteret i denne skoleform. Fysik- og kemiundervisningen var enkel og livsnær, måske var den mere krævende i realafdelingen, som vi dog ikke oplevede.

På övningsskolan fandt vi seminarieeleverne lidt forsagte, men børnene på skolerne var også velafrettede, anderledes i hvert fald. Vi blev fint beværtet alle steder, og man sparede sig ikke for at vise os alle faciliteter.

Dog blev vi ikke udelukkende fedet:

Det djævelske påfund, der hedder sauna, blev også prøvet på os. For at ingen skulle høre vore skrig, blev vi kørt 50 km ud i en skov ved en sø til fru Sippas private sommerstuga med badstuga. Den halve meter sne på søen med en halv meter is under favnede os adskillige gange. Det blev dyrt i »strömningar« (små, lækre, stegte fisk) og smörgåsar. Trods disse obligatoriske lidelser længes vi atter tilbage til Finlands hjerte, hvor nye kolleger fra Esbjerg vil blive modtaget med taknemmelighed over, at nogen vil rejse så langt for at hilse på mindre hjemsogte kolleger.

Tak for turen.

Elever.

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

1. september 1967 (folketal ^{31/12-67} : 57.184)	Fra Esbjerg kommune									Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder			I undervisningspligtig alder			Over undervisningspligtig alder			Drg.	Piger	
	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt	Drg.	Piger	I alt			
Kommunens skoler:												
1. Boldesager	60	60	120	409	389	798	113	132	245	4	3	1170
2. Danmarksgade	19	18	37	176	174	350	113	114	227	35	37	686
3. Gammelby	53	48	101	335	339	674	114	109	223	2	15	1000
4. Grålyb	72	48	120	357	319	676	92	115	207	23	1	1041
5. Jerne	62	52	114	429	420	849	116	126	242	1	1	1207
6. Præstegård	65	72	137	230	207	437	1	1	2	8	3	587
7. Rørkjær	73	72	145	337	312	649	75	97	172	4	4	970
8. Skads	18	18	36	89	78	167	1	1	2	1	2	205
9. Spangsbjerg	84	79	163	391	375	766	83	82	165	1	1	1095
10. Stormgade	37	39	76	256	251	507	48	54	102	4	7	696
1. Vestre	25	15	40	157	150	307	45	50	95	14	5	461
2. Østre	22	17	39	126	125	251	52	64	116	17	40	463
3. Rendbjergvej				3	4	7						7
4. Veldbæk	1	1	2	20	13	33						35
Tilsammen ...	591	539	1130	3315	3156	6471	853	945	1798	109	115	9623
Esbjerg statsskole m. gymnasiet:												
				2	5	7	157	139	296	106	104	513
Private skoler:												
1. Esbjerg realskole	10	3	13	40	35	75	23	19	42	47	40	217
2. Sct. Nicolai skole				10	7	17				6	2	25
Tilsammen ...	10	3	13	50	42	92	23	19	42	53	42	242
Samlet elevtal ...	601	542	1143	3367	3203	6570	1033	1103	2136	268	261	10378
Andre undervisningspligtige børn:												
1. Underviste i hjemmet ...												
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom												
3. På åndssvageanstalt eller eksternt skole				9	7	16	8	7	15	22	19	72
4. På blinde- eller døveinstituttet				9	8	17	2	2	4			21
5. I andre kommuners skoler												
6. Endnu ikke tilmeldte ...												
Tilsammen ...				18	15	33	10	9	19	22	19	93
Samlet antal undervisningspligtige børn i Esbjerg												
				3385	3218	6603						

De undervisningspligtige børn i Esbjerg udgjorde 11,55 pct. af byens indbyggertal. Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 16,83 pct. af byens indbyggertal.

Klassetrin	Bøld.ager skole		Danm.g. skole		Gaml.by skole		Grådyb skolen		Jerne skole		Præsteg. skolen		Rørkjær skole		Skads skole	
	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.
Børnehaveklasse	5	119	2	34	4	75	4	89	6	113	5	103	5	113	2	3
1. grundskoleklasse	5	133	2	33	4	78	4	82	5	119	5	111	4	89	1	2
2. »	4	89	2	34	4	91	4	78	5	114	5	104	4	83	1	2
3. »	5	118	2	34	4	83	5	103	6	122	4	76	4	81	1	1
4. »	5	111	2	27	4	86	5	99	6	133	3	61	4	85	1	2
5. »	5	98	2	38	4	83	4	87	6	128	3	67	4	79	1	2
6A klasse	1	22					1	17	1	23						
6B »	1	28			1	21					1	23				
6C »	3	59	4	75	4	91	4	77	4	77	1	23	4	100	1	2
7A »	1	28	1	23	3	60			2	47	1	24				
7B »	1	29	1	24	2	55			2	59						
7C »	2	41	2	37			5	96					4	88	1	2
8. »	3	68	3	61	3	76	3	55	3	67			2	46		
9. »	3	39	2	33	3	51	3	44	3	51			3	45		
10. »	1	16			1	16	1	21								
1. real »	2	43	2	42	1	25	2	42	2	46			2	34		
2. real »	2	49	2	43	2	46	2	49	2	44			2	38		
3. real »	2	30	2	45	1	27	2	34	2	34			1	20		
Aftenreal			4	65												
Hjælpeklasse							7	68					7	67		
Tunghøreklasse			4	17												
Læseklasse	1	10	2	18	3	24			3	25	1	5				
Observationsskole																
Spastikerklasse											3	15				
Taleklasse	2	11														
Svagsyns klasse											1	2				
I alt	54	1141	41	683	48	988	56	1041	58	1202	33	614	50	968	9	20

Optælling efter skoleafdelinger	Klasser	Elever	Elever pr. klasse
Børnehaveklasser	46	913	19,85
1.-7. klasser	299	6158	20,60
8.-10. klasser	55	1020	18,55
Realafdelingen	54	1110	20,56
Hjælpeklasser	19	176	9,26
Tunghøreklasser	4	17	4,25
Læseklasser	17	135	7,94
Observationsskole	1	13	13,00
Spastikerklasse	3	15	5,00
Taleklasse	2	11	5,50
Svagsyns klasse	1	2	2,00
I alt	501	9570	19,10

pr. 31. december 1967

Spangsb. skolen		Stormg. skole		Vestre skole		Østre skole		Veldbæk skole		Rendbj.-hjemmet		I alt		
Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Kl.	Elev.	Klasser	Elev	Elev pr. kl.
6	121	3	56	2	32	2	23					46	913	19,85
5	125	3	56	2	40	2	39	1	4			43	932	21,67
4	93	2	39	2	26	2	32	1	6			40	817	20,43
6	116	3	55	2	34	1	22	1	9			44	872	19,82
5	119	3	52	2	36	2	33	1	8			43	877	20,40
5	97	3	57	3	51	3	44	1	8			44	864	19,64
1	19											4	81	20,25
1	27	1	23									5	122	24,40
3	57	3	55	2	34	2	36					35	704	20,11
1	25	1	23			1	16					11	246	22,36
1	32	1	19									8	218	27,25
2	45	2	31	3	44	1	18					22	425	19,32
3	54	2	39	2	41	2	49					26	556	21,38
2	30	2	31	2	32	2	37					25	393	15,72
		1	18									4	71	17,75
2	41	2	48	1	22	2	44					18	387	21,50
2	43	1	24	1	20	2	39					18	395	21,94
1	19	1	18	1	17	1	19					14	263	18,78
		4	35			1	6					4	65	16,25
												19	176	9,26
												4	17	4,25
3	22			4	31							17	135	7,94
										1	13	1	13	13,00
												3	15	5,00
												2	11	5,50
												1	2	2,00
53	1085	38	679	29	460	26	457	5	35	1	13	501	9570	19,10

Elevunderstøttelser.

Vedrørende uddeling af stipendier med tilskud fra »Ungdommens uddannelsesfond« til fortsat skolegang udover den undervisningspligtige alder i skoleåret 1967-68.

Klassetrin	I alt ansøgninger	Afslag	Bevillinger	I alt udbetalt
8. klasser	259	151	108	59.350,00 kr.
9. klasser	168	102	66	35.900,00 —
10. klasser	27	20	7	4.100,00 —
1. realklasser	114	87	27	15.400,00 —
2. realklasser	94	61	33	17.500,00 —
3. realklasser	71	42	29	16.600,00 —
Realkursus	13	8	5	2.900,00 —
I alt	746	471	275	151.750,00 kr.

Ungdommens uddannelsesfond ydede refusion med 98.031,00 kr., således at kommunens nettoudgift beløb sig til 53.719,00 kr.

Undervisning.

Skriftlig årsprøve, omfattende 3., 4., 5., 6. og 8. klasse samt 1. real-klasse, afholdtes i dagene 12., 13. og 14. juni 1968.

I dansk afholdtes prøve i diktat (kombineret tekst- og orddiktat) på alle de nævnte klassetrin. Billedstil forelå i to udgaver: ét sæt til 3. og 4. klasse, hvor disciplinen ikke er obligatorisk, samt til 5. klasse, og ét sæt til 6. og 8. klasse, hvor billedstil indgik blandt valgmulighederne. Fristil indgik blandt valgmulighederne i 6., 8. og 1. realklasse. Referatstil indgik som valgmulighed for den enkelte elev i 8. klasse og 1. realklasse.

I regning blev der afholdt prøver i såvel talbehandling som problemregning på alle de nævnte klassetrin (i 1. realklasse dog kun i problemregning).

I matematik afholdtes prøve i 1. realklasse. Til 2. realklasse var udarbejdet prøvesæt i skriftlig engelsk. Prøven heri var dog ikke obligatorisk.

Opgaverne udarbejdes af et af skoledirektøren beskikket udvalg, som også udarbejder retningslinjer for opgavernes bedømmelse. Når læreren har rettet opgaverne, sendes de med eleverne hjem til underskrift. I diktat anføres fejltal og i andre discipliner det opnåede pointstal i forhold til det maksimalt opnåelige, f. eks.: »64 points af 75 mulige«. Disse talmæssige oplysninger kan noteres på de dertil indrettede sider bag i elevernes meddelelsesbøger og kan eventuelt senere omsættes til en standpunktsbedømmelse.

På grundlag af samlede opgørelser over alle resultater i diktat, talbehandling, problemregning og skriftlig engelsk er udarbejdet standardiseringer, således at opgaverne i fremtiden vil kunne anvendes som standpunktsprøver i slutningen af skoleåret.

Vejledende prøver for alle elever i 7. klasse blev afholdt i slutningen af november og februar.

Prøverne omfattede diktat, billedstil, læseprøve og 2 sæt problemregningsopgaver. Det anvendte prøvemateriale er udarbejdet på grundlag af en forudgående »prøvekørsel« ved andre skolevæsener.

For samtlige prøver med undtagelse af billedstil udarbejdes en standardisering.

Til billedstil udarbejdes til hver skole en »modelsamling« med 11 typiske besvarelser, omfattende fem forskellige niveauer.

Optagelsesprøven til 1. realklasse blev afholdt den 14. og 15. april. Prøven omfattede orddiktat, læseprøve, fristil, problemregning og mundtlig engelsk.

Til prøven var tilmeldt 31 elever, heraf var 21 betegnet som »måske egnede« og 10 som »ikke egnede«. 31 elever deltog i prøven. Af disse bestod 5 elever.

2-årigt realkursus. Siden 1962 har der i tilknytning til skolevæsenet været etableret et 2-årigt realkursus. Undervisningen, der har været placeret på Danmarksgades skole, dels som eftermiddagsundervisning (kl. 14,20-17,20), dels som aftenundervisning (kl. 17-22), har omfattet 30 ugentlige lektioner, fordelt på ugens fem første hverdage.

I skoleåret 1967-68 var der 32 elever i to 1. kursusklasser og 33 elever i to 2. kursusklasser.

Statskontrolleret prøve efter 9. klasse 1968.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal:			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	3	15	24	39	38
Danmarksgade	2	16	16	32	30
Gammelby	3	21	29	50	50
Grådyb	3	19	24	43	43
Jerne	3	30	20	50	50
Rørkjær	3	20	25	45	44
Spangsbjerg	2	15	15	30	29
Stormgade	2	18	13	31	31
Vestre	2	16	14	30	30
Østre	2	18	19	37	37
I alt ...	25	188	199	387	382

Statskontrolleret prøve efter 10. klasse 1968.

Skole	Antal klasser	Samlet elevtal:			Heraf til prøve
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	1	3	13	16	16
Gammelby	1	9	7	16	16
Grådyb	1	7	14	21	21
Stormgade	1	5	10	15	15
I alt ...	4	24	44	68	68

Realeksamen 1968.

Skole	Klasse	Indstillet til eksamen:			Heraf bestod
		Dreng	Piger	I alt	
Boldesager	2	15	15	30	30
Danmarksgade	2	24	21	45	45
Gammelby	1	13	14	27	27
Grådyb	2	16	18	34	34
Jerne	2	20	13	33	33
Rørkjær	1	11	9	20	20
Spangsbjerg	1	10	9	19	19
Stormgade	1	9	8	17	17
Vestre	1	9	8	17	17
Østre	1	12	7	19	19
I alt ...	14	139	122	261	261

Skolebibliotekerne 1. april 1967 - 31. marts 1968.

(Ved skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen).

Skolebiblioteksudvalgets sammensætning pr. 31. marts 1968:

Borgmester Henning Rasmussen (valgt af byrådet).
 Skoleinspektør Ahlmann Nielsen (valgt af byrådet).
 Viceinspektør Niels Nøhr (valgt af fælleslærerrådet).
 Skoleinspektør Henning Hjuler (valgt af skoleinspektørerne).
 Skolebibliotekar Gerda Løkkegård (valgt af skolebibliotekarerne).
 Skolebibliotekar E. B. Poulsen (valgt af skolebibliotekarerne).
 Skoledirektør N. P. Andersen (formand).
 Overbibliotekar Johs. Petersen.
 Ledende børnebibliotekar Minna Svensson.
 Skolebiblioteksinspektør M. Kruse Hansen (sekretær).

Foruden de årligt tilbagevendende mødeemner: årsmødet i Skolebiblioteksforeningen, budgetforslag osv. har skolebiblioteksudvalget i denne sæson — efter at skolekommissionen i princippet gik ind for basisskolebibliotekstanken med skolebibliotekarisk assistance i næsten hele undervisningstiden — beskæftiget sig en hel del med udformningen af skolebiblioteket på Nordre skole — alias Kjersingskolen — alias Bakkeskolen. I denne forbindelse må nævnes den store indsats af det af fælleslærerrådet nedsatte udvalg, der gik i snævert samarbejde med Skolecentralens folk for at løse detailproblemer vedrørende skolebibliotekets AV-afdeling. Resultatet af alle disse samvirkende faktorerers indsats foreligger nu i form af tegninger, hvor rammerne for et virkelig funktionelt virkende skolebibliotek er i orden.

Skolebibliotekernes personale pr. 31. marts 1968:

Boldesager skole:	Skolebibliotekar Ingolf Mortensen. Ass. skolebibliotekar Tage Christensen.
Danmarksgades skole:	Skolebibliotekar Hans A. V. Schnell. Ass. skolebibliotekar A. Sonnichsen.
Gammelby skole:	Skolebibliotekar Jens Lambertsen. Ass. skolebibliotekar Herluf Nielsen.
Grådybskolen:	Skolebibliotekar Duval Christensen. Ass. skolebibliotekar Ellen S. Nielsen.
Jerne skole:	Skolebibliotekar E. B. Poulsen. Ass. skolebibliotekar Grethe Knudsen. Ass. skolebibliotekar P. Daugård.
Præstegårdsskolen:	Skolebibliotekar Bodil Friis. Ass. skolebibliotekar K. Bang Mikkelsen.
Rørkjær skole:	Skolebibliotekar Ulla Vorm. Ass. skolebibliotekar Henning Hein.
Skads skole:	Skolebibliotekar Gudmund Poulsen.
Spangsbjergskolen:	Skolebibliotekar Arne Helge Jakobsen. Ass. skolebibliotekar Vibeke Kodal.
Stormgades skole:	Skolebibliotekar H. P. Hansen. Ass. skolebibliotekar Selmer Krogh.

Veldbæk skole:	Førstelærer Axel Knudsen.
Vestre skole:	Skolebibliotekar Niels Jørn Svane. Ass. skolebibliotekar Jørgen Phillipsen.
Østre skole:	Skolebibliotekar Gerda Løkkegård. Ass. skolebibliotekar Johan I. Nielsen.

Bogbestanden.

I bogudvalget, hvori alle skolebibliotekarer ifølge skolekommissionsbeslutning er medlemmer, er man i det nye skoleår 1967-68 gået over til en ny praksis ved at afholde bogvalgsmøderne om formiddagen i tidsintervallet 8-10. Dette har medført en væsentlig forøgelse af mødernes antal, idet der i afvigte periode har været afholdt 16 bogvalgsmøder.

Bogudvalget er ifølge lov og bekendtgørelser højeste myndighed med hensyn til anskaffelse af bøger og andet biblioteksmateriale til *alle skolebibliotekets afdelinger*. Forskellige steder fortolkes dette derhen, at bogudvalget også afgør, hvad der skal anskaffes til skolebibliotekernes mere »interne« afdelinger: lærerbibliotek, fagbiblioteker og klasse-sætsamling. Denne meget centraliserede form passer ikke rigtig ind i Esbjerg-mønstret, hvorfor vi her i byen har valgt den noget mere demokratiske form: at fremskaffe alle de bøger, der kan have relation til ovennævnte afdelinger til bedømmelse i bogudvalget, hvorefter det er op til den enkelte skolebibliotekar at præsentere de eventuelle muligheder for skolens inspektør, viceinspektører, involvere kolleger osv. Først efter dette samarbejde afgives bestilling. Man kan måske indvende imod denne ordning, at lærerne på de forskellige skoler ikke stilles lige, idet karakteren af bogbestanden for de tre afdelinger er forskellig fra skole til skole. Men der skal også være forskel, al den stund hver skole har sit specifikke »ansigt«. Endvidere må det understreges, at enhver lærer har ret til at foreslå titler anskaffet til disse afdelinger. For at følge lov og bekendtgørelse forelægges de enkelte skolers forslag for bogudvalget. Alle ønsker er hidtil imødekommet.

Om selve bogbestanden blot dette:

I vort budgetforslag havde vi tilgodeset en opbygning af håndbogs-samlingerne og af nye skolers bogbestand. På grund af en temmelig kraftig nedskæring i budgetforslaget må denne opbygning nu spredes over en årrække.

Klassehåndbibliotekerne — og her tænkes navnlig på intervallet 6.-10. skoleår — trænger i høj grad til en udskiftning af forældede udgaver plus tilgang af senere opdukkede titler. Denne meget vigtige afdeling inden for skolebiblioteksområdet må derfor stille overordentlig store ønsker om forhøjelse af budgetbeløbet for næste år.

Angående vores fællessamling: En *voldsom* forøgelse af ønsker om klassebiblioteker til 4.-10. skoleår medførte, at vi kort tid efter sommerferien måtte meddele: alt udsolgt! Urimelig lang ventetid var følgen, og sammensætningen af de enkelte klassebiblioteker skete noget efter de tilfældige søms princip, og dermed var den pædagogiske funktion af disse meget væsentlige biblioteker gået fløjten.

Bogbestanden pr. 31. marts 1968.

Skole		Fag- litt.	Skøn. litt.	Udlån i alt	Håndb. i alt	I alt	Til- vækst	Af- gang	Klassesæt		Lærer- bibl.	Fag- bibl.			
									Sæt	Bind					
Boldesager	Udlån	1.870	3.808	5.678			686	27	222	5.474	230	6			
	Læsesal	1.132	325										1.457	118	11
	I alt	3.002	4.133										7.135		
Danmarks- gade	Udlån	1.834	3.286	5.120			472	110	115	2.305	325	9			
	Læsesal	1.255	337										1.592	113	8
	I alt	3.089	3.623										6.712		
Gammelby	Udlån	1.835	4.178	6.013			730	204	190	4.241	638	13			
	Læsesal	1.134	290										1.424	118	12
	I alt	2.969	4.468										7.437		
Grådyb	Udlån	2.015	6.167	8.182			974	528	122	2.743	315	11			
	Læsesal	1.158	280										1.438	120	13
	I alt	3.173	6.447										9.620		
Jerne	Udlån	2.054	5.160	7.214			880	288	181	4.624	503	18			
	Læsesal	1.210	326										1.536	115	15
	I alt	3.264	5.486										8.750		
Præstegård	Udlån	744	2.978	3.722			782	0	53	1.285	215	12			
	Læsesal	496	216										712	196	0
	I alt	1.240	3.194										4.434		
Rørkjær	Udlån	1.864	3.704	5.568			645	221	113	2.390	520	104			
	Læsesal	1.313	323										1.636	117	16
	I alt	3.177	4.027										7.204		
Skads	Udlån	53	276	329			109	0	16	355	58	0			
	Læsesal	465	6										471	22	0
	I alt	518	282										800		
Spangsbjerg	Udlån	1.789	4.625	6.414			742	32	212	4.843	125	18			
	Læsesal	953	263										1.216	131	3
	I alt	2.742	4.888										7.630		
Stormgade	Udlån	1.914	4.022	5.936			530	75	50	1.250	357	45			
	Læsesal	1.368	414										1.782	112	61
	I alt	3.282	4.436										7.718		
Veldbæk	Udlån	465	975	1.440			133	0	0	0	0	0			
	Læsesal	481	24										505	15	2
	I alt	946	999										1.945		
Vestre	Udlån	1.695	2.785	4.480			493	264	44	785	208	28			
	Læsesal	1.184	310										1.494	115	5
	I alt	2.879	3.095										5.974		
Østre	Udlån	1.781	3.058	4.839			503	71	74	820	352	30			
	Læsesal	1.174	296										1.470	113	12
	I alt	2.955	3.354										6.309		
Klassehåndbibl. Fællessamling Specialklasser Fællessamling Klassesæt	Samlet	39.714	52.961				92.675								
		5.726					5.726								
		746	4.442				5.188								
			83				83								
		11.610	9.297				20.907								

Skolebiblioteksaktiviteten:

Jeg har tidligere måttet karakterisere udviklingen af skolebiblioteker-nes aktivitet som eksplosionsagtig. Nu fattes man ord — hvis man da ikke vil bevæge sig ind i reklamebranchens terminologi!

Hvis man på skemaet vurderer den procentvise bevægelse og sammenholder dette med en tilsvarende udvikling sidste år og en noget lignende forrige år, forstår man vel nok den kalamitet, man står i, hvis man vil karakterisere udviklingen.

Uden at gå i detaljer vil jeg blot påpege, at der i perioden 1967-68 har været udlånt 217.811 bind fra skolebibliotekerne, og at der desuden i de enkelte klasser er læst eller hjemlånt 100.486 bøger.

Det er dog en post!

I den forløbne sæson har der været afholdt en del møder for skolebibliotekarerne, hvor både aktuelle problemer og problemer af mere principiel karakter var på dagsordenen.

I september 1967 aflagde en delegation fra Fredericia — bestående af skole- og børnebibliotekarere — et besøg hos os for at sætte sig ind i vores opbygning af skolebibliotekerne. Det bør også nævnes, at enkelt-personer tillige har kontaktet os desangående.

Skolebibliotekernes virksomhed i tiden 1. april 1967 til 31. marts 1968.

	Læse- stue	Antal lånere	Fællessamlinger Centralbibliotek			Egen bogbestand				Samlet udlån	Klasse udlån
			Sæt	Antal bind	Enkelte bøger	Klassebibl.		Udlån			
						Sæt	Antal bind	Fag- litt.	Skøn- litt.		
Boldesager skole ...	1.478	473	143	2.976	87	33	496	2.821	11.380	17.760	7.025
Danmarksg. skole ...	917	407	98	2.056	260	61	1.158	1.980	3.391	8.845	5.500
Gammelby skole ...	1.376	532	199	4.123	74	37	867	4.666	18.356	28.086	7.145
Grådybskolen	1.468	795	325	6.267	492	112	2.437	5.965	18.507	33.668	23.353
Jerne skole	2.075	580	197	4.229	459	132	2.905	5.854	20.878	34.325	26.064
Præstegårdssk. ...		243	47	919	66	53	1.145	1.441	6.663	10.234	1.291
Rørkjær skole	1.089	523	79	1.456	122	45	1.105	2.390	8.286	13.359	8.136
Skads skole		100	26	598	5	12	309	410	2.217	3.539	2.152
Spangsbjergskolen ...	1.110	500	192	4.742	884	67	1.717	6.241	16.370	29.954	6.974
Stormgades skole ...	468	354	127	2.445	242	26	680	1.181	5.299	9.847	2.543
Veldbæk skole		35						825	2.429	3.254	
Vestre skole	475	265	139	2.310	63	90	1.485	1.671	5.319	10.848	4.153
Østre skole	818	310	92	1.806	181	41	1.235	1.718	9.152	14.092	6.150
I alt	11.274	5.117	16.64	33.927	2.935	709	15.539	37.163	128.247	217.811	100.486
Bevægelser i pct. ...	+2,2	+2,3	+36,6	+42,5	+8,0	+41,8	+36,7	+10,7	+4,2	+12,0	+20,0

Grønlanderbørn.

Rapport over opholdet i Esbjerg sommeren 1967.

(Ved lærerinde Karen Pedersen).

I marts 1967 blev skolen i Sukkertoppen underrettet om, at den i år kun kunne sende 15 elever plus en leder på et tre måneders ophold i Esbjerg. Da vi hidtil havde sendt alle 5. klasserne hjem, var det vanskeligt for os pludselig at skulle vælge hvilken af vore 5. klasser, der skulle rejse.

Der blev holdt et lærermøde om sagen. På dette møde blev det diskuteret, om vi skulle sende en hel klasse hjem eller tage et udpluk af alle tre femteklasser. Efter en afstemning blev det så vedtaget, at det var bedst at sende en samlet klasse hjem. I modsat fald ville der jo så sidde tre formindskede klasser tilbage. 5d blev så den klasse, man valgte, for i den var der netop på det tidspunkt 15 elever. De to andre klasser lå på omkring 20 elever. Jeg blev foreslået som rejseleder, da jeg har været klasselærer for denne klasse i 4 år.

Mine to drenge på henholdsvis 5 og 8 år måtte jeg tage med, da jeg ikke havde mulighed for at få dem passet. Udgifterne hertil blev betalt af min mand og jeg. De tilbragte de 3 måneder hos deres mormor.

Desuden havde jeg en dreng, Jens Ville, fra 3. klasse med til København. Han skulle så dér afhentes af nogle håndværkere fra Århus. De havde betalt rejsen både frem og tilbage.

Der kom en ny pige fra Godthåb i 5d, efter at vi havde bestemt os for, at klassen skulle til Danmark. Det var en pige ved navn Benthea Heilmann. Da vi kun havde fået bevilget 15 billetter, var vi nødsaget til at meddele familien, at de selv måtte betale for pigen, hvis hun skulle deltage i rejsen. Dette gjorde man så. I juni afholdt jeg et forældremøde for børnenes forældre. Foruden at fortælle om selve rejsen kom jeg frem med en del praktiske bemærkninger. Vi havde lavet et duplikat til forældrene om børnenes udstyr af tøj til rejsen og opholdet i Danmark. Dette viste sig ved afrejsen at være en god idé, for alle børn var meget pænt ekviperet. Selv de børn, der til hverdag så dårlige ud i tøjet, var på denne dag meget fine.

Sidst i juni havde jeg hele flokken på sygehuset til lægeundersøgelse. Det var glædeligt at konstatere, at alle børn var i fin orden.

Den lokale overbetjent var så venlig at give børnene 4 timers færdselsundervisning.

Afrejsen fra Sukkertoppen forløb planmæssigt. Den 11. juni kl. 11 om aftenen stillede alle børn med deres forældre og pårørende ved skolen. Efter en sidste gennemgang af bagage osv. marcherede hele flokken til atlantkajen, hvor »Umanak« ventede på os.

Vejrguderne var os nådige, så turen til Søndre Strømfjord gik godt.

Jeg mener imidlertid, at 1 rejseledsager for 15 børn er for lidt. Hvis vejret havde været dårligt fra Sukkertoppen til Sdr. Strømfjord, ville jeg vanskeligt have kunnet klare sagen. Tilfældet er ikke mindst det samme i selve Sdr. Strømfjord og Kastrup. Men vi var altså heldige.

I Sdr. Strømfjord havde vi kun et par timers ophold inden maskinens afgang.

Vi ankom til Kastrup kl. halv tolv. Her holdt en bus parat, den kørte os direkte til P. Hejles Ungdomshus, hvor vi efter planen skulle overnatte.

Efter min mors afhentning af vore drenge og håndværkernes afhentning af Jens Ville, havde jeg så 16 børn tilbage fra klassen.

På nuværende tidspunkt mangler så igen den anden rejseledsager. Det var nødvendigt for mig at ordne togbilletter osv. for børnene. Hvis jeg ikke havde privat hjælp ved hånden, ville ovenstående problem vanskeligt være klaret, da det tog lang tid for mig i ministeriet. Det gik.

Børnene var så i Daells Varehus og Zoologisk Have.

Den største oplevelse for børnene var vel nok «Tivoli» samme eftermiddag. Vi overnattede så én gang til på P. Hejles Ungdomshus, før vi rejste til Rendbjergghjemmet. Det var den 14. juli. Vi kørte med tog til Gråsten, hvor en bus holdt parat til os foran banegården. Den kørte os så de ca. 20 km til Rendbjergghjemmet. Her opholdt vi os en uge. Vejret var strålende, så vi nød rigtig badelivet. Til lejren hørte endvidere en sportsplads og en legeplads, så vi manglede ikke tumleplads. Vi boede i noget, man kaldte »slottet«. Herfra havde vi ti minutters gang til Rendbjerglejren, hvor vi spiste.

Under opholdet i lejren fik vi skolelæge Jacobsen fra Esbjerg til at undersøge børnene. Der blev ved denne undersøgelse fundet luseæg hos en pige. Alle andre elever var i den fineste orden. De omtalte æg var væk, før pigen forlod lejren.

Den 21. juli rejste vi fra Rendbjerg til Esbjerg, hvor børnene så skulle afleveres til deres plejeforældre. Desværre måtte jeg lade fire børn blive tilbage i lejren, da deres plejeforældre var på ferie. Disse plejeforældre ville så selv tage til Rendbjerg for at afhente børnene. Efter planen skulle disse fire børn have været på Fanø i en ny lejr. Det fik jeg lavet om, da det efter min mening var bedst for børnene at blive et sted, de i forvejen var bekendt med.

Børnene blev så udleveret til deres plejeforældre på banegården i Esbjerg. I løbet af meget kort tid stod jeg alene tilbage her. Nu var jeg meget spændt på, hvordan det ville gå de enkelte børn i plejehjemmene.

Da jeg senere kom rundt i hjemmene for at se, hvordan det stod til, hørte jeg kun rosende ord om børnene. Jeg besøgte plejehjemmene fra 1 til 5 gange — alt efter behov. Meget klarede jeg pr. telefon, idet jeg hurtigt erfarede, at ikke alle hjem var interesseret i, at jeg dukkede op for ofte. Det var især de hjem, der havde haft grønlænderbørn gennem flere år.

Hilda Biilmann var meget skeløjet. Hun kom til læge, og efter to operationer var hendes øjne helt normale, hvilket Hildas forældre var meget taknemlige for.

Benthe Heilmann led af en ondartet eksem på den ene hånd. Dette fik hendes plejemor straks ordnet ved hjælp af en specialist. Da børnene havde været ca. 1½ måned i Danmark, fik Gert Lyberth pludselig lus. Jeg fik plejeforældrene beroliget. Samtidig fik jeg dem til at forstå, at det måtte være Esbjerg-lus, for børnene var omhyggeligt blevet undersøgt for den slags ting, mens de opholdt sig på Rendbjergghjemmet.

Den 22. august holdt jeg forældremøde på Stormgades skole. Jeg havde inviteret plejeforældrene plus deres egne børn og plejebørnene.

Vi havde en hyggelig aften. Børnene sang. Efter kaffen viste jeg nogle lysbilleder fra Sukkertoppen.

Den 26. august inviterede foreningen »Sukkertoppens Venner« plejebørnene plus de børn, der var på et års ophold i omegnen, på en skovtur til Endrupholm — et dejligt sted i nærheden af Esbjerg. Der var arrangeret sækkevæddeløb, tovtrækning m. m. — alle morede sig strålende.

Den 9. oktober afholdt jeg det sidste forældremøde i Esbjerg. Jeg var så heldig at få fat på en tidligere lærer ved skolen i Sukkertoppen, Aksel Hansen, der nu er bosat på Tåsinge, til at komme og vise film fra Sukkertoppen.

Den 11. oktober forlod vi så efter en dejlig sommer Esbjerg. Det var en temmelig våd afsked, da plejeforældrene skulle tage afsked med børnene. Det er mit indtryk, at der flere steder var blevet knyttet meget nære bånd mellem plejeforældre og plejebørn. Dette gav sig bl. a. udslag i, at to plejehjem tilbød, hvis det var muligt, at betale for en uddannelse for deres plejebarn. Vi kom til København den 11. oktober om aftenen. Denne gang overnattede vi på vandrerhjemmet på Herbergsvej i Brønshøj. Da jeg var alene med børnene, kunne vi efter min mening få mest ud af den næste dag ved at leje en bus. Den afhentede os den 12. kl. 9,30. Turen gik først til KGH's billetkontor, hvor jeg fik ordnet alt vedrørende vore billetter. Ulrik Lyberth skulle sendes til Upernavik, idet hans far var blevet forflyttet dertil. Benthea Heilmann skulle til Godthåb. Hun havde været i pleje i Sukkertoppen; men hendes plejeforældre var taget til Danmark for at blive. Mens jeg fik alt dette ordnet, sad børnene så i bussen hos chaufføren. Vi kørte derefter til Amalienborg, hvor vi kiggede på garden. Det var vist noget af en oplevelse for børnene, selv om de havde set dem tidligere i Gråsten. Gefionspringvandet og Den lille Havfrue på Langelinie blev også besøgt. Danmarks Akvarium besøgte vi bagefter. Jeg havde ikke forberedt dem i forvejen, så de gjorde store øjne, da de så alle de forskellige akvarier. Størst indtryk på børnene gjorde dog den elektriske ål. Kronborg blev også besøgt. Vi nåede desværre kun kasematterne og kirken. Skulle vi have se det hele, ville det have taget os en hel dag. På vej hjemad besøgte vi Fredensborg Slot.

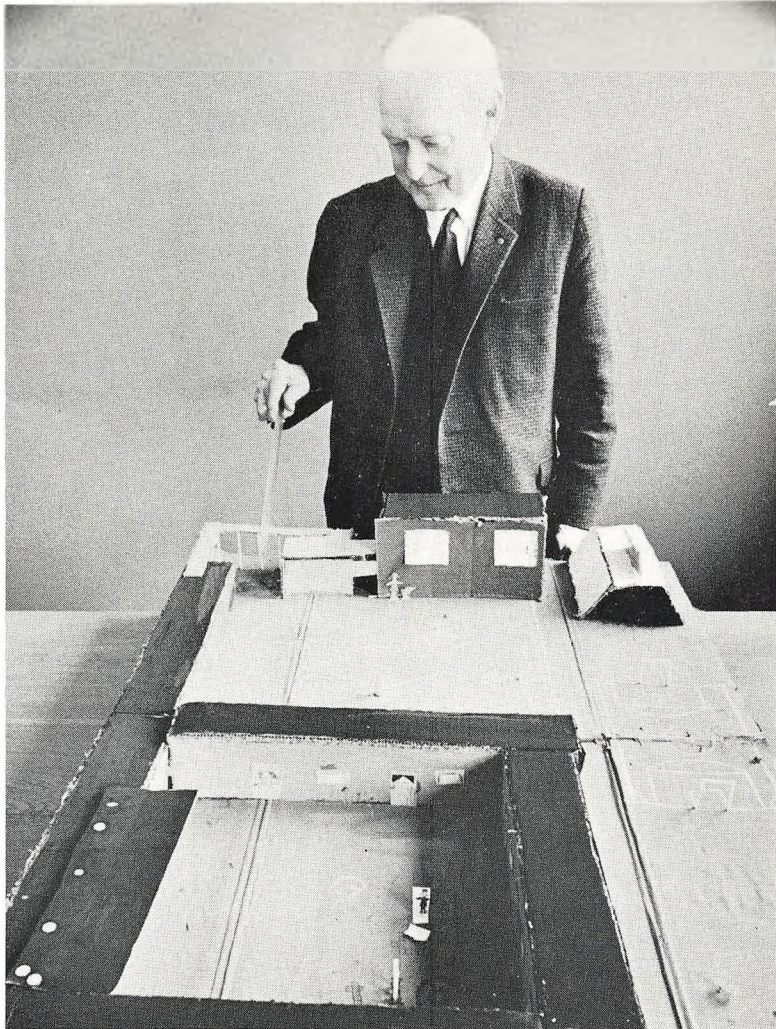
Efter vor ankomst til København gik vi en tur ned ad den nye gågade og derefter i biografen til en eftermiddagsforestilling. Det var nogle trætte børn, der gik i seng den aften.

Næste dag fløj vi fra København kl. 13,00. Hjemrejsen gik let. Vi havde kun et par timers ophold i Sdr. Strømfjord, inden vi sejlede videre med »Umanak«. Den 14. oktober kl. 6,00 ankom vi så til Sukkertoppen. Børnene havde været oppe fra kl. fire om morgenen. De var naturligvis spændte på at komme hjem igen. Både børnene og jeg synes, det har været en dejlig tur. Det hele var jo også gået let uden væsentlige problemer.

Det er min overbevisning, at børnene har haft et godt udbytte af turen. Dette mærker jeg tydeligt i vore dansktimer. De er blevet meget bedre til at forstå forskellige begreber og abstrakte ting.

Flere af forældrene i Esbjerg var noget betænkelige ved deres plejebørns tilbagevenden, da de kom fra temmeligt dårlige hjem. Det er

Også eleverne har arbejdet med
deer til nye skoler

Rørkjær skoles kor

Trafikanalyse

imidlertid min mening, at det udblik, opholdet har givet børnene, må opveje ovenstående betænkelighed.

Med hensyn til alderen på de børn, som man sender hjem på ophold i Danmark, var der i Esbjerg enighed om, at det i hvert fald måtte være før puberteten. Men her var der vist mest tænkt på de børn, man sendte hjem på et års ophold.

Til slut kan jeg sige, at det var en glæde for mig at høre flere plejeforældre udtale, at de til næste år igen gerne ville have et barn på besøg.

Udsendelse af lejrskolehold i 1968.

Før sommerferien:

Rendbjerg:

- 3/5- 9/5 Vestre skole 1. real a.
- 13/5-19/5 Spangsbjergskolen 1. real a + b.
- 19/5-25/5 Østre Skole 1. real a + b.
- 25/5-31/5 Grådybskolen 1. real a + b.

Stenderup Hage:

- 27/4- 3/5 Boldesager skole 1. real a + b.
- 3/5- 9/5 Danmarksgades skole 1. real a.
- 3/5- 9/5 Jerne skole 1. real a + b.
- 13/5-19/5 Stormgades skole 1. real a + b.
- 19/5-25/5 Gammelby skole 1. real a + b.
- 25/5-31/5 Rørkjær skole 1. real a + b.

Efter sommerferien:

Rendbjerg:

- 16/8-22/8 Spangsbjergskolen 8a + b + 9a læ.
- 22/8-28/8 Vestre skole 8a + b.
- 28/8- 3/9 Gammelby skole 8a + b.
- 3/9- 9/9 Jerne skole 8a + b.
- 9/9-15/9 Østre skole 8a + b.
- 15/9-21/9 Præstegårdsskolen 8a + b.

Stenderup Hage:

- 13/8-16/8 Vestre skole 10. kl.
- 16/8-22/8 Stormgades skole 8a + b.
- 22/8-28/8 Boldesager skole 8a + b.
- 28/8- 3/9 Danmarksgades skole 8a + b.
- 3/9- 9/9 Grådybskolen 8a + b + c.
- 9/9-15/9 Rørkjær skole 8a + b + 8c hj.

Skoleidrætsstævnet 1967.

(Ved overlærer Harald Lauridsen).

Det 33. stævne blev tilrettelagt efter de retningslinjer, der blev indført i 1966, d. v. s. med to puljedage og en finalerad. Skolerne blev fordelt i puljer ved lodtrækning. Der var syv skoler den første dag og seks

den anden, idet Skads skole ønskede at deltage som observatør det første år, de kunne være med.

På puljedagene, 27. og 28. september, var der indledende kampe i rund-, lang-, hånd- og fodbold samt klassestafetløb. Desuden afvikledes løb, boldkast, højde- og længdespring ved hjælp af et pointsystem, der blev overført til finalekens afsluttende klasse- og skolestafetløb. I løbet af finalen spilles semifinaler og finaler i alle boldspil for alle årgange.

På grund af stævnets åbne begyndelse var der kun samlet indmarch med faner og »Vesterhavsdrengene« ved afslutningen den 29., hvor skoleinspektør H. Obling sluttede stævnet og overrakte præmier til de vindende skoler.

Her ved afslutningen af min tid som formand for udvalget vil jeg gerne rette en tak til de mange kolleger, der har været impliceret i arbejdet, og til skolemyndighederne for den velvilje, vi har mødt under de skiftende stævneformer, specielt vil jeg gerne takke skoledirektør N. P. Andersen, som altid har vist vort arbejde den allerstørste interesse og på den måde har været drivkraften i udviklingsarbejdet.

Skolesvømmestævnet 1968.

(Ved lærer G. Dakin Petersen).

Skolernes årlige svømmestævne blev afholdt i Grådybbadet fra den 26. august til den 30. august.

De første fire dage foregik udtagelserne og generalprøverne til selve stævnet, fredag den 30. august fra kl. 15,30 til kl. 18,15.

Stævnet blev åbnet af skoleinspektør K. Bjørholm, Grådybskolen, som på en kort og charmerende måde bød eleverne velkommen og udtrykte ønsket om fair konkurrence, stort bifald.

Hvert klassetrin fra og med 6. klasse deltog med 4 piger og drenge, der svømmede 4 × 25 m tvungen holdkapsvømning.

1. Bjærgning.
2. Brystsvømning.
3. Rygsvømning.
4. Crawl (frisvømning).

396 svømmere fordelt på 99 hold deltog. Der var opvisning i kunstudspring fra 3 m vippen, hvor hver deltager viste 4 spring. Kunstsvømningsspigerne havde i år et helt nyt og blændende program at vise frem.

Imellem kunstsvømningsspigerens opvisning og vandpolofinalen havde vi i år et komisk indslag, udført af *Charlotte Carlsen*, Danmarksgades skole, *Claus Sørensen*, Statsskolen, og *Ole Bjørn Nielsen*, Statsskolen. Nummeret var kort og fint udført, man glædede sig over, at de ikke forfaldt til plat komik. Tilskuerne honorerede nummeret med stort bifald.

Stævnet råder over 3 pokaler:

1. Svømmelærernes pokal (evigt vandrende for skoler med svømmebad).
2. Pokal (evigt vandrende for skoler uden svømmebad).
3. Svømmeklubbens pokal 3 gange i træk eller 5 gange i alt til det vindende vandpolohold.

Den første pokal blev i år vundet af Grådybskolen. Den anden pokal gik igen til Stormgades skole. Den tredje pokal blev vundet af Stats-skolen, som vandt vandpolofinalen over Boldesager skole (3-2). Vandpolofinalen blev som sædvanlig dygtigt ledet og dømt af svømmeklubbens formand, Torkild Hansen.

De vindende hold på hvert klassetrin fik uddelt diplomer.

På grund af begrænset tilskuerplads foregår uddelingen af billetter på den måde, at hver deltager får 3 billetter at disponere over. Ca. 2000 tilskuere fulgte interesseret konkurrencerne. Alt forløb uden uheld.

Oversigt.

Skole	6. kl.		7. kl.		8. kl. + 1. real		9. kl. + 2. real		10. kl. + 3. real		Points	Nr.
	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.	P.	D.		
Grådyb	4	2		3	2	3	2	2	4	4	26	I
Boldesager ...		4	4	4	3	1	4		3	2	25	II
Spangsbjerg ...	3		3	2		2			1		11	III
Stormgade	2				1		3	4			10	1
Danmarksgade					4		3	3			7	2
Præstegård ...				1		4					5	IV
Eshjerg Stats.									2	3	5	3
Rørkjær		3	1				1				5	4
Jerne			2								2	5
Østre	1									1	2	6
Vestre		1									1	7
Gammelby ...							1				1	7

I + II, skoler med svømmebad. 1 + 2, skoler uden svømmebad.

Stævnet blev ledet af svømmelærerne: E. Arentoft, E. Juhl, K. Mortensen, B. Jørgensen, P. Howlett, E. Kristensen, K. Enevoldsen (kunstsvømning) og G. Dakin Petersen.

Færdselslære.

(Ved overbetjent A. Cramer).

I anledning af skolevæsenets skrivelse af 18. september d. å. skal jeg oplyse, at der ikke deltager politipersonale ved skolernes færdselsundervisning, som i dag udelukkende bestrides af lærerne. Det kan dog tilføjes, at der ved afholdelse af forskellige færdselsmæssige arrangementer på skolerne har været et forbilledligt samarbejde mellem skole, hjem og politi. Desuden har jeg deltaget i adskillige møder på Esbjergs skoler vedrørende planlægning af teoretisk og praktisk færdselsundervisning.

Som et supplement til »Færdselshåndbog for lærere« og det øvrige undervisningsmateriale fra Rådet for større færdselssikkerhed udarbejdede lærere i Esbjerg i et af Esbjerg skolevæsen nedsat udvalg vedrørende færdselsundervisning i samarbejde med Ribe amts skolecentral en færdselsmappe: »Råd og vink til læreren«, (1.-7. klasse), som i februar d. å. fordeltes til skolerne.

Nogle eksemplarer af færdselsmappen har været udlånt til flere skoler i andre af landets kommuner, hvor man har været så tilfreds med udførelsen, at man straks har fotokopieret nogle til eget brug. Også Rådet for større færdselssikkerhed har erklæret sig så tilfreds med løsningen af denne opgave, at man vil søge gennemført, at mappen fremstilles i en trykt bogudgave til brug for alle landets skoler. — Inden da vil lektionerne for 8.-10. klasse blive udarbejdet på herværende skolecentral.

Adskillige lærere i Esbjerg har deltaget i et af de 8 dages færdselskurser, som arrangeres af Rådet for større færdselssikkerhed, men det er uden tvivl påkrævet, at endnu flere lærere får lejlighed til at deltage i disse kurser.

Af færdselsmæssige arrangementer på Esbjergs skoler har der i skoleåret 1967-68 været følgende:

Den 31. marts 1968 afholdt Boldesager skole cyklistprøve med 89 elever fra 6. klasserne. 40 elever bestod prøven (45 pct.).

Den 6. april 1968 afholdt Rørkjær skole cyklistprøve med 88 elever fra 6. klasserne. 20 elever bestod prøven (23 pct.).

Den 4. maj 1968 afholdt Gammelby skole cyklistprøve med 98 elever fra 6. klasserne. 58 elever bestod prøven (59 pct.).

Den 12. juni 1968 afholdt Rørkjær skole cyklistprøve med 89 elever fra 7. klasserne og hjælpeklasserne. 17 elever bestod prøven (19 pct.).

Cyklistprøverne blev afholdt ved et fint samarbejde mellem skole og hjem.

Desuden har jeg efter anmodning afholdt cykeleftersyn med efterfølgende kontroleftersyn på 7 af Esbjergs skoler i løbet af skoleåret.

Der har været følgende arrangementer for skolepatruljerne i Esbjerg: den 5. december 1967 gik skolepatruljernes årlige udflugt med 115 deltagere i 3 busser til egnen om Flensborg fjord med sejltur fra Kollund og kort ophold i Flensborg. Turen, der ganske som tidligere var vellykket, blev afholdt af Esbjerg skolevæsen, Guldager skolevæsen og Rådet for større færdselssikkerhed som påskønnelse for skolepatruljernes daglige, frivillige indsats, og eleverne blev som ved tidligere lejlig-

heder af deres trofaste venner i Esbjerg betænkt med gaver, bl. a. is og sodavand.

Den 9. maj 1968 afholdtes skolepatruljernes årsfest på Sædding skole, hvor samtidig K. D. A.K.'s udmærkelsestegn i sølv blev overrakt en elev for særlig god indsats i det daglige arbejde. Festen afholdtes af Esbjerg skolevæsen, Guldager skolevæsen og Rådet for større færdselssikkerhed, og også her modtog SP'erne gaver fra deres gode venner i byen.

Som tidligere nævnt løser skolepatruljerne trods den stadigt stigende trafikmængde deres daglige opgaver på fremragende måde, hvilket jævnligt har fremkaldt mange anerkendende udtalelser fra byens trafikanter. Samme anerkendelse er herunder tilfaldet Esbjerg skolevæsen for patruljernes sikkerhedsmæssige udstyr og Esbjerg kommune for de meget fine færdselsmæssige foranstaltninger ved byens fodgængerovergange og i mange gade- og vejkryds.

Erhvervsvejledningen.

(Ved erhvervsvejleder Knud Raunkjær).

I det forløbne skoleår er der ved skolerne i Esbjerg kommune givet orientering i 95 klasser. Færre 7. klasser har — sammenlignet med tidligere år — modtaget denne undervisning, der så i højere grad har kunnet tilrettelægges med henblik på de mere modne elever i de egentlige afgangsklasser.

649 personer har benyttet sig af erhvervsvejledningens tilbud om individuel rådgivning og har været til personlig samtale i erhvervsvejledningskontorets faste træffetider. For at kunne gennemføre denne rådgivning har det i adskillige tilfælde været nødvendigt — og til stor støtte — at indhente oplysninger fra skole og skolelæge, ligesom der er benyttet bistand fra arbejdspsykolog og fra den til kontoret knyttede læge.

1470 elever har været udsendt i erhvervspraktik. Det har drejet sig om klassetrinnene 8., 9., 10. og 2. real. Hermed var elever fra 8. klasser i praktik for sidste gang — der er truffet aftale om, at praktikken for fremtiden tilrettelægges for 9., 10. og 2. realklasserne.

Også i dette skoleår blev der arrangeret et møde med erhvervsoplysning ved fagfolk — ligesom erhvervsvejlederen har medvirket ved forældremøder og arrangementer i forældreforeninger.

Skolebotanisk have.

(Ved overlærer Olav Poulsen).

I det forløbne år har arbejdet været fortsat efter samme retningslinjer som det foregående år med et stort antal bestillinger fra skolerne. Atter en stigning, men af et mere beskedent omfang. Et forsigtigt regnestykke viser, at der er leveret mindst 10.000 blomster fra haven i årets løb.

Der er endvidere grund til at nævne den store interesse for Jiffy-Gro, navnlig til de mindre klasser. Hvert barn tilsår sin egen lille tørvepotte og gør iagttagelser over sin egen plantes udvikling. Det bør også nævnes, at Esbjerg Havefrøforsyning var så interesseret i dette arbejde, at alt materialet leveredes uden nogen fortjeneste.

Endelig en korrektion til sidste års beretning. Der er i 1968 2 mistelten med bær, således at der altså er 2 hunner og 1 han.

Esbjerg skolevæsens filmotek.

(Ved overlærer H. Selmer Krogh).

Filmoteket har fortsat linjen fra i fjor med anskaffelsen af Gjellerups sprogfilm: English for Everyone, således at vi nu har systemet komplet. Desuden har vi erhvervet nogle ganske fantastisk instruktive biologiske og geografifilm.

Det er mit indtryk, at disse film er et virkelig godt supplement i undervisningen, og at de stort set benyttes efter devisen: ej blot til lyst.

Udlånstallet for indeværende skoleår er opgjort til 815.

Skoleradio — Båndcentral.

(Ribe amts skolecentral).

Skole	Antal bånd 1966/67	Antal bånd 1967/68
Boldesager	139	204
Danmarksgade	93	111
Gammelby	189	247
Grådyb	50	134
Jerne	93	155
Præstegård	10	21
Rørkjær	89	140
Spangsbjerg	31	148
Stormgade	117	143
Vestre	50	81
Østre	64	150
Skads	7	21
Seminariet og andre	13	50
	945	1605

Skolefjernsyn.

Boldesager skole:

Fjernsynet anvendes af eleverne i 8.-10. skoleår, såfremt timeplanen passer ind. Udsendelserne kunne dog udnyttes oftere, hvis båndmulighed forelå.

Danmarksgades skole:

Skolefjernsynet er benyttet en del af de større klasser.

Gammelby skole:

Spredt benyttelse på grund af lokalemangel.

Grådybskolen:

Skolefjernsynet har været benyttet således, at de fleste udsendelser er blevet fulgt af de respektive klasser.

Jerne skole:

Skolens fjernsyn har været benyttet i det omfang, som tid og emne har kunnet passe ind i den daglige undervisning. Nogle af de større klasser har som led i erhvervsvejledning fulgt udsendelsesrækken »Uddannelsesorientering« og andre serien »Refleks«. En 3. real fulgte i matematik serien »Parablen«.

Præstegårdsskolen:

Skolefjernsynet har været benyttet i undervisningen inden for fagene engelsk, historie og musik/dramatik.

Rørkjær skole:

Enkelte aktuelle orienteringsudsendelser er blevet set, men en systematisk udnyttelse af fjernsynet har været vanskelig på grund af lokaleforholdene (der er placeret 23 ugentlige undervisningstimer i lokalet, hvor fjernsynet står).

Stormgades skole:

8. og 9. klasse har benyttet fjernsynet til gennemgående udsendelser (Refleks); desuden har en 4. klasse overværet 4 lektioner.

Vestre skole:

Folketingets åbning og andre udsendelser fra Folketinget. FN-udsendelse. Emnet: Geometri for 1. real. Sprogudsendelse på engelsk for 3. real. Udsendelse om seksualoplysning.

Østre skole:

Fjernsynet har været benyttet i den udstrækning, udsendelserne har kunnet passes ind i undervisningen, ca. 4 timer pr. uge. Det har navnlig været anvendt i undervisningen i orientering i 8. og 9. klasserne.

Udveksling med venskabsbyer.*Udveksling med Jyväskylä.*

(Ved Anna og Ahlmann Nielsen).

Det var i år Esbjergs tur til at have besøg fra de tre nordiske venskabsbyer samtidig. Det sætter et festligt præg på udvekslingsarrangementerne altid at træffe unge fra alle venskabsbyerne, og det samvær, de unge oplever under en sådan firkantet udveksling, må give dem den direkte og umiddelbare oplevelse af det nordiske fællesskab, som ligger bag udvekslingstanken.

Under ledelse af farmaceut Sylvi Manninen og musiklærer Erkki Sipponen ankom de 10 unge finner til København den 15. juni om efter-

middagen. Varmebølgen var netop sat ind og varede det meste af finnernes besøg, så de fik for alvor indtryk af at være kommet til et sydligere og mildere klima. Efter modtagelse i Nordhavnen kørte vi på en kort rundtur i København og sluttede ved missionshotellet »Nebo«, hvor overnatning skulle finde sted. Efter middag og omklædning tilbragtes aftenen i Tivoli.

Selv om Tivoli, vagtskifte på Amalienborg og København som helhed var oplevelser for finnerne, opfordrer vi dog udvalget, som tilrettelægger turene, til næste gang at give vore gæster mindst én dag i København. Byen er så stor og festlig, at man ikke kan nå at se den på nogle få timer.

Næste morgen afrejste vi med tog mod Esbjerg. Det var en stille og fredelig søndag, og da varmen i løbet af dagen nåede op i nærheden af 30 grader, var der næsten ingen mennesker at se på gader og veje, så vore finske venner kunne ikke undgå at få det indtryk, at Danmark var et land, som sov den sødste tornerosesøvn. — Da vi havde passeret Fredericia, viste det sig, at vore svenske gæster var blevet tilkoblet vort tog, så nu blev stemningen endnu mere internordisk, og modtagelseskomiteen med »Vesterhavsdrengene« i spidsen kunne slå to fluer med ét smæk.

Efter skoledirektør Herluf Rasmussens velkomst blev børnene indkvarteret og for en tid spredt for alle vinde.

Efter de traditionelle ture til Fanø, Sønderjylland og rundt om Ringkøbing fjord og afslutningsfesten på Grådybskolen afrejste det finske og det danske hold fra Esbjerg banegård lørdag den 22. kl. 17. Efter et kort ophold i København fortsatte vi med sovevogn op gennem Nordsjælland og Sverige og ankom til Stockholm søndag morgen. Her benyttede vi hele dagen til »sightseeing«, dels inde i byen og dels pr. bus til omegnen.

Den store oplevelse begyndte, da vi om aftenen sejlede ud gennem Stockholms skærgård med kurs mod Ålandsøerne. Hele sejlturen var en pragtfuld oplevelse, selv om vi var skuffede over at erfare, at svenskerne ikke tænder bål Sct. Hans aften. Midt på natten gjorde vi et kort ophold i Mariehamn og ankom om morgenen til Åbo eller Turku, som finnerne kalder den tidligere hovedstad. Byens seværdighed er slottet og domkirken samt statuen af løberen Nurmi. De to førstnævnte stammer fra det 12. århundrede og rummer minder fra hele den finske historie. Nurmi er alle finske atletikudøveres stolthed; han grundlagde det finske suveræne herredømme på mellemdistancerne i årene mellem de to verdenskrige.

Fra Åbo gik turen nu pr. bus de 360 km nordpå mod Jyväskylä, dog med passende ophold i byer som Hämeenlinna og Tammerfors (Tampere). I sidstnævnte by var det, at der i vinter blev afholdt europamesterskaber i ishockey i en stor, ny hal, som var bygget af danske arkitekter. Her var det også, vi så friluftsteatret med de roterende tilskuerpladser og de skiftende scener.

I Hämeenlinna fik vi en dukkert i det lokale svømmebassin, og dernæst gik turen videre mod Jyväskylä, hvortil vi ankom om aftenen, trætte af den lange tur, men begejstrede for de smukke omend lidt ensformige finske landskaber. Når man kører på de finske landeveje, vir-

ker »de 1000 søer« ikke så voldsomt på én, som man skulle tro, simpelt hen fordi ens udsyn bliver spærret af de tætte granskove, kun lejlighedsvis skimtes søens blå vand imellem de grønne graner, men kommer man højt til vejrs og ser landskabet i fugleperspektiv, da forstår man, hvorfor landet hedder »De tusind søers land«, for da har man dem jo alle liggende umiddelbart foran sig.

Ved ankomsten til Jyväskylä var der stor velkomst og hjertelig modtagelse, forældrene fandt deres søn eller datter og fik i tilgift en ekstra med hjem, og dermed begyndte vort egentlige ophold i Finland. I de følgende dage var der sørget for os på alle måder; vi så bl. a. byen, var på rundtur i omegnen, både mod nord og syd, var på virksomhedsbesøg og var frem for alt i sauna. Vi indåndede den finske atmosfære fra morgen til aften, beundrede finnerne for deres sans for arkitektur, hvilket kom til udtryk i hver eneste by, vi kom igennem; vi bemærkede deres fine glasvarer og fornemme stoffer, så, at de flagede med hammer og segl side om side med de nordiske flag, lyttede til deres tungefærdighed, men forstod intet af, hvad de sagde. Vi var kommet til et fremmed land, beboet af et energisk og stræbsomt folk, som forlængst var kommet ud af en tidligere bundløs gæld og havde bygget byerne op omkring en praktisk byplanlægning med huse i fornem stil og praktisk og moderne indrettet.

Det er vort indtryk, at vi havde omtrent samme program som tidligere udvekslingshold, men vor beundring for natur, bygninger og foretagsomhed kan ikke have været mindre end hos tidligere deltagere.

Selv om dagene var lange — det var lyst hele natten — gik tiden hurtigt, og søndag den 30. juni samledes vi ved »Tehi«, flyvebåden som med 60 km's fart skulle bringe os halvvejs til Helsingfors. Turen gik fint, og vi nåede Helsingfors tids nok til en 2 timers rundtur i byen, på hvilken vi især lagde mærke til den store sanering af den gamle bydel, det olympiske stadion og kirkegården med krigergravene fra vinterkrigen.

Dagen efter begyndte hjemrejsen om bord i den fornemme rutebåd »Finnhansa«, hvor de to næste dage gik i en luksustilværelse. Sejlturen ud gennem Den finske Bugt, ned gennem Østersøen og op gennem Øresund var i sig selv en oplevelse, og tillige var tilværelsen om bord en oplevelse, hvor der var mulighed for at gå fra et overdådigt dækket bord til svømmebassinet, danserestauranten, biografen eller en promenadetur på dækket.

Vi ankom til København kl. 18 næste dag og tilbragte ventetiden, indtil nattogets afgang, i Tivoli, men det var som om de mange muligheder i Tivoli ikke havde den samme store tiltrækningskraft på os som ellers efter de mange oplevelser og indtryk, vi havde modtaget på en helt igennem uforglemmelig tur.

Udveksling med Eskilstuna.

(Ved Margit og H. P. Hansen).

Efter en begivenhedsrig uge med alle udvekslingshold samlede her i byen, gik turen for vort vedkommende til Eskilstuna.

Samme aften som afslutningsfesten startede turen kl. 0,20 med nattoget til København. Turen gik glimrende, men det var en flok trætte

børn og ledere, der nåede Eskilstuna 19 timer senere. Til alt held var der ikke arrangeret nogen større modtagelse, børn og ledere kunne straks få et tiltrængt hvil.

Allerede næste dag (søndag) startede programmet med en tur for lederne til Gripsholm slot, og ugen igennem gik det slag i slag: Besøg på en knivfabrik, de gamle smedier, modtagelse på rådhuset, heldagstur til Stockholm og mange andre ting, så ved afrejsen var vi næsten lige så trætte som ved ankomsten. Turen til Stockholm er lang og anstrengende, men er absolut besværet værd. Bortset fra en for børnene komplet uforståelig turistguide, var turen en virkelig oplevelse. Vi så stadshuset, Stockholm slot med vagtafløsning, »gamla staden«, var oppe i det nye fjernsynstårn, og sidst, men ikke mindst så vi Wasaskibet, efter min mening en helt fantastisk oplevelse. Om aftenen fik børnene lov at more sig i »Gröna Lunden«, og det var efter deres mening turens største oplevelse.

Som sædvanlig resulterede udvekslingen i et stort antal internordiske småforelæsnings, øjensynligt til stor glæde for de implicerede parter. I et tilfælde stod en af vore drenge op kl. fire om morgenen for ikke at komme for sent til at sige farvel til en af de norske piger. Toget skulle afgå kl. syv!

Alt i alt en vellykket tur.

Udveksling med Stavanger.

(Ved Eva og Gøsta Reissmann).

Det er jo altid med nogen spænding og nervøsitet, man imødeser længere rejser, og således var da også både min kone og jeg meget spændte på, hvorledes vor forestående rejse med 10 unge ville forløbe. Også det, at vi ville komme til at møde en masse endnu ukendte mennesker, forøgede jo spændingen, men da havde vi jo fordelen af hjemmebane, idet Esbjerg i 1968 var den by, hvor hold fra alle 4 implicerede nordiske lande mødtes først.

Den uge, hvor de nordiske venner var i byen, forløb planmæssigt med udflugter i nord, syd og vest, idet der var arrangeret busture til Holmsland klit og Vedersø, til Sønderjylland og Flensborg samt en rundtur med bad til Fanø. Dette var meget kærkomment, idet vejrguderne viste sig fra deres bedste side hele den uge, opholdet i Esbjerg varede.

Efter forslag fra den norske leder foregik rejsen til Stavanger via København og Oslo, og afgang fra Esbjerg blev lagt så tidligt, at vi sammen med nordmændene kunne få lejlighed til at bese København fra søsiden på en havnerundfart samt tilbringe et par timer i Tivoli, inden turen gik videre med nattoget til Oslo. Her var arrangeret en rundtur til de fleste af byens seværdigheder, bl. a. Bygdøy og »Tryvannstårnet«, der med sin udsigtsplatform i en højde over havet på 564 m giver et imponerende synsfelt på ca. 12.000 km². Atter gik turen videre med nattog, og kl. 7,30 mandag morgen var vi så i Stavanger, hvor kvarterværter og repræsentanter fra skolevæsenet tog imod, og fra første færd viste rygte om den legendariske norske gæstfrihed og venlighed sig at holde stik, idet der overhovedet ingen ende var på alt det, man gjorde, for at vi skulle føle os tilpas.

Ellers gik dagene alt for hurtigt, synes vi; det var som om, man godt kunne have brugt en uge ekstra til endnu en gang at genopleve den uforglemmelige tur til »Prekestolen« eller til Globbedalen, eller hvad vi nu ellers fik at se. At turen også for eleverne var en oplevelse, tydede afskedsscenerne på banegården på; manganen en tåre tørredes diskret bort, og mange aftaler om skiferier eller lignende blev truffet. Hjemrejsen via Kristiansand-Hirtshals forløb uden besvær af nogen art; Skagerak viste sig fra sin bedste side, og glade men trætte kom vi hjem til Esbjerg; en stor oplevelse rigere og rørende enige om, at det gjorde vi gerne om igen, især når man som leder får lov til at rejse med så velvalgte repræsentanter for byens skoleungdom, som vore elever var.

Sundhed.

Fysisk — psykisk — social.

Skolesundhedsplejen.

(Ved skolelægerne Tage Østergaard og L. M. Jakobsen).

Personalet er som tidligere 2 skolelæger og 6 skolesundhedsplejersker, alle fuldt beskæftiget ved skolen. Arbejdet er udført efter mønsterinstruksen med undersøgelse af alle børn.

Den nye ordning for skolesundhedsplejen er på trapperne men er endnu ikke ført ud i praksis. Den vil medføre, at 3-4 klassetrin udgår af rutineundersøgelse, men at eleverne dog vejes, måles, syns- og høreprøves, og en effektiv kontrol vil søges sikret gennem nært samarbejde mellem lærere og skolelægen. Vi ser med en vis forventning frem til nyordningen, idet vi tror, vi her i byen har betingelser for at gøre et mere effektivt arbejde i hygiejnisk henseende i almindelighed og for en del enkeltelever og -hjem i særdeleshed. 1) Vi har et veludbygget positivt samarbejde med lærerne. Det er undtagelse, at ikke klasselæreren er med ved undersøgelsen af børnene — eller vi har drøftet eleverne igennem med ham. 2) Vi har et godt fremmøde af forældre — til og med 5. klasse har 81 pct. af børnene en forældre med. 3) Vi har et snævert samarbejde med skolepsykologerne og speciallærerne. 4) Vi har en åben kontakt med spædbørnssundhedsplejerskerne, socialrådgivere og socialkontor samt børne- og ungdomsværn, og 5) Vi møder en kontant samarbejdsvilje fra hele skolens administration.

Som en vigtig baggrund for forventningen ser vi endelig det forhold, at vi har »rene« skolesundhedsplejersker, idet det giver bedre mulighed for at følge tingene op ved lærerkontakt og klasse- og hjemmebesøg. En reduktion af rutinearbejdet vil give både hende og skolelægen mere — og yderst tiltrængt — tid til hygiejneundervisning og sundhedspleje i videste betydning. Det er i vor tid ikke de rent lægelige aspekter, der stærkest trænger sig på. Mest nødvendig er her en løbende omhyggelig screening af sanserne (syn og hørelse). Men tidens stress, der afspejler sig i et voksende antal mennesker med nervøse symptomer og person-

lige problemer, gør sig også i stigende grad gældende for børnenes vedkommende. En støtte til en sund personlighedsudvikling og social tilpasning synes derfor i stigende grad tiltrængt.

Et pædagogisk-psykologisk anliggende?

Ja, men i en udpræget psykosomatisk sammenhæng! Et voksende område inden for medicinen hedder i dag *socialmedicin*, og skolesundhedsplejen er socialmedicin praktiseret på et forebyggende plan.

Et større eller mindre udbytte afhænger i høj grad af samarbejdet mellem pædagog, psykolog, sundhedsplejerske og læge og andre medicinske eller paramedicinske instanser.

Ikke mindst den kendsgerning, at vi i skolen har flere og flere unge i pubertetsalderen, gør denne side af arbejdet påkrævet. Erhvervsvejledning og personlig rådgivning (f. eks. om hash og p-piller) er genstand for mangen en samtale mellem teenageren og sundhedsplejens personel.

Vi har fortsat vore »forelæsninger over kønslivets etik, biologi og hygiejne« i 6. og 8. årgangsklasser. Vi har ønsket disse »timer« overlagt til lærerne og erklæret os villige til at stå som et baggrunds-team og medvirke efter ønske og behov, men et enigt lærerråd har ønsket den nu 25-årige praksis bibeholdt indtil videre.

Af sundhedsplejerskernes arbejde kan nævnes, at der er udført 20139 Moroprøver, 1039 Mantouxprøver og aflagt 433 hjemmebesøg. En første audiometri er som regel udført af sundhedsplejersken. Tvivlstilfælde efterprøves af skolelægen. Vi har i denne forbindelse foretaget 173 Politzerbehandlinger, 131 cerumenudskylninger og 304 kontrollhøreprøver. Otologiske tilfælde henvises til praktiserende speciallæge, audiologiske tvivlsspørgsmål henvises direkte til hørecentralen. Højde, vægt og syn kontrolleres ved lægeundersøgelsen. Herved frigøres tid for sundhedsplejersken til hygiejneundervisning ved klassebesøg.

Alle sundhedsplejerskerne har haft undervisning i barnepleje, og 3 har haft førstehjælpskursus med elever i 8. klasse.

Endnu forlader 1-2 pct. af vore elever skolen efter 7. skoleår. For at få et mere fuldstændigt billede af hvilke elever og hvorfor, vil vi fra næste skoleårs begyndelse forsøge at få en mere fuldstændig anamnese til belysning af elevens start og udvikling og sociale baggrund. I samarbejde med lærer og psykolog kan udviklingsmønstret følges gennem skoletiden.

I en af vore skoler har eleverne oprettet en frugtbed, der er åben i 11 og 12 frikvarteret. Boden administreres suverænt af elevrådet, dog med en vis supervision af en lærer. Initiativet synes succesrigt.

Kontrollen med vore svømmebassiner er overgået til levnedsmiddellaboratoriet og er absolut mere effektiv end tidligere. Vi undgår dog ikke mere eller mindre relevante klager over klorgener.

Det fysiske klima udgør et alvorligt problem især på en af vore moderne skoler med et overdimensioneret glasareal og sydvendt facade. Spørgsmålet om effektiv temperaturregulering og ventilation er uløst trods mange anstrengelser. Det giver næsten dagligt subjektive gener og nedsat arbejdsudbytte for både lærere og elever.

Centret for handicappede omfatter 3 klasser for motorisk handicaps, 1 svagsynsklasse, 1 taleklasse og 3 tunghøreklasser. Eleverne indgår i det samlede materiale i tabellen.

Tabellarisk oversigt.

	Bliv.	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.	11. kl.	12. kl.	I alt
tal børn	942	947	842	917	947	939	974	952	984	836	507	155	121	10063
rældre med	930	909	747	729	653	510	288	118	21	16	1			4922
ontrolbørn	65	89	72	86	98	114	99	109	105	71	50	4	6	968
ontrolundersøgelser	74	99	80	103	121	136	114	128	129	108	71	4	6	1173
nvist til læge	69	53	55	60	71	72	86	71	61	35	40	4	3	680
te koppevaccinerede	33	11	3	1	3	1	2	3	1	1	3			62
te fuldt difterivaccinerede	53	68	56	43	45	50	47	38	16	18	7	2	1	444
te fuldt poliovaccinerede	71	77	64	47	50	56	39	30	12	11	4	1		462
b. positiv efter infektion ...	3	7	4	7	9	11	9	14	6	10	7	4	1	92
G vac. før skolen	178	173	162	196	221	278	280	294	332	359	283	105	94	2955
G vac. efter skolen	709	725	642	689	687	627	662	630	627	454	208	39	26	6725
vaccinerede	3	3		1				65	4					76
b±, ikke BCG-vac.	51	41	34	25	30	22	23	14	15	11	9	4		279
tal børn med:														
ervægt	3	4	6	11	6	16	3	11	8	7		1		76
ertelidelser	2	2	2	4	2	2	1	1	5	1		1		23
thma pulm.	9	9	2	7	6	3	5	3	1	1		1	1	48
ilepsi	3	5	4	4	2	1	5	4	5	2	1	1	1	38
ntional nervelidelse	1	6	3	10	4	9	9	3	1	2	2	1	1	52
ttalt taleforstyrrelse	13	7	16	2	13	5	5	1	3	4	3			72
dsat syn														
(incl. corrigerede)	61	65	86	96	139	165	204	227	227	250	179	73	50	1822*
dsat hørelse (>20 DB) ...	16	15	14	25	38	20	39	39	39	24	10	2	3	284
oteinuri	2		1		1			3		3	2			12
kkersyge							1	1	1	2	2			7
rvøse forstyrrelser	69	98	74	77	65	85	56	43	29	13	5	3	1	618
uresis	85	63	65	43	40	38	30	13	10	5	2		1	395
glebidere	48	61	85	158	156	206	188	182	159	125	41	17	8	1434
dsygdomme	26	29	17	43	39	40	49	79	71	79	65	31	26	594
dvorter	3	5	10	24	31	28	42	11	17	15	9	1	1	197
dsvamp	1	1	1	3	1	6	14	9	16	11	9	4	1	77
dre sygdomme	37	36	28	44	60	51	78	60	82	87	52	20	12	647
ikker farvesans						27	33	35	34	41	22	7	5	204

* 3 har mindre end 6/18.

Tabellen omfatter Esbjergs kommunale skoler, Statsskolen og Sct. Nicolajskolen. (12 børn er ikke undersøgt).

Bemærkninger til tabellen:

Antallet af NB-børn udgør ca. 10 pct., idet vi i størst muligt omfang følger påviste og ikke straks henviste afvigelser op for at se, om givne råd eller anvisninger slår til eller må suppleres, eller vi må henvise til læge, psykolog, rådgivningsklinik eller anden instans.

Under tuberkulosestatistikken bemærkes et konstant antal spontant positive børn. I øvrigt bliver så godt som alle vore børn Calmettevaccineret ved skolegangens begyndelse, d. v. s. i børnehaveklassen, og vaccinationen udføres af skolelægen ved undersøgelsen.

De 14 tilfælde af æggehvite i urinen rummer ikke ortostatisk albuminurier. Tilfældene er spredt over klassetrinene og taler for en omhyggelig klinisk undersøgelse på svageste mistanke.

Tallet for nervøse reaktioner (625 = 6 pct.) betegner absolut et minimum. I dette tal indgår også en del børn med mange spredte éndags-sygedage, udpræget psykogene mavepiner og hovedpiner og lignende. Lægger vi til de 625 børn, hvor adfærdsforstyrrelser og tilpasningsvanskeligheder giver anledning til mere indgående samtale med forældre og/eller klasselærer, kommer vi op til ca. 20 pct., og ser vi på de 395 sengevædere og de 1434 neglebidere, får vi et tal, der siger noget om, hvor mange børn der i et velfærdssamfund reagerer på et utrygt miljø, tal der berettiger den ofte fremsatte opfattelse, at skolesundhedspleje er et *socialmedicinsk* felt, hvor skolelæge, pædagog, socialrådgiver og familievejleder i samarbejde må søge en profylaktisk sanering.

Udover de i tabellen anførte er der registreret 140 »andre kroniske lidelser«. 15 er nyanmeldt til revalideringscentret.

Der er stadig behov for en skolesundhedspleje, hvor rent lægelige forhold skal tilgødeses, selv om mentalhygiejniske og socialmedicinske aspekter udgør en stedse større del af arbejdet.

Tuberkuloseundersøgelserne.

(Ved overlæge, dr. med. C. E. Tarnowski).

Tuberkuloseundersøgelserne i skolerne er foregået på samme måde som tidligere. De sædvanlige tuberkulinprøver og BCG-vaccinationer af eleverne er i de fleste tilfælde udført af skolelægeinstitutionen.

Tuberkulosestationen har taget sig af røntgenarbejdet samt foretaget 154 tuberkulinprøver.

Der er røntgenundersøgt i alt 903 børn og 918 funktionærer.

Friske tuberkulosestilfælde er herved ikke blevet påvist.

Skoletandplejen.

(Ved overtandlæge Poul Caspersen).

Behandlingen.

Det er igen i år lykkedes at give børnene en lidt bedre behandling end sidste år, idet vi har kunnet behandle langt flere mælketænder og bruge mere tid på egentlig tandreguleringsbehandling og på regelmæssig kontrol af tandskiftet og tandsættets udvikling, alt sammen vigtige forudsætninger for at så mange børn som muligt får chancen for at bevare deres naturlige tænder hele livet igennem.

Af de i alt 4605 børn i 1.-5. klasse er 205 (4,5 pct.) udmeldt af skoletandplejen eller helt udeblevet. 153 børn (3,5 pct.) har vi ikke nået at behandle, medens resten, 4059 børn (92 pct.), er blevet behandlet i årets løb. Heraf er ca. 1/3 blevet undersøgt og behandlet 2 gange. Desuden har 94 elever i børnehaveklasserne fået udført mindre behandlinger.

De 4341 patienter har i årets løb fået foretaget følgende:

- 5.240 konsultationer og undersøgelser ud over klasseundersøgelserne.
- 2.699 røntgenoptagelser.
- 12.911 tandfyldninger i blivende tænder (gennemsnit 3,0 pr. patient).
- 4.760 tandfyldninger i mælketænder (gennemsnit 1,1 pr. patient).
- 45 rodbehandlinger.

- 887 tandudtrækninger af blivende tænder(heraf er de 314 fjernet som led i tandreguleringsbehandling for at skaffe plads til andre blivende tænder).
- 4.152 tandudtrækninger af mælketænder (heraf 233 som led i tandreguleringsbehandling).
- 218 tandrensninger og tandkødsbehandlinger.
 - 57 operationer.
 - 39 behandlinger af svært læderede tænder.
 - 9 indlæg, kroner og stifttænder.
 - 29 enklere tandreguleringer.

Tandregulering i større omfang er påbegyndt i 123 tilfælde, 124 behandlinger er afsluttet, og ved skoleårets slutning var 173 i behandling. Desuden har skoleudvalget i 39 tilfælde bevilget tilskud til tandreguleringsbehandling hos private tandlæger.

Sammenlægning.

Efter *Skads kommunes* sammenlægning med Esbjerg den 1. april 1967 påtog vi os at behandle de 127 elever på Skads skoles 5 første klassetrin. Da Skads ikke tidligere havde haft skoletandpleje, var det en stor opgave, men den blev løst i løbet af efteråret ved en smuk indsats af såvel børn som tandlæger, og vi takker Skads skole for perfekt samarbejde og stor forståelse for dette følelige indgreb i undervisningen. — Efter denne første kommunesammenlægning drog vi den lære, at optagelse af ubehandlede børn fra omegnskommuner må ske etapevis med et klassetrin hvert år.

To grupper af vore *handicappede børn* har i årets løb fået adgang til mere betryggende former for tandbehandling. Først har de bevægelses-hæmmede fået adgang til tandbehandling under narkose på Sct. Josephs Hospital, og det har løst problemerne for de patienter, som det ikke har været muligt at behandle på skoletandklinikken. Dernæst kan vore hareskår-ganespaltepatienter nu få foretaget deres meget specielle tandreguleringsbehandling på Taleinstituttet i Århus, og skoletandplejen er dermed blevet befriet for et ansvar, som vi ingenlunde følte os kompetente til at bære.

Profylaksen.

Det forebyggende arbejde har omfattet fluorskylning hver 14. dag i børnehaveklasserne, 1., 2., 3. og 4. klasserne, i alt ca. 4.800 børn fordelt på ca. 250 klasser i vore 16 skoler. Størstedelen af skoletandplejens klientel har fået tandbørstningsinstruktion gruppevis eller individuelt, og ved børnenes første undersøgelse hos skoletandlægen i 1. klasse inviteres moderen med, dels for at få at vide, hvordan barnets tænder ser ud, og hvilken behandling der skal foretages, dels for at blive orienteret om, hvad hun selv kan gøre for at forebygge tandsygdomme hos sine børn. Det er glædeligt at se, at praktisk talt alle mødre efterkommer denne indbydelse. — Sundhedsplejerskerne har undervist 1. klasserne i »Tændernes ABC« og har givet mange gode råd om tandpleje ved klassebesøgene.

Skoletandplejens 50 års jubilæum markeredes bl. a. med en festlig »tandplejedag«, som skal omtales nedenfor.

Tilskudsordningen.

De 3.941 elever på 6.-10. klassetrin har været henvist til at gå til privat tandlæge, og en væsentlig del af udgifterne herved dækkes dels af sygekassen, dels af Esbjerg kommune. Alle hjem, som har børn på disse klassetrin, blev i foråret 1968 opfordret til at sørge for, at deres store børn fortsatte den regelmæssige tandpleje, og sygekasserne melder om stor interesse for sagen, ligesom der fortsat er over 70 pct. af de unge, som deltager i sygekassernes »Regelmæssig-tandpleje-ordning« for de 16-22 årige.

Personalet.

Skoletandplejens personale bestod ved skoleårets slutning af:

- Overtandlægen,
- 6 heltidsbeskæftigede børnetandlæger,
- 5 deltidsbeskæftigede børnetandlæger,
- 1 kommuneassistent,
- 9 klinikassistenter,
- 3 klinikelever,
- 2 timelønnede medhjælpere.

Der er i det forløbne år arbejdet i 92 effektive »tandlægemåneder«. Desuden har tandlægerne udført overarbejde i 270 timer og hjælpepersonalet i 246 timer.

Lokalerne.

I juni kunne vi tage en ny og velindrettet klinik i brug på Præstegårdsskolen. Vi takker de bevilgende myndigheder for endnu en god arbejdsplads, og vi takker Præstegårdsskolen for stor velvilje i de år, hvor børnene har måttet gå langt for at komme til skoletandlæge.

Klinikken på Stormgades skole er under ombygning, og der foreligger skitseprojekter til ombygning af klinikken på Danmarksgades skole og etablering af centralklinik på Bakkeskolen.

Jubilæet.

Som en af de ældste skoletandplejer i landet kunne vi i efteråret 1967 fejre 50 års jubilæum. Begivenheden blev markeret den 28. september ved en frokost for skoletandplejens personale, hvor skolekommission, skoleudvalg og skoledirektion var repræsenteret, ligesom vi som gæster havde fornøjelsen at se afdøde overtandlæge S. Å. Vedel-Petersens frue og repræsentanter for fælleslærerrådet, skolesundhedsplejen, personalekontoret, Esbjerg Tandlægeselskab og endelig Foreningen af Børne- og Skoletandlæger. Denne forening fejrede også 50 års jubilæum samtidig og havde i den anledning henlagt sit efterårsmøde til Esbjerg den 29. og 30. september. Mødet blev overværet af 350 skoletandlæger fra hele

Idrætsdag

Vor egen olympiade

= Skole-idræt

1961	1962	1963	1964
MIEN FRANÇOIS ENGLA	LOVE FRANÇOIS FRANÇOIS	1965 1966 1967	1968 1969 1970
1971 1972	1973 1974 1975	1976 1977 1978	1979 1980 1981
1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990			

Formanden for Esbjerg tandlægeselskab Vilh. Kahns og overlandlæge Poul Caspersen omgivet af afdøde overlandlæge S. A. Vedel-Petersens enke, fru Johanne Vedel-Petersen, og frk. A. Joensen, der siden 1921 har arbejdet i skoletandplejens tjeneste.

landet, og borgmester Henning Rasmussen bød velkommen på byens vegne.

Tandplejedagen lørdag den 14. oktober var den ydre manifestation af skoletandplejens jubilæum. På alle skoler var elever og lærere engageret i at skaffe sig større viden om tændernes rette pleje: der blev vist film og lysbilleder, læst brochurer, afholdt tegne- og plakatkonkurrencer og demonstreret korrekt tandbørstning. Vi takker alle lærere, som tog del i aktiviteterne, og specielt »kontaktmændene«, som trak det store læs og bidrog til en lærerig og fornøjelig dag.

Det skolepsykologiske arbejde og specialundervisningen.

(Udarbejdet af den konstituerede leder af Skolepsykologisk kontor,
Charles Jakobsen).

Personale og kontorhold på Skolepsykologisk kontor.

På Skolepsykologisk kontor har der i det forløbne år været ansat:

- Ledende konsulent for specialundervisningen, cand. psych.
Niels Jørgen Bisgård (bevilget orlov d. 15/9 1967 og fratrædt
d. 15/3 1968).
- Konsulent for specialundervisningen Charles Jakobsen (kst. i den
ledende stilling).
- Konsulent for specialundervisningen Gorm Hadrup.
- Konsulent for specialundervisningen Jørgen Gregersen.
- Talekonsulent H. Maigaard-Hansen.
- Hørekonsulent Oluf Schultz.
- Socialrådgiver, fru Asta Nielsen.
- Hjælpeklassekonsulent Lars Søndergård Hansen.
- Seminarielektor Ib Rahbek, ikke fastansat medarbejder.
- Kontormedhjælp:
- Kontorist Birthe Jessen (fratrædt d. 31/10 1967).
- Kontorist Solvejg Søndergård.
- Kontorist Helen Nielsen.
- Kommuneass. Birgit Juhl Jensen (tiltrædt d. 1/11 1967).

Ved kontrolprøver på elever, der får specialundervisning, har med-
virket:

- Skoleinspektør K. Bjørholm, Grådybskolen.
- Overlærer Åge Sørensen, Rørkjær skole.
- Kommunelærer Rita Lauridsen, Præstegårdsskolen.
- Viceskoleinspektør C. Bork, Østre skole.

Den 15. marts 1968 fik N. J. Bisgård bevilget afsked som leder af Skolepsykologisk kontor. Dette har naturligvis ikke bedret en personale-situation, der i forvejen var alvorlig. Skolevæsenets størrelse og det normale sagsomfang kræver en psykologstab på i alt 8 psykologer incl. leder og klinisk psykolog, dertil kommer andre konsulenter og social-rådgivere.

Kontoret råder således p. t. kun over 3 psykologer udover den øvrige konsulentstab, og 4 ledige skolepsykolog-stillinger og en stilling som klinisk psykolog står stadig ubesatte.

Lokalesituationen er fortsat kritisk og belastende. Her kan især nævnes kontorpersonalets trange arbejdsforhold samt utilstrækkeligt arkiv-, lager og materialeopbevaringsforhold og ventenum. Samtlige medarbejdere håber og ønsker derfor, at det snart må lykkes for skolemyndighederne at finde mere egnede og tidssvarende lokaler til gavn for det skolepsykologiske arbejde i det hele taget.

I årets løb.

Personalet har deltaget i faglige møder, kurser og kongresser.

Skolepsykologisk kontor har i samarbejde med Esbjerg Årskursus medvirket ved afviklingen af et påbegyndt grundkursus B (undervisning af svagtbegavede). Flere af konsulenterne har desuden medvirket som instruktører ved dette kursus.

Konsulenterne for specialundervisningen Jørgen Gregersen og Gorm Hadrup har i årets løb fulgt en række forelæsninger, øvelser og kurser inden for det psykologiske-pædagogiske fagstudium ved Danmarks Lærerhøjskole.

Skolepsykologisk kontor har medvirket ved en standardisering på landsplan af læseprøver og nye intelligensprøver.

Samarbejdet med børne- og ungdomsværnet i Esbjerg er i det forløbne skoleår fortsat, og der er kontakt med børneværnets familievejledere og socialrådgivere.

Med børnerådgivningscentret har samarbejdet bl. a. givet sig udtryk i jævnlige konferencer.

Konsulenterne har medvirket ved flere forældremøder, som skolerne og/eller forældreforeningerne har afholdt, ligesom de har deltaget ved planlægningsdagene på skolerne.

Skolepsykologisk kontor har i det forløbne år haft besøg af kolleger og studiegrupper fra andre skolevæsener.

NB. Der er også i år grund til at takke skolemyndighederne for altid positiv og velvillig behandling af ansøgninger om tilladelse til at deltage i kurser og møder.

Sagsbehandling.

Man har i det løbende undersøgelsesarbejde foruden det pædagogiske testmateriale anvendt bl. a. følgende psykologiske tests: Binet, Wisc, Raven samt forskellige performancetests, hvoraf bl. a. kan nævnes Healy puzzle, cube imitation, cube construction, DAM m. v. foruden projective tests.

De i centerklasserne placerede handicappede elever stiller stigende krav til vort diagnosticerings- og kontrolapparat. Man er ved kontoret i denne forbindelse begyndt at forberede anvendelse af et mere omfattende testprogram, hvori bl. a. indgår Bender Gestalt Test og Leiter international performance scale.

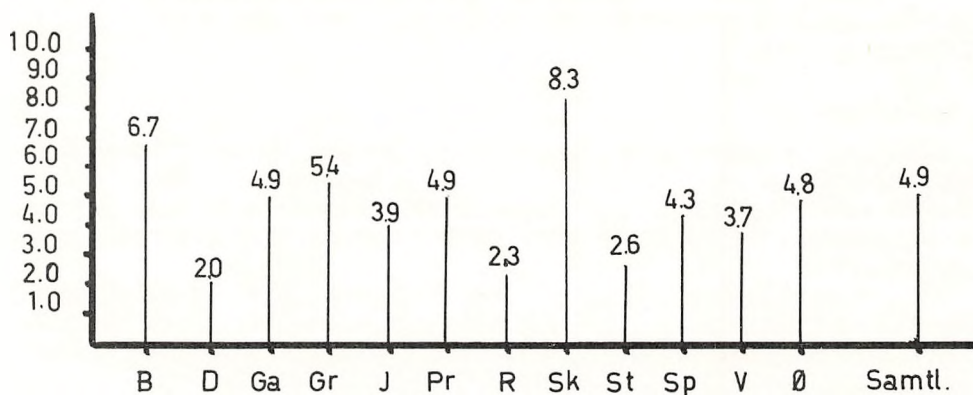
Savnet af en klinisk uddannet psykolog er til trods for et udmærket samarbejde med det stedlige børnerådgivningscenter i høj grad føleligt. Det må konstateres, at den skolepsykologiske service med undersøgelse, rådgivning og behandling ikke er fuldstændig uden tilstedeværelsen af en klinisk psykolog blandt medarbejderstaben.

	Boldesa.			Danma.			Gammel.			Grådyb			Jerne			Præsteg.	
	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.
Nyoprettede sager 1967/68*)	9	6	15	8	7	15	18	12	30	14	6	20	14	11	25	10	5
Genoptaget	17	7	24	2	1	3	3	3	6	7	1	8	5	3	8	1	2
Overført fra 1966/67	24	15	39				9	4	13	19	9	28	6	8	14	5	7
Tilgået i alt	50	28	78	10	8	18	30	19	49	40	16	56	25	22	47	16	14
Behandlet	43			18			34			38			34			30	
Overført til 1968/69																	
Rådgivning uden indstilling	10			4			1			8			3			7	

*) Nyoprettede sager omfatter såvel nyindstillede som nyoprettede sager uden indstillingsskema (indstilling fra instanser uden for skolen).

Sagsfrekvens 1967/68 i procent af de enkelte skolers samlede elevtal pr. 1. september 1967 (tilgæede sager).

Frekvens i %

De på indstillingsskemaerne anførte årsager fordeler sig således:

Vanskeligheder med dansk	209
Vanskeligheder med regning	159
Talevanskeligheder	57
Hørevanskeligheder	10
Synsvanskeligheder	5
Nervøse symptomer	33
Adfærdsvanskeligheder	61
Andre årsager	85

Der angives ofte mere end én årsag til indstilling af en elev.

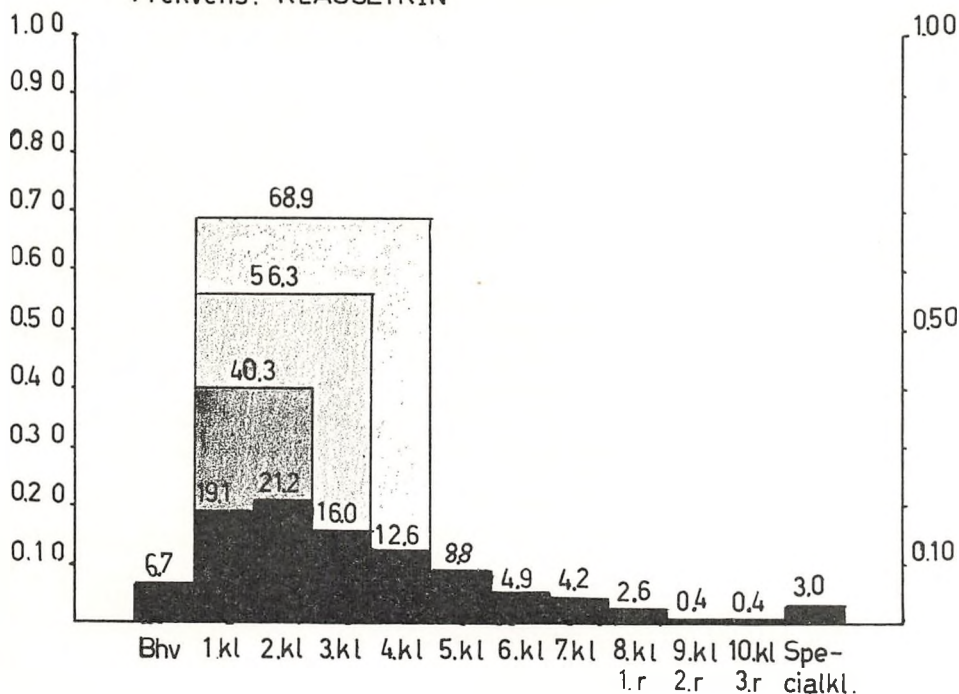
ingsbehandlingen.

Børkjær			Skads			Spangsb.			Stormg.			Vestre			Østre			Veldbæk			I alt		
Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	Dr.	Pi.	D+P	
7	21	8	6	14	24	18	42	8	6	14	6	1	7	8	12	20	2		2	143	97	240	
1	4	2	1	2	5	1	6	2	2	4	2	2	1	1	1	1				50	21	71	
											5	3	8	1		1				73	48	121	
8	27	10	7	17	31	20	51	10	8	18	13	4	17	10	12	22	2		2	266	166	432	
27			17		51			18			15			15								340	
																						92	
6					9			3						3								54	

Frekvensfordeling for de indstillede elever m. h. t. klassetrin
(tallene over søjlerne er angivet i procent).

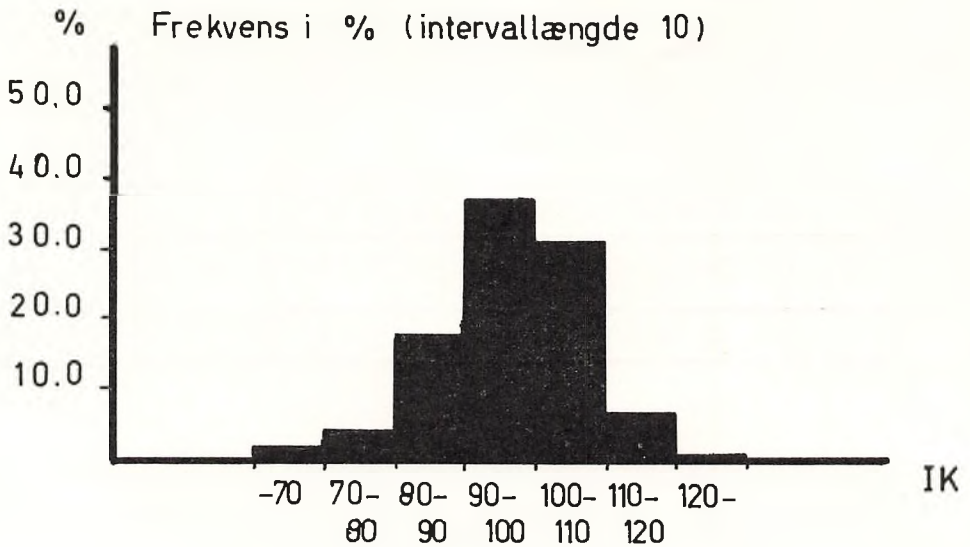
SØJLEDIAGRAM

Frekvens: KLASSETRIN

De tykke grå søjler angiver højden af den samlede frekvens af indstillinger fra henholdsvis 1.-2. klasse, 1.-3. klasse og 1.-4. klasse.

De undersøgte elevers intelligensfordeling.

Intelligenskvotienten:

De med Binet-prøven undersøgte elever fordeler sig med hensyn til intelligenskvotienten som følger:

Ovennævnte elevers Binet-gennemsnit:

Drenge	98
Piger	95
Drenge + piger	97

De behandlingsmuligheder, som kontoret har foreslået, kan resumeres i følgende oversigt:

Tilrådet, at barnet skal være omgænger	11
» » » » i hjælpeklasse	32
» » » » i læseklasse	27
» » » » på læsehold	47
» » » » på støttehold	25
» » » » have enkeltmandsundervisning	5
» » » » have hjemmeundervisning	1
» » » » i taleklasse	1
» » » » have taleundervisning	31
» » » » have høreundervisning	2
» » » » have synsundervisning	1
» » » » i klasse for bevægelseshæmmede	2
» » » » på observationskoloni	14
» » » » skifte skole	9
» » » » skifte klasse	2
» » » » observeres i klassen	9
» » » » undervises på taleinstituttet	2

Tilrådet, at barnet skal under åndssvageforsorg	5
» » » » behandles af børnerådgivningscentret	8
» » » » behandles af børne- og ungdomsværnet ...	3
» andet: (Væsentligste gruppe herunder er sager, hvor pæd. foranstaltninger ikke har kunnet tilrådes, udover hvad der er muligt inden for normalklassens rammer)	28

Specialundervisningens omfang.

Art	Antal hold / elever	Bo.	Da.	Ga.	Gr.	Jer.	Pr.	Rø.	Sk.	Sp.	Sto.	Ve.	Øs.
Hjælpeklasse ...	Klasser ...				7			7			4		1
	Elever				80			73			38		6
Læseklasse	Klasser ...	1	2	3		3	1			4		4	
	Elever	11	18	29		28	6			37		32	
Taleklasse	Klasser ...	2											
	Elever	11											
Høreklasse	Klasser ...		4										
	Elever		17										
Klasse for bevægelseshæmmede	Klasser ...						3						
	Elever						17						
Svagsynsklasse .	Klasser ...						1						
	Elever						2						
Læsehold	Hold	5	1	3	6	3	3	3	2	6	4	2	2
	Elever	17	8	8	20	19	13	8	11	32	10	4	11
Støttehold	Hold	1	1		2	1	1	3		3	1	1	1
	Elever	9	1		6	3	5	12		13	2	1	4
Ambulant taleundervisning ...	Elever	19	3	9	8	3	15	8	2	8	3	7	3
Enkeltmandsundervisning ...	Elever	2	1	1	1								1
Observationskoloni	Elever		1	4	1	6	1	2				1	1
Klasser	Ved hele skolev. ...	47											
Hold	Ved hele skolev. ...	55											
Elever	Ved hele skolev. ...	*694											

Specialundervisningen har omfattet 7,2 pct. af skolevæsenets elever (incl. elever i bhv. kl.). Heraf udgør de 6,7 pct. elever fra Esbjerg kommune. (Elever, som modtager sygeundervisning og hjemmeundervisning er ikke medregnet).

* Af disse modtager 36 elever mere end én form for specialundervisning.

Forholdet mellem antallet af drenge og piger på de forskellige specialundervisningskategorier har været som følger:

Hjælpeklasser	$\frac{\text{Antal drenge}}{\text{Antal piger}} = 2,04 : 1$
Læseklasser	» = 2,66 : 1
Taleklasser	» = 2,67 : 1
Høreklasser	» = 0,89 : 1
Klasser for bevægelseshæmmede	» = 1,83 : 1
Læsehold	» = 2,66 : 1
Støttehold	» = 1,04 : 1

For samtlige specialundervisningskategorier taget under ét bliver forholdet 2,69 : 1.

(At dette tal er større end hvert af tallene for en enkelt kategori skyldes, at flere drenge end piger modtager mere end én form for specialundervisning).

Ny indstillingsprocedure.

I forbindelse med N. J. Bisgårds afgang som leder af Skolepsykologisk kontor forværredes kontorets personalesituation i yderst alvorligt omfang. Det fandtes derfor nødvendigt, såfremt en tålelig skolepsykologisk service skulle kunne opretholdes, at gennemføre nye regler vedrørende indstilling af elever til skolepsykologisk undersøgelse.

Det blev vedtaget, at indstilling af elever til undersøgelse på Skolepsykologisk kontor ikke kan finde sted uden forudgående samtale med en af skolepsykologerne. For at fremme mulighederne for samtale på det for læreren mest bejlelige tidspunkt samt for at give skolepsykologen mulighed for forud for samtalen at indsamle eventuelle data vedrørende de enkelte elever, udarbejdedes en speciel formular (»ønske om samtale«), som læreren kan udfylde og fremsende til Skolepsykologisk kontor. Denne formular indeholder oplysninger om, hvor og hvornår læreren er at træffe, elevens navn, klasse og fødselsdata.

Erfaringerne med hensyn til virkningen af de ændrede procedure-regler har været særdeles gode.

Det har således vist sig, at der gennem de etablerede samtaler har kunnet indsamles en række værdifulde oplysninger vedrørende eleverne, ligesom det eventuelt har kunnet aftales, at læreren foretog standardiserede standpunktsprøver.

I mange tilfælde har disse indledende samtaler endvidere været suppleret med en uformel psykologisk iagttagelse af en elev i klassen, og der har i tilfælde af overbevisende isolerede vanskeligheder kunnet etableres støtteforanstaltninger for eleven i ventetiden, inden en grundig skolepsykologisk undersøgelse kunne gennemføres.

I en del sager har man kunnet yde rådgivning alene på grundlag af en sådan i forbindelse med samtalen etableret uformel iagttagelse, hvorved iværksættelse af en undersøgelse helt har kunnet undgås.

Erfaringerne med denne nyordning har vist, at der med det, som skulle være en nødforanstaltning, er etableret en mere effektiv og rationel udnyttelse af skolepsykologen som rådgiver, ventetiden for stærkt behandlingstrængende elever har kunnet nedsættes, unødvendig indstil-

ling og undersøgelse har kunnet undgås, foruden at der i mange tilfælde har kunnet ydes en bedre service over for elever og lærere.

Den ny indstillingsprocedure kan naturligvis ikke hindre, at der i vid udstrækning fortsat vil forekomme ventetid med hensyn til sagsbehandling — virkningen af en udtalt personalemangel vil ikke kunne ignoreres — men de nye regler har tydeligvis medvirket til at gøre situationen for det skolepsykologiske arbejde mindre katastrofal, end man havde regnet med.

Skolemodenhedsundersøgelser.

I maj-juni 1968 blev der foretaget skolemodenhedsundersøgelse på samtlige børn i børnehaveklasserne. Desuden blev de fra hjemmet til 1. klasse indskrevne børn indbudt til at deltage i en skolemodenhedsundersøgelse. I forbindelse med disse undersøgelser er der blevet ført en lang række forældresamtaler, og i de tilfælde, hvor skolen og skolepsykologen har været enige om at anbefale, at et ikke-undervisningspligtigt, skoleumodent barn fik skolegangen udsat et år, har man forelagt forældrene disse synspunkter.

Den ved Esbjerg skolevæsen anvendte modenhedstest (Uppsala-prøven) indgår blot som et enkelt led i en større observationsprocedure, der omfatter størsteparten af vore skolebegyndere. En skolemodenhedsundersøgelse omfatter derfor ikke udelukkende, som det er tilfældet mange steder, testning med en særlig modenhedsprøve.

De fleste Esbjerg-børn har ved skolepligtens indtræden gået 1 år i børnehaveklasse, hvorved grundlaget for en mere indgående modenhedsundersøgelse er tilvejebragt. Denne undersøgelse — som administreres af Skolepsykologisk kontor — bygger på oplysninger om hvert enkelt barn indsamlet på nedennævnte grundlag:

- a. Børnehavelærerindens iagttagelse af hver enkelt elev (indsamlet forud for selve modenhedstesten).
- b. Modenhedstestning (Uppsala-prøve).
- c. Konference med børnehavelærerinden vedrørende elever med lavt score, eller om hvilke, børnehavelærerinden har gjort særlige bemærkninger.
- d. Evt. indkaldelse af forældre med kort anamneseoptagelse (i denne forbindelse er der ofte kontakt med skolelægen) og evt. rådgivning vedrørende skolegangen. Denne rådgivning består i en del tilfælde i at tilråde eleven underkastet en skolepsykologisk undersøgelse med henblik på iværksættelse af støtteforanstaltninger ved skolegangens begyndelse.

Kombinationen iagttagelse, modenhedsprøve og forældresamtale har vist sig at være en tidkrævende men også en overordentlig værdifuld foranstaltning med henblik på at sikre eleverne en hensigtsmæssig skolestart. Man har i øvrigt på Skolepsykologisk kontor med glæde iagttaget en stigende tendens til, at klasselæreren i 1. klasse anmoder om en gennemgang af det ved modenhedsundersøgelsen indsamlede materiale vedrørende de enkelte elever. Vi betragter denne orientering som en vigtig og frugtbar del af det forebyggende skolepsykologiske arbejde.

Ved afholdelsen af modenhedsprøverne har følgende bistået:

Skoleinspektør K. BJORHOLM, Grådybskolen.
 Viceskoleinspektør C. BORK, Østre skole.
 Kommunelærer Sv. GRØNBÆK, Præstegårdsskolen.
 Hjælpeklassekonsulent Lars SØNDERGÅRD HANSEN, Grådybskolen.
 Kommunelærer RITA LAURIDSEN, Præstegårdsskolen.
 Kommunelærer GERDA RASMUSSEN, Spangsbjergskolen.
 Overlærer ÅGE SØRENSEN, Rørkjær skole.
 Seminarielæktor IB RAHBÆK.
 Kommunelærer KAREN THOMSEN, Skads skole.
 Kommunelærer GUDMUND POULSEN, Skads skole.

Den i årsberetningen for skoleåret 1966/67 nævnte forundersøgelse vedrørende skolemodenhedsprøverne har været fortsat, og man befinder sig ved slutningen af indeværende skoleår (1967/68) i sidste del af indsamlingsfasen. Med den begrænsede tid, der kan afsættes til forskningspræget arbejde, vil der imidlertid gå lang tid endnu, før det er muligt at afslutte bearbejdningen af det indsamlede materiale.

Hjælpeklasserne.

(Ved Lars Søndergård Hansen).

I skoleåret 1966/67 var der ved skolevæsenet 16 hjælpeklasser. I skoleåret 1967/68 var der 19 hjælpeklasser.

Klasserne har været fordelt på følgende måde:

	1966/67	1967/68
Grådybskolen	6 klasser	7 klasser
Rørkjær skole	6 »	7 »
Stormgades skole	3 »	4 »
Østre skole	1 »	1 »

Opbygningen af de 2 hjælpeklasserækker på Rørkjær skole og Grådybskolen er gået planmæssigt til og med dette skoleår. Elevtallet i hjælpeklasserne er dog for stort til 2 hjælpeklasserækker, hvorfor en hjælpeklasserække er under opbygning på Stormgades skole.

Der har været afholdt velbesøgte forældremøder på Rørkjær skole og Grådybskolen, hvor bl. a. kuratorerne har forklaret om deres arbejde.

En del hjælpeklasselærere var med på det af Esbjerg Årskursus afholdte B-kursus. Desuden har frk. E. Fokdal fra Stormgades skole demonstreret Palin-materialer.

Et forsøg på Rørkjær skole med at lade 9. hjælpeklasse komme i erhvervspraktik i oktober-november og marts-april på den måde, at eleverne var på skolen fra kl. 8-11 og derefter i erhvervspraktik til arbejdstids ophør, har resulteret i, at 9. hjælpeklasse på Rørkjær og Grådyb nu følger denne ordning, dog ikke 4 måneder, men hele skoleåret.

Lokalesituationen er om muligt blevet værre. Alt for mange timer i hjælpeklasserne i Esbjerg læses i det, man med et pænt ord kan kalde urelle rum.

På to af de skoler, hvor hjælpeklasserne er anbragt, er der en kata-

strofal pladsmangel. Dette bevirker, at man på disse skoler let irriteres over hjælpeklassernes tilstedeværelse, idet pladsmangelen jo ikke ville være så stor, hvis klasserne ikke var anbragt netop på disse skoler.

Hvis der ikke på den ene eller anden måde gives tilstrækkelig plads til hjælpeklasserne, kan man ikke forvente, at ordningen med hjælpeklasserækker ved almindelige skoler vil virke blot nogenlunde tilfredsstillende.

Hjælpeklassekonsulenten har stadig 8 timer om ugen til konsulentarbejde, og de to kuratorer har hver 4 timer til deres arbejde. Hjælpeklasseantallet er steget med 5 siden ansættelserne. Som det også blev nævnt i sidste årsberetning, kræver den ordning, vi har i Esbjerg, enten at hjælpeklassekonsulenten får betydelig flere timer til konsulentvirksomhed, eller at der oprettes en konsulentstilling ved hver hjælpeklasseække.

Hjælpeklassebørn er retarderet på mange områder, foruden svag bevægelse finder vi symptomer som hjerneskade, psykiske forstyrrelser, miljøskade m. v.

Bl. a. for at få klaring på disse problemer må vi håbe på en snarlig lettelse i den nuværende psykolog- og psykiatremangel. Dernæst må vi ønske os en bedre grund- og efteruddannelse af speciallærere.

Kuratorarbejdet.

Axel Eskildsen (kurator for Rørkjær skole og Østre skole) :

Hjælpeklasseleverne samt deres forældre er blevet grundig orienteret om kuratorvirksomheden.

Det var få elever, der havde behov for kuratorbistand, efter at de havde forladt Rørkjær skoles 9. hjælpeklasse. Derfor betragter jeg den orientering og det overtalelsesarbejde, der ofte må forgå, inden en elev og dennes forældre beslutter sig til, at eleven skal fortsætte i skolen i et 9. skoleår, som en meget betydningsfuld del af mit arbejde som kurator.

Når eleverne tilsyneladende ingen væsentlige problemer havde med at tilpasse sig overgangen fra skole til erhvervsliv, skyldes det ikke alene modenhed, men også at eleverne i det 9. skoleår fik et godt kendskab til erhvervslivet.

Eleverne havde været i erhvervspraktik i 2 gange 2 måneder, således at de gik i skole 3 timer om formiddagen og 3-4 timer i erhvervspraktik om eftermiddagen.

Vi må betragte denne praktikordning som et forsøg. Forsøget gav et meget positivt resultat og skal derfor danne grundlag for en lignende praktikordning for den efterfølgende 9. hjælpeklasse på Rørkjær skole i skoleåret 1968/69, blot med den ændring, at praktikordningen skal fungere hele skoleåret.

Jens Lindegård Knudsen (kurator for Grådybskolen og Stormgades skole) :

Kurator har i det forløbne år været engageret i følgende:

På et forældremøde har der været lejlighed til at præsentere ordningen for forældre kredsen. Endvidere er det forberedende arbejde med at skabe kontakt til eleverne, som blev indledt sidste år gennem erhvervs-

undervisningen i 8. klasse, blevet udvidet med en lignende ugentlig time i 7. klasse. Eleverne på Stormgades skole er desværre stadig »stedbørn«, idet kontakten nødvendigvis må være sparsom — den har i det forløbne år indskrænket sig til enkelte besøg — da det desværre også i dette skoleår har vist sig at være umuligt at få anbragt egnede mellemtimer på kurators timeplan.

Endvidere har der været de normale interviews af udgående elever, kontakt med forældre, klasselærere, institutioner o. s. v.

Følgende skema giver en oversigt over antallet af aktiviteter i den til dato forløbne del af forsøgsperioden:

Kontakt med:

Elever	15
Hjem	12
Klasselærere	24
Skoleleder	8
Skolepsykolog	5
Arbejdsanvisning	6
Revalideringscenter	1
Børneværn	2
Udskrivningsmyndigheder	1
Sundhedsplejerske	10
Follow up	4
I alt	<u>88</u>

Desuden har kurator deltaget i Lærerhøjskolens 2. kursus for kuratorer i april-maj, et kursus på 100 timers teori og praktik. Dette har været til stor hjælp navnlig ved tilrettelæggelsen af det administrative arbejde.

Specialundervisningscentret for Ribe amt.

(Ved C. Jakobsen og H. Maigård-Hansen).

Centrets klasser 1967/68.

På Boldesager skole har der været 2 *taleklasser* med i alt 11 elever fordelt med 6 elever fra Esbjerg, 1 fra Varde og 4 fra amtet. Der har været 3 piger og 8 drenge. Deres væsentlige handicaps har været forsinket sprogudvikling, expressiv og impressiv afasi, spastisk lammelse, sekundær almindelig forsinkelse af pædagogisk art og intelligensdefekter.

Ved skoleårets slutning er 1 elev udskrevet til ungdomsefterskole med støtte fra revalideringscentret, 1 elev til almindelig 3. klasse med væsentlig talepædagogisk støtte, 1 elev til Rendbjergghjemmet for fortsat observation med henblik på den videre skolemæssige placering og endelig 1 elev overført til en klasse for bevægelseshæmmede på Præstegårdsskolen.

Danskundervisningen i begge taleklasser er givet af den talelærer, som har forestået den individuelle talemæssige optræning. Talekonsulenten har haft hver klasse to timer ugentlig til samlet taleundervisning.

Tunghøreklassernes antal er udvidet med den fra Statens Kostskole

for svært tunghøre og døve i Fredericia udstationerede klasse, så der nu er 4 klasser.

Eleverne er fordelt på de enkelte klasser efter alder og pædagogiske muligheder strækkende sig fra 1. skoleår til 7. skoleår. Der har været i alt 17 elever — 8 elever fra Esbjerg, 1 fra Varde og 8 fra amtet (9 piger og 8 drenge). Den overvejende del af eleverne har en svær til massiv hørenedsættelse, enkelte så svær, at undervisningen må lægges an som for døve elever.

Ved skoleårets slutning overførtes 1 elev fra den mindste klasse til Statens Kostskole for svært tunghøre og døve i Fredericia. (Jævnfør i øvrigt hørekonsulentens beretning).

Der er fortsat 1 *svagsynsklasse* med 2 drenge, begge fra amtet. Klasse-lokalet er ved skoleårets slutning næsten færdigetableret i byggeafsnit II på Præstegårdsskolen. Lokalet er indrettet med to rulletavler og almindelig skrivetavle, ligesom der er flere opslagstavler. Fra Sverige er der anskaffet elevborde specielt indrettet for svagtsende. Der er permanent opstillet episkop med lærred, og til speciel træning af sanserne er der bl. a. anskaffet en sandkasse med låg, så denne også kan anvendes som bord til andet arbejde.

Lokalet vil senere blive udstyret med ekstra belysning.

Klasserne for bevægelseshæmmede har omfattet 17 elever, 10 drenge og 7 piger, heraf 7 fra Esbjerg og 10 fra amtet. Disse elever er fortsat fordelt på 3 klasser, idet dog bemærkes, at 2 elever følger en normal klasse i de væsentligste fag. Der er ved skoleårets begyndelse optaget 1 elev i mindste klasse, og 1 elev er i skoleårets løb optaget, men senere via Fysiurgisk Hospital, Hornbæk, udskrevet til hjemskolen. Skoledagen har her som sidste år været fra 8-15 i ugens første 5 dage. Foruden undervisningen på klassen er der i vid udstrækning givet individuelle lektioner i fysioterapi, beskæftigelsesterapi og taleterapi.

Pr. 1. december 1967 er der yderligere ansat en fysioterapeut, så antallet af timer til fysisk optræning af eleverne fra denne dato har været 29 pr. uge.

Speciallægeordningen.

Overlæge, dr. med. Erik Hansen, Vejle, har undersøgt eleverne i klasserne for bevægelseshæmmede og 1 elev fra svagsynsklassen, som også er spastisk lammet, i december 1967 og maj 1968. Ved begge undersøgelser har skolelægen været til stede, og endvidere er de elever, som overlægen skønnede at have behov derfor, blevet undersøgt af overlægerne Ib Christensen og Falle-Eriksen fra Centralsygehusets ortopædiske afdeling. Enkelte elever er henvist til undersøgelse og behandling på Samfundet og Hjemmet for Vanføres ambulatorium, Kolding. Der er ligeledes henvist elever til den stedlige bandagist for bandagering og nyt fodtøj. I skoleårets løb er 2 elever blevet undersøgt hos overlægen i Vejle. 1 elev har været indlagt på Vejle amts og bys sygehus til behandling for leddegigt.

Eleverne fra svagsynsklassen har været til rutineundersøgelse hos overlæge E. Frandsen, Kolding. Den ene af eleverne vil efter overlægens henvisning blive udstyret med en brillelup, som skulle bringe ham i stand til at læse og skrive såvel i bøger som på tavlen.

Med hensyn til eleverne i høreklasserne er der med Høreklubben i Esbjerg og overlæge E. Funch pr. 19. april 1968 truffet følgende aftale startende med det nye skoleår:

»*Alle centerklassernes hørehæmmede børn undersøges én gang årligt på høreklubben.* Forældrene er til stede ved denne undersøgelse. Der foretages en lægelig-pædagogisk vurdering, som skolepsykologisk kontor modtager kopi af.

Endvidere en månedlig otologisk kontrol på skolen, første onsdag i hver måned fra kl. 9-10. Børnene gennemgås med henblik på akutte forandringer, voksdannelse, ændringer i hørelsen og lignende. Apparaterne gennemgås af høreklubbens teknikere. Forældrene skal ikke være med ved disse undersøgelser, men er velkomne, hvis de vil tale med lægen.

Herudover en *årlig drøftelse* af mulige emner til optagelse i centerklasse eller døveskole. Ligeledes drøftes mulige eventuelle ændringer og omplaceringer af de øvrige hørehæmmede børn i centerklasserne. (Overflytning til døveskole, normalskole eller centerklasse for andre handicap og lignende).

Skulle det dreje sig om multihandicappede børn, vil det være hensigtsmæssigt, at der sker en drøftelse mellem de læger og pædagoger, der er knyttet til centret.

Vedrørende talebørnene: En årlig undersøgelse på høreklubben, hvor børnene gennemgås oto-rhino-laryngologisk samt får foretaget tone- og taleaudiometri. Den talepædagogiske vurdering foretages af den til centret knyttede talekonsulent i tilslutning til undersøgelsen her

på klinikken. Forældrene indbydes til at være til stede ved undersøgelsen.

Skolelægens oplysninger om barnet bør være tilgængelige ved denne undersøgelse, ligesom det er ønskeligt at få en vurdering fra klasse-læreren om barnets standpunkt, opførsel og udvikling i det sidste år.«

Tandplejen af centrets elever har været foretaget af Esbjerg kommunale skoletandlæger. Visse elever i klasserne for bevægelseshæmmede har ikke kunnet behandles i almindelig tandpleje og er derfor på foranledning af overtandlægen blevet henvist til indlæggelse på Central-sygehuset, Esbjerg, hvor tandlægebehandlingen foregår under fuld nar-kose.

Følgende lærerkræfter og andre ved specialundervisningscentret har deltaget i kurser, studiebesøg og lignende:

Navn	Tidspunkt	Sted
H. Maigård-Hansen	26/9 -29/9 -67	Geelsgård Kostskole, Kildehøj og Fysiurgisk Hospital, Hornbæk.
Birgit Faber	27/9 -28/9 -67	Søllerød børnehjem og Geelsgård Kostskole
Birgit Høst		
Martha Hansen		
Rita Lauridsen	10/11-11/11-67	Refsnæs Kostskole
Martin Andersen		
Svend Grønbæk	5/2 - 6/2 -68	Geelsgård Kostskole
Charles Jakobsen		
H. Maigård-Hansen		
Arne Pedersen		
H. Maigård-Hansen	13/2 -14/2 -68	Tale- og hørekonsulent-møde, Nyborg Strand
Oluf Schultz		
Rita Lauridsen	15/3 -16/3 -68	Kursus for svagsyns-lærere, Gl. Avernæs
Martin Andersen		
Overlæge E. Funch	30/3-68	Møde for centerlæger og centerledere, Århus
Skolelæge L. M. Jakobsen ...		
Skolelæge T. Østergård		
Charles Jakobsen		
H. Maigård-Hansen		
Rita Lauridsen	29/4 -30/4 -68	Geelsgård Kostskole
Solvej Fisker Nielsen		
Åse Stulr	Skoleåret 67/68	Kursus for lærere ved specialundervisnings-centrene, Herning
Svend Grønbæk	hver fredag	
K. Bang Mikkelsen		

Besøg i centerklasserne har i skoleåret været foretaget af følgende:

Ledende skolepsykolog, cand. psych. Danielsen med frue, Odense.
 Skolepsykologer og tale-hørelærere fra Ribe amt.
 Hjemmevejlederne E. Neergård og frk. Neergård, Refsnæs.
 Socialrådgivere og Revalideringscentrets personale, Esbjerg.
 Tale-hørekonsulent Jøcumsen, Horsens.
 Undervisningsinspektør M. Slot, København.
 4 lærere fra centret i Vejle.
 Ledende skolepsykolog Tanghøj, Vejle.
 Ledende skolepsykolog Chr. Christensen, Frederiksborg amt.

Kørsel med eleverne.

Kørslen har været etableret næsten som det foregående år med de samme ruter, dog sådan, at 2 elever fra Høm ved Ribe og fra Hviding St. med en lokal vognmand bliver kørt til og fra Gredstedbro og herfra kommer med den ordinære vogn til og fra Esbjerg.

Ruterne (se tegning).

- I Jordrup - Askov Mark - Lintrup - Gredstedbro - Tømmerby - Op-sneum - Esbjerg.
- Ia Høm - Ribe - Hviding St. - Gredstedbro.
- II Hostrup - Hodde - Varde - Alslev - Gjesing - Esbjerg.
- III Bækhus - Oksbøl Sydlej - Guldager - Esbjerg.
- IV Hjerting - Sædding - Guldager K. - Fourfeldt - Gjesing - Esbjerg.
- IVa 5 elever i Esbjergs østerby.
- V Frøstrup - Varde - Rouslhøje - Gunderup - Esbjerg.

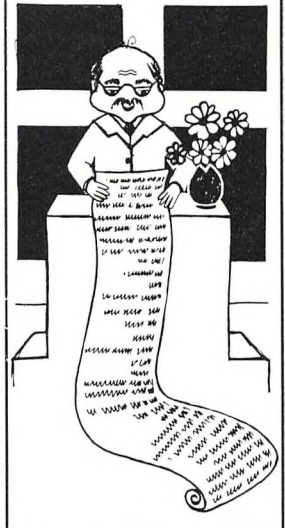
18 elever fra Præstegårdsskolen, 4 elever fra Danmarksgades skole og 1 elev fra Boldesager skole kører med lillebil til og fra skole. De nævnte elever fra Danmarksgades skole og fra Boldesager skole transporteres efter endt skolegang på deres hjemskole til Præstegårdsskolen, hvor de deltager i beskæftigelsesundervisning, indtil hjemkørsel for alle finder sted kl. 15.

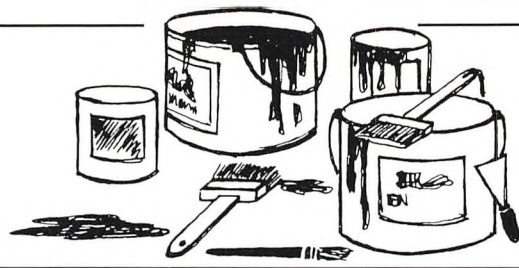
Rute V kører kun for og betales af Vesterhavsskolen, Menighedsbørnehaverne på A. Andersensvej og Langelandsvej. De andre ruter transporterer også enkelte elever til disse institutioner, som så betaler deres forholdsmæssige andel i udgifterne. Centrets øvrige elever benytter offentlige transportmidler.

Socialt og økonomisk udvalg.

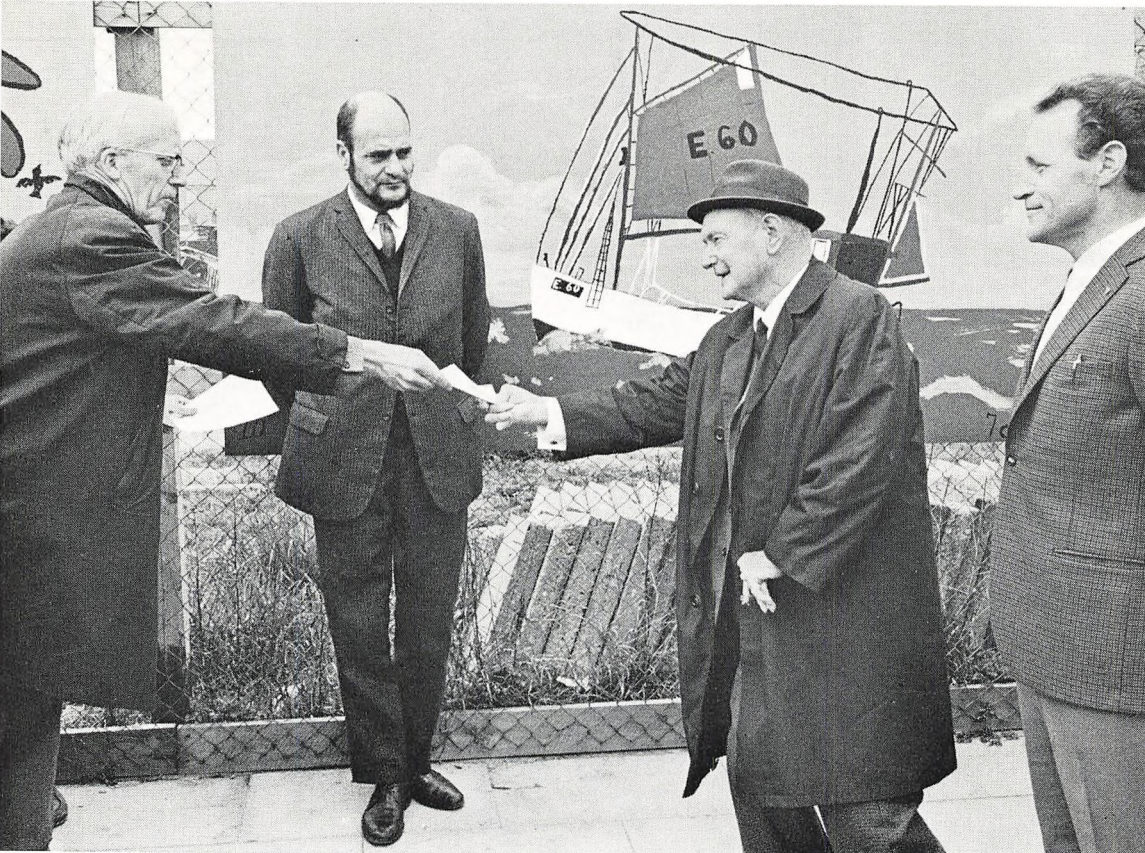
Ved et møde den 13. marts 1968 mellem revalideringschefen i Esbjerg, Social Service ved Samfundet og hjemmet for vanføre, Kolding, Esbjergs skoledirektør, socialrådgiverne ved Esbjerg kommunale skolevæsen og repræsentanter for Skolepsykologisk kontor, Esbjerg, blev der nedsat et udvalg til varetagelse af de sociale og økonomiske forhold for centreeleverne.

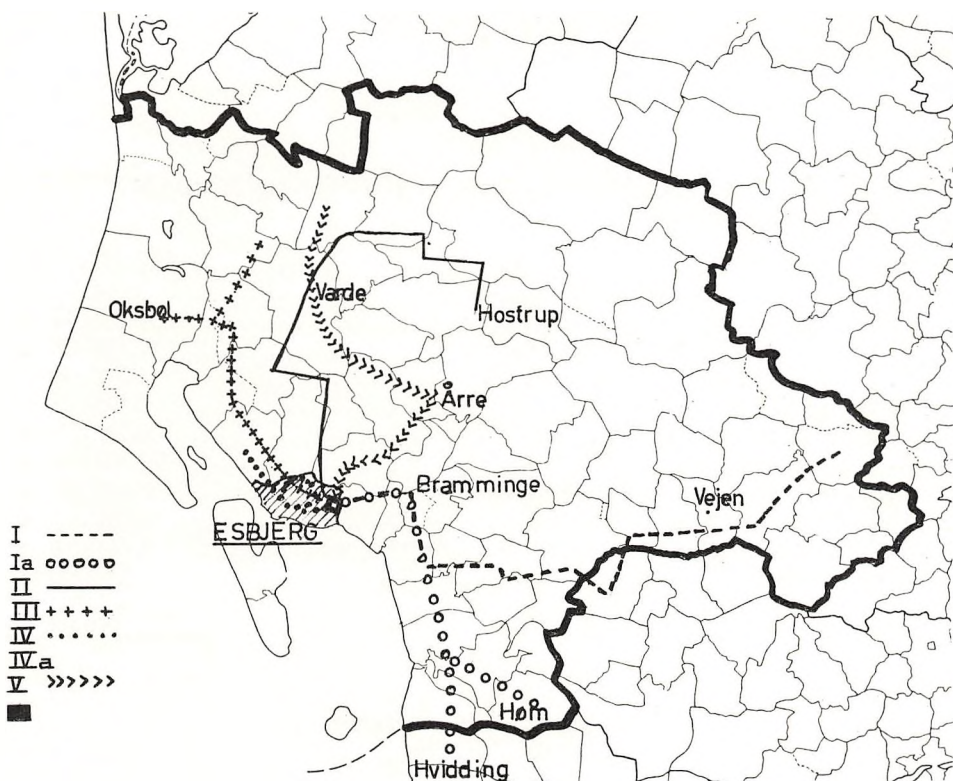
Fra tegnekonkurrencen
i april

... dette er også fra
tegnekonkurrencen

Udvalgets sammensætning blev:

Revalideringskonsulent, fru H. Kunøe,
 socialrådgiver Irene Christiansen,
 socialrådgiver Asta Nielsen, og
 talekonsulent H. Maigård-Hansen (formand).

Ved et senere fællesmøde blev retningslinjerne for udvalgets arbejde fastlagt, og eleverne gennemgået og fordelt.

For hjemmeboende, handicappede børn og unge findes der 4 muligheder for økonomisk hjælp til hjemmene:

1. Støtte efter forsorgslovens § 73 med bidrag udbetalt og administreret over hjemkommunens sociale udvalg.
2. Kontrolleret familiepleje, forsorgslovens § 70, også med et fast årligt beløb udbetalt og administreret af Samfundet og hjemmet for vanføre.
3. Hjælp efter revalideringsloven (først efter fyldt 14 år).
4. Invalidepension (efter fyldt 15 år).

Samtlige de i første omgang udpegede elever er nu behandlet, og udvalgsmedlemmernes indstilling er hver gang fulgt af de bevilgende myndigheder.

Udvalgsarbejdet fortsætter med nye elever og ajourføring af de allerede behandlede.

Økonomi.

Regnskabet for specialundervisningscentret for regnskabsåret 1967/68 udviser følgende udgifter:

1. Lærerlønninger	484.446,15 kr.
2. Lønninger til kontormedhjælp	8.000,00 »
3. Transport af eleverne	131.089,58 »
4. Kørselsudgifter til konsulenter	1.182,08 »
5. Repræsentation	1.707,99 »
6. Speciallæger	3.949,18 »
7. Kurser m. v.	6.205,35 »
8. Specialundervisningsmidler	31.830,29 »
9. Etablering af svagsynsklasse	6.024,51 »
10. Etablering af tunghøreklasse	8.381,12 »
11. Etablering af klasse for bevægelseshæmmede	1.625,55 »
12. Diverse	199,35 »
	684.641,15 kr.

Talekonsulentens beretning.

(Ved H. Maigård-Hansen).

I det forløbne år er talelærersituationen bedret så kraftigt, at hver skole fra skoleåret 1968/69 vil blive betjent regelmæssigt af en talelærer, og alle elever, bortset fra enkelte specialhold, vil blive undervist på deres hjemskole.

Det samlede antal ugentlige timer til taleundervisning, incl. undervisningen af specialundervisningscentrets elever, fordeler sig i de enkelte perioder i skoleåret 1967/68 således:

12/8 67 - 27/10 67 (3 talelærere)	46 timer
27/10 67 - 18/12 67 (4 talelærere)	68 timer
18/12 67 - 23/6 68 (5 talelærere)	72 timer

Hertil kommer, at talelærerne Grethe Bækgård og Ole Buhl har haft danskundervisning i hver sin taleklasse med i alt 18 ugentlige timer, og talekonsulenten har givet 4 ugentlige timers samlet taleundervisning i de to taleklasser.

Der er i alt i skoleåret indstillet 57 elever til Skolepsykologisk kontor til undersøgelse for talevanskeligheder. 11 af disse elever var samtidig indstillet for andre vanskeligheder. Fra anden side er der i skoleåret indstillet 11 elever til taleundersøgelse, fortrinsvis førskolepligtige elever.

De indstillede sagers fordeling efter diagnose:

	Drenge	Piger	I alt
Sprogfejl	25	11	36
Stammen	8	1	9
Læsp	6	4	10
Hæshed	1	0	1
Spastikere	3	1	4
Andre	5	3	8
I alt	48	20	68

Der er i skoleårets løb givet ambulante taleundervisning til 88 elever, heri medregnet de elever fra specialundervisningscentret, som får taleundervisning, i alt 20. Det egentlige lektionstal har varieret fra 1-5 lektioner. 16 elever har været under observation, men har ikke fået regelmæssig taleundervisning. Disse elever har næsten alle tidligere modtaget taleundervisning.

Den ambulante taleundervisning fordeler sig således efter lidelse:

	Drenge	Piger	I alt
Sprogfejl	29	13	42
Stammen	12	3	15
Læsp	9	5	14
Hæshed	4	1	5
Spastikere	8	1	9
Andre	2	1	3
I alt	64	24	88

Ventelisten på elever, som er indstillet og undersøgt for talelidelser, er i årets løb nedbragt til 28 elever. Til næste år overføres 71 elever, som fortsat skal taleundervises.

Der har været afholdt en faglig konference med talelærerne fra Esbjerg kommunale skolevæsen, amtet og forsorgen.

Talekonsulenten har deltaget i et møde for tale-hørekonsulenter, afholdt af undervisningsministeriet på Nyborg Strand i tiden 13.-14. februar 1968. Talelærerne Grethe Bækgård, Jenny Bobjerg, Oluf Schultz og H. Maigård-Hansen har deltaget i Talepædagogisk Forenings efteruddannelseskursus på Nyborg Strand i tiden 5.-7. april 1968.

Talekonsulenten har som tidligere fungeret som administrativ leder af specialundervisningscentret.

Hørekonsulentens beretning.

(Ved Oluf Schultz).

I skoleåret 1967/68 blev døveforsorgens udstationerede klasse i Esbjerg overtaget af skolevæsenet, hvorved det samlede antal klasser kom op på 4 med i alt 17 elever med en klassespredning fra 1.-7. klasse.

Der er i udstrakt grad blevet drevet individuel undervisning, hvor man har søgt — for hver elev — at nå normalskolens pensum. Side-

løbende hermed er givet talekorrektion, høretræning, mundaflæsning og apparatkontrol, men på grund af manglende uddannet personale kunne arbejdet med talekorrektion indtil januar 1968 kun bestrides i meget begrænset omfang.

En elev, som var optaget på prøve, blev udskrevet til døveforsorgen, fordi man konkluderede, at eleven frem i tiden nødvendigvis altid måtte slutte sig til døvegruppen.

6 elever med høreapparat har været anbragt i normalskole. 2 af disse har gået til ambulans mundaflæsning og høretræning m. m.

Esbjerg Høreklínik har i snævert samarbejde med skolelæger og høre-konsulent ført kontrol med alle høreudsættelser og formodede nedsættelser. Foruden kontrol med tunghøreklassernes 17 elever er 40 elever blevet prøvet. Af disse fik 7 udleveret høreapparat. Et høreapparat blev senere inddraget.

Overlærerinde, frk. Marie Andersen fra døveforsorgen har fungeret som konsulent med taleoptræning af de svært høreudsatte.

I slutning af skoleåret blev det bestemt, at overlæge E. Funch, chef for Esbjerg Høreklínik, månedlig på skolen skulle undersøge tunghøreklassens elever, og at høreklínikkens tekniker, G. Krogsøe, samtidig skulle kontrollere alle høreapparater.

Undervisningen af tunghøre børn finder fremdeles sted i temmelig uegnede lokaler på Anneksskolen. Der er sidst på året og i sommerferien gjort en del forsøg med en erstatningsform for bestående teleslynger, der ikke fungerer tilfredsstillende, ved montering af en såkaldt

teleplade, men da forsøget faldt uheldigt ud, antagelig på grund af den moderne bordbelægning, blev en bordplade med påmonteret teleplade indsendt til undersøgelse på Statens laboratorium for teknisk-audiologiske undersøgelser. Resultatet foreligger endnu ikke, men sagen er meget aktuell med hensyn til byggeriet på Danmarksgades skole.

Der er blevet foretaget 83 høreprøver, 56 skelneprøver og i 243 tilfælde er der enten aflagt besøg eller ført samtaler med forældre på skolen eller telefonisk.

I samråd med erhvervs- og vejledningskontoret for tunghøre ved tunghørekonsulent, overlærer Wagner Lund-Olesen, Fredericia, er der blevet ført kontrol og givet erhvervsvejledning i 7 hjem.

4 elever fra Danmarksgades skole og Stormgades skole har modtaget taleundervisning, 1 elev er færdigbehandlet, og 3 elever fortsætter.

7 elever har deltaget i kursus for tunghøre børn i D. T. U.-lejren, Røjle på Fyn, i tiden fra 13.-24. maj 1968.

Følgende har aflagt besøg:

August 1967:	Ole Buhl, dengang praktikant fra Århus, nu talelærer her i byen.
August 1967:	Birthe Sloth og Tove Palm, fra børnehaveseminariet.
September 1967:	Wagner Lund-Olesen, erhvervsvejleder for tunghøre.
Februar 1968:	Shams, tunghøre pædagog, Cairo.
Marts 1968:	Leif Astrup, talepædagog, Hellerup.
Marts 1968:	Ellen Fokdal, hjælpepekl., Stormgades skole.
Marts 1968:	S. Bjerregård, Ingrid Nielsen, Åbenrå, praktikanter.

Faglige bidrag:

Kursus i fonologi og mund-hånd-system for 2 nyansatte lærerkræfter i tunghøreklasserne.

Rendbjergghjemmet.

(Ved forstander Hans Novrup).

Rendbjergghjemmet har i skoleåret 1967/68 haft 19 elever, 7 piger og 12 drenge, der fordeler sig på følgende skoler:

Danmarksgades skole .	1 elev	Præstegårdsskolen ...	1 elev
Gammelby skole	4 elever	Rørkjær skole	4 elever
Grådybskolen	1 elev	Vestre skole	1 elev
Jerne skole	5 elever	Østre skole	1 elev

+ 1 elev, der fra skolevæsenet midlertidigt blev anbragt på Rendbjergghjemmet, indtil der blev plads på Vejstrup børnehjem under Børne- og Ungdomsværnet.

Gennemsnitsopholdstiden har været ca. 6½ måned.

En elev har fulgt undervisningen i 7. klasse i kommuneskolen i Egersund og er derefter udmeldt af skolen.

12 elever har genoptaget undervisningen i Esbjerg, 5 elever fortsætter ophold på Rendbjergghjemmet i skoleåret 1968/69.

19. november 1967 var der tre drenge, der rømte fra Rendbjerg hjemmet, som klarede situationen uden indblanding af myndigheder.

Kommunelærer F. Skovgård Larsen har virket hele skoleåret. Lærer Torstensen, Hjerting, virkede i tiden fra sommerferien til efterårsferien, hvorefter frk. Gitte Toubro var vikar resten af skoleåret.

I skoleåret har Rendbjerg hjemmet haft følgende praktikanter:

2 børnehavelærerinde studerende fra Esbjerg, hr. B. Engemann, Århus, frk. K. Hansen, Århus, frk. M. Præstiin, Århus, fru Inge Petersen, Agerbæk.

I tiden 14. til 20. juli havde Rendbjerg hjemmet 17 grønlanderbørn og en leder fra Sukkertoppen indkvarteret, inden de skulle privatindkvarteres i Esbjerg.

Rendbjerg hjemmet har i skoleåret haft 47 forældrebesøg.

26. april havde hjemmet besøg af et udvalg fra de sønderjyske amter i anledning af, at man dér arbejder med oprettelse af et hjem mage til Rendbjerg hjemmet.

Ledende skolepsykolog C. Jakobsen, Esbjerg, var her for at gøre rede for Rendbjerg hjemmets placering ved skolevæsenet.

13. juni havde vi besøg af 10 skoleledere fra Kolding skolevæsen.

Ydermere har hjemmet været gæstet af forstander Råberg, Frederiksberg — forstander Staunsholm, Terrasserne — lejrleder Holmberg, Frederiksberg — praktikforstander Jakobsen, Århus Fritidshjemsseminarium, samt undervisningskonsulent, cand. psych. Christoffersen, Haderslev.

Hjemmets lederpar har aflagt besøg på Frederiksbergs, Balderup-Måløvs og Københavns observationshjem samt Heldagsskolen i København.

Fra nedbrydningsarbejder på Danmarksgades skole har Rendbjerg hjemmet fået meget træmateriale, der er anvendt til hule- og brobyggeri, diverse tømmerflåder og til bål på skrammellegepladsen. Eleverne har deltaget som klappere under klapjagter i statsskoven. Efter de voldsomme storme sidste år fandt vi det rigtigt at fælde de tre store popler, der stod i nærheden af hjemmet.

Ud over almindelig vedligeholdelse af bygningen er økonomabiligen blevet udvidet. Rendbjerg hjemmets tagkonstruktion er blevet undersøgt den 20. maj — alt i orden.

Skolebespisningen.

(Ved hovmester Carl Erik Olsen).

Den gældende ordning er følgende:

1. Den hidtil foranstaltede morgenbespisning, der ikke har været inde under nogen refusionsordning, er fortsat ydet.
2. Der ydes både i sommer- og vinterperioden $\frac{1}{4}$ liter sødmælk dagligt til elever, der tilmelder sig.
3. Til elever, der ifølge udtalelse fra skolelæge, f. eks. efter forslag fra lærer, sundhedsplejerske eller socialrådgiver, har behov derfor, udleveres der dagligt en gratis oslofrokostpakke.

4. Der ydes ikke vitaminpiller.
5. Ordningen omfatter 1.-10. klassetrin, begge incl., samt — når spise-pausen falder i disses skoletid — børnehaveklasserne.
6. Der gives interesserede i øvrigt, lærere og elever, adgang til at købe oslofrokost mod betaling af fremstillingsprisen.

Morgenbispisningen finder sted på Gammelby skole, Rørkjær skole, Stormgades skole og Grådybskolen.

Regnskabet for året 1. april 1967 til 31. marts 1968 viser følgende:

1. Bispisningsudgifter:		
a. Morgenbispisning		
15.206 portioner	48.120,68 kr.	
= 3,16 kr. pr. portion.		
b. Mælkeydelse i tiden		
1/4 1967 til 31/3 1968:		
Elever i 1.- 7. klasse 1.056.230 port.		
Elever i 8.-10. klasse 95.705 »		
Betalende lærere og elever	11.660 »	
	1.163.595 port.	
= 36,5 øre pr. portion	424.775,22 kr.	
Herfra går indgåede beløb ved salg	4.081,00 »	
	420.694,22 »	
c. Oslofrokost (uden mælk)		
i tiden 1/4 til 30/4 67		
og 1/11 67 til 31/3 68:		
Lægehenviste elever 243.060/2 stk.		
Betalende lærere og elever	64.574/2 »	
	307.634/2 stk.	118.094,05 kr.
Herfra går indgåede beløb ved salg	13.510,85 »	
	104.583,20 »	
2. Forrentning	1.859,49 »	
3. Afskrivning	994,86 »	
	576.252,45 kr.	

Herefter forventes refusion ydet fra statskassen med $\frac{1}{3}$ af følgen udgifter:

1. Mælk 1.-7. klasse	385.523,95 kr.	
2. Oslofrokost til lægehenviste	104.583,20 »	
3. Forrentning	1.859,49 »	
4. Afskrivning	994,86 »	
	492.961,50 kr.	
$\frac{1}{3}$ heraf udgør	164.320,50 kr.	

Frirejser med statsbanerne i 1967.

Der blev udstedt i alt 4427 fribilletter til sommerferierejser for skole-søgende børn i Esbjerg. 2596 billetter var til elever over 12 år og 1831 til elever under 12 år. Desuden ydedes der frirejser til sommerlejre m. v. for 999 elever og 99 ledsagere.

Kommunens udgifter ved disse rejser har i alt andraget kr. 33.668,62.

Feriekolonier.

Ansøgninger til feriekolonier i sommeren 1968:

	I		Ix		II		IIx		III		IIIx		I alt		
	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.	Pi.-Dr.
Boldesager skole	4	7	0	1	2	0	6	4	36	46	1	3	49	61	110
Danmarksgades skole ...	1	1	0	0	3	6	3	2	17	14	2	2	26	25	51
Gammelby skole	3	1	0	0	11	10	11	9	25	33	3	2	53	55	108
Grådybskolen	2	0	0	0	0	1	1	3	18	37	2	5	23	46	69
Jerne skole	4	1	0	0	3	9	2	4	38	28	2	1	49	43	92
Præstegårdsskolen	1	4	0	0	3	10	8	9	30	26	1	0	43	49	92
Rørkjær skole	1	3	0	0	5	8	7	7	33	42	2	7	48	67	115
Spangbjergskolen	2	0	0	0	2	5	4	7	32	36	3	4	43	52	95
Stormgades skole	1	0	0	0	4	2	2	5	33	22	2	2	42	31	73
Vestre skole	0	0	0	0	0	1	0	4	7	22	0	1	7	28	35
Østre skole	0	0	0	0	3	1	3	3	16	7	2	3	24	14	38
Skads, Veldbæk m. fl. ...	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3	4
I alt	19	17	0	1	36	53	47	57	286	316	20	30	408	474	882

Statistik vedrørende feriekolonier sommeren 1968:

Klassetrin:	Ikke mødt			Afbud			Hjemtaget el. -sendt		
	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt	Piger-Dren.	Piger-Dren.	I alt
1. klasse	4	5	9	6	7	13	0	0	0
2. »	3	2	5	3	2	5	0	1	1
3. »	2	1	3	7	3	10	1	1	2
4. »	2	4	6	4	1	5	2	0	2
5. »	4	0	4	5	6	11	4	2	6
6. »	4	0	4	1	6	7	3	0	3
7. »	2	1	3	4	3	7	0	1	1
8. »	1	0	1	3	2	5	1	0	1
I alt	22	13	35	33	30	63	11	5	16

Statistik vedrørende feriekolonier sommeren 1968:

A F B U D			
	Piger	Drenge	Ialt
Uden grund	9	2	11
Sygdom	7	3	10
Arbejde eller efterskole	0	4	4
Andet ferieophold	17	14	31
Fortrukt	0	7	7
I alt	33	30	63

Rendbjerg.

(Leder: Fru Marie Lindhardtzen).

R II fredag den 7. juni til fredag den 21. juni

R III tirsdag den 25. juni til mandag den 15. juli

R IV fredag den 19. juli til torsdag den 8. august

Feriekolonien i Rendbjerg modtog i tiden fra 7. juni til 8. august 1968 i alt 144 elever i 56 dage med tilsammen 2784 kostdage.

Vægtforøgelsen var 182 kg.

Sundhedstilstanden har været god bortset fra en del mavetilfælde og halsbetændelse, en pige brækkede armen, og andre fik flænger, som måtte sys sammen.

Børnene på hold R II har haft 2 timers undervisning daglig, ellers har alle hold nydt det dejlige vejr med badning 3-4 gange daglig.

Der blev arrangeret fodbold- og håndboldkampe med børnene fra Egernsund, og der var traveture til den nye bro og lervarefabrikken.

Vi har haft en dejlig, fredelig sommer på Rendbjerg.

Stenderup Hage.

(Leder: J. P. Strandbæk).

SH II fredag den 7. juni til fredag den 21. juni 1968

SH III tirsdag den 25. juni til mandag den 15. juli 1968

SH IV fredag den 19. juli til torsdag den 8. august 1968

Feriekolonien ved Stenderup Hage pr. Varmark modtog i tiden 7. juni 1968 til 8. august 1968 217 ferie børn fra så godt som alle skolerne i Esbjerg. Vi havde dem i alderen fra 8-16 år. Opholdet for alle tre hold varede 57 dage, et samlet antal kostdage på 4467. Den samlede vægtforøgelse blev 177,1 kg, hvilket bliver gennemsnitlig 811 gram pr. ferie barn.

Sommeren 1967 var den hidtil bedste i koloniens korte historie (fra 1962), men 1968 slog rekorden og blev endnu bedre. Børnene kunne boltre sig ude i det fri hver eneste dag.

Lægen blev der ikke megen brug for, men vi måtte dog have hans assistance i et par tilfælde. I det ene var der tale om skoldkopper, og vi

var bange for en epidemi, men den udeblev — heldigvis. Den pågældende patient — en pige — blev sendt hjem, da hun ikke ville få glæde af opholdet på kolonien længere.

Vor vognmand, hr. Lisberg i Kolding, har vist sig fra en meget pæn side i år. Han er altid flink, naturligvis, men i sommer gav han et hold af feriebørnene en gratis tur til byfesten i Kolding, og på Koldinghus sørgede hr. Vetter for, at alle børnene fik gratis adgang. Det blev i sandhed en stor dag! — Det sidste feriehold gav hr. Lisberg en gratis tur til Skamlingsbanken, hvor børnene måske ikke fik så meget ud af det, jeg fortalte om bankens historie; men de morede sig storartet i de skønne omgivelser og havde en herlig eftermiddag.

På hold SH II havde vi den sædvanlige undervisning i 2 timer daglig, men også dagens øvrige timer gik med undervisning, og det med liv og lyst — kolonien var nemlig så heldig at have en ung lærerstuderende fra Skive seminarium. Han hed Eiler Poulsen, og han var ganske simpelt fænomenal til at få børnene interesseret i biologi. De kom hvert øjeblik løbende med planter og smådyr, som de skulle have rede på, og de arrangerede en meget fin udstilling af de fundne ting.

Ellers gik dagene med leg, sport, badning, spadsereture, gymnastik, bygning af hytter og huler, orienteringsløb, tegning, syning, strikning m. m.

Sønderho.

(Leder: Fru Anna Ehmsen).

- S I onsdag den 8. maj til torsdag den 30. maj 1968
- S II fredag den 7. juni til fredag den 21. juni 1968
- S III tirsdag den 25. juni til mandag den 15. juli 1968
- S IV fredag den 19. juli til torsdag den 8. august 1968

Feriehjemmet i Sønderho har i tiden 8. maj til 8. august 1968 modtaget 325 børn fordelt på 4 hold med 6425 kostdage i alt.

Den samlede vægtforøgelse var på 227 kg. Sundhedstilstanden har været særdeles god, som sikkert en del skyldes den dejlige sommer, vi i år har haft. En dreng blev sendt på Centralsygehuset med dårligt knæ.

Uden for skoleferien har børnene haft 2 timers daglig undervisning, og ellers er de blevet beskæftiget med frivilligt praktisk arbejde af forskellig art.

Ligesom de foregående år har feriehjemmet i tiden fra skoleårets begyndelse til 14. september været benyttet til 1 dags, 1 døgn samt flere døgn lejrskole, og det har i år slået alle rekorder, idet feriehjemmet i en måned har været besøgt af 2020 elever og lærere.

Socialrådgivernes virksomhed.

(Ved socialrådgiverne fru Irene Christiansen og fru Asta Nielsen).

Der er talt og skrevet meget — men ikke for meget — om samarbejdet mellem hjem og skole samt om barnets tilpasning til samfundet.

En af de vigtigste faktorer i samarbejdet er samtaler om barnets problemer; men for at samarbejdet kan blive godt, må forældre og skole

være helt ærlige over for hinanden i deres omtale af barnet. Herigennem kan skolen få et indblik i barnets vilkår i hjemmet og dermed i dets forudsætning for at kunne klare sig, og forældrene får kendskab til barnets problemer i skolen. Har forældre og skole den nødvendige respekt for hinandens meninger og en fælles opfattelse af barnets evner og modenhed, kan de hjælpe hinanden til gensidigt at acceptere barnet, som det er, og nå frem til klare aftaler om, hvad henholdsvis hjem og skole kan gøre for at støtte det i eventuelle vanskeligheder.

Hvert barn er fra fødslen en selvejende institution, der ejer en vis del af moderen og en vis del af faderen, men i en kombination, som kun eksisterer i dette bestemte forhold hos dette ene barn. Denne ejendom er det grundlag, som barnet starter på, og som det skal bygge sit liv op på. Alt det øvrige, som barnet erhverver gennem livet, må tilpasses efter denne kerne i dets personlighed. Barnets omgivelser, dets forældre og søskende, dets lærere og kammerater, kan præge dets adfærd, men ikke forandre dets medfødte egenskaber. Ud fra dette må skolen hos barnet søge at udvikle en adfærd, der harmonerer med dets personlighed og med dets omgivelser, og som gør det egnet til at leve i samarbejde med andre mennesker. Det kan ikke nytte, at der opstilles en standard, et mål eller et ideal, betinget af lærernes ønsker, forældrenes ærgerrighed eller samfundets traditioner, som man bevidst tvinger barnet imod under anvendelse af de midler, som man nu anser for de rette til at opnå hensigten, hvis ikke hele denne proces stemmer overens med det dybeste i barnets væsen og egenart.

Følgelig bliver skolens vigtigste opgave at forstå barnet. Det sker først og fremmest ved iagttagelse og vurdering, men for at få udbytte heraf må man kunne se barnet og dets adfærd fra barnets standpunkt, og samtidig må man huske, at det er barnets egenskaber og adfærd, der skal vurderes, ikke barnet selv.

Skolen må og skal dog også stille krav til barnet, men det må være krav, der stemmer overens med barnets evner og muligheder. Den må stadig have for øje, at kundskabstilegnelsen kun bør være et middel, en enkelt side af tilpasningsprocessen.

I bestræbelserne på at skabe forståelse mellem hjem og skole er det, at socialrådgiverne bl. a. gerne vil gøre fyldest. Har et barn vanskeligheder i skolen, skyldes de meget ofte flere faktorer. Når vi aflægger besøg i et hjem, viser det sig ofte, at familien har flere problemer, de gerne vil tale om, og mange gange er det problemer, som vi kan afhjælpe ved blot at fortælle, hvilke muligheder der er og ved at henvise til rette sted. Jo tidligere vi kommer ind i billedet, des lettere kan vi hjælpe med til at løse problemerne, inden alt går i hårdknude for familien, hvorved der skabes utrygge forhold for barnet uden for skolen. Dette giver let et uharmonisk barn og vil uvægerligt komme til at præge dets liv i skolen.

Vi håber derfor fortsat på et godt og frugtbart samarbejde — ikke alene med de forskellige funktioner inden for skolevæsenet, men også med alle de institutioner, vi ofte må henvende os til om råd og hjælp; thi uden et sådant samarbejde er det begrænset, hvad den enkelte kan udrette.

Samtlige forsømmelser i skoleåret 1967—68.

Skole	Forsømmelser i % af de skolepligtige dage				Ikendte høder for forsømmelser uden grund kr.	Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt			
Boldesager	4,96	0,84	0,05	5,85	0	0	3
Danmarksgade	4,20	0,50	0,01	4,71	0	0	3
Gammelby	3,39	0,39	0,01	3,79	0	0	5
Grådyb	3,69	0,36	0,08	4,13	0	0	3
Jerne	3,50	0,44	0,02	3,96	0	0	3
Præstegård	3,34	0,37	0,08	3,79	0	0	11
Rørkjær	3,37	0,29	0,02	3,68	0	0	3
Skads	2,94	0,24	0,04	3,22	0	0	0
Spangsbjerg	3,45	0,35	0,02	3,82	0	0	3
Stormgade	3,67	0,49	0,04	4,20	0	0	1
Vestre	3,07	0,33	0,03	3,43	0	0	0
Østre	4,01	0,30	0,02	4,33	0	0	4
Veldbæk	2,87	0,20	0,00	3,07	0	0	0
Gns. for alle skoler	3,58	0,39	0,03	4,00	0	0	39

Skolevæsenets fritidsvirksomheder.

Om formålet m. v. henvises til det i tidligere årsberetninger anførte. Fritidsvirksomhederne har i tiden 1. oktober 1967 til 30. september 1968 haft følgende omfang:

Vinterhalvåret:

	Okt. kvartal	Jan. kvartal
Hobbyvirksomhed	14 hold	12 hold
Skoleteater	7 »	10 »
Sløjd	6 »	7 »
Gymnastik og boldspil	24 »	27 »
Keramik	6 »	5 »
Formning	4 »	2 »
Håndarbejde	3 »	3 »
Folkedans	2 »	»
Skak	10 »	10 »
Svømning	36 »	35 »
	112 hold	111 hold
		223 hold

Sommerhalvåret:

Skolehaver	3 hold	
Svømning	283 »	
Aletik	9 »	
Gymnastik og boldspil	12 »	
Ornitologi	1 »	
		308 hold
	I alt	531 hold

I oktober kvartal deltog 1707 elever, i januar kvartal 1530 elever og i sommerperioden 4436 elever, hvilket sammenlagt giver 7673, hvorefter den gennemsnitlige deltagelse pr. hold har været 14 elever.

Til sammenligning kan anføres, at de tilsvarende tal for det foregående år var:

Oktober kvartal	109 hold
Januar kvartal	101 »
Sommerhalvåret	297 »
	I alt 507 hold

med et samlet antal deltagende elever på 7503 og en gennemsnitlig deltagelse pr. hold på 15 elever.

Skolehaverne ved Rørkjær skole.

(Ved lærer Harry Ehmsen).

Midt i april holdt foråret sit indtog, og arbejdet i skolehaverne kunne begynde. Antallet af deltagere var knap så stort som sidste år, men interessen var lige så stor, og arbejdet gik med liv og lyst.

Som sædvanlig kneb det lidt at få haverne holdt i ferien, og nogle faldt fra, men mange høstede stort udbytte i deres haver.

Tyveri og hærværk var der også, men ikke så slemt som sidste år.

Lærer E. Klein, Boldesager skole, havde som sædvanlig et hold herude, det var overvejende elever fra Boldesager, Jerne og Gammelby skoler.

Skolehaverne bag Danoanlægget.

(Ved overlærer Aksel Madsen).

Arbejdet i haverne påbegyndtes den 22. april og ophørte den 11. oktober.

Der har deltaget 104 elever fra 4., 5., 6., 7., 8. og 9. skoleår. 69 elever fra Grådybskolen, 18 elever fra Stormgades skole, 9 elever fra Spangsbjergskolen og 8 elever fra Vestre skole. Af det samlede elevtal var 33 drenge og 71 piger.

Desværre har det været nødvendigt at afvise nogle få elever på grund af pladsmangel.

Der har i år været en voksende interesse hos forældrene for børnenes arbejde i haverne. En meget ønskværdig udvikling.

Den frivillige svømmeundervisning.

*Den frivillige svømmeundervisning i Boldesager frilutsbad.
Sommeren 1968.*

(Ved overlærer Erik Vind).

Undervisningen blev gennemført efter følgende plan:

Kursus	Dato	Skoler	Hold	Elever
I	13/5-31/5	Gammelby, Jerne og Østre	39	502
II	6/6-21/6	Boldesager, Rørkjær, Skads og Veldbæk ...	39	565
III	24/7-12/7	} for alle skoler	43	633
IV	15/7-27/7		38	474
V	29/7-10/8		45	615
VI	12/8-23/8	Grådyb, Præstegård og Spangsbjerg	39	526
	26/8-30/8	Svømmeugen	—	—
VII	2/9-13/9	Danmarksgade, Stormgade og Vestre	40	597
			<u>283</u>	<u>3912</u>

Elever fra og med 4. klasse (i ferien 3. klasse) kan deltage. Undervisningstiden var fra kl. 7,00-12,00 i ferien, og fra kl. 15,00-19,00 før og efter ferien. Der var 7 lærere på hvert kursus.

Oversigt over deltagere og prøver.

Skoler	Deltagere	Svømmer- prøver	Fri- svømmer- prøver	Liv- redder- prøver	Prøver i alt
Bakkeskolen	55	8	8	0	16
Boldesager	701	86	56	45	187
Danmarksgade	144	29	11	9	49
Gammelby	224	29	25	14	68
Grådyb	221	35	20	13	68
Jerne	685	85	63	25	173
Præstegård	63	9	3	2	14
Rørkjær	277	29	20	6	55
Spangsbjerg	196	36	20	13	69
Stormgade	198	28	17	4	49
Veldbæk	13	0	0	0	0
Vestre	86	16	5	1	22
Østre	256	23	10	13	46
Andre skoler	308	5	5	6	16
Udenbys	485	60	35	7	102
I alt	3912	478	298	158	934

Præstegårds- og Spangsbjergskolens svømmesale vinteren 1967/68.

(Ved overlærer Erik Vind).

Elever fortrinsvis fra 4. og 5. klasse har deltaget i undervisningen efter følgende plan:

Præstegårdsskolen.

1967	Dreng	Hold	Elever
Oktober:	Rørkjær og Østre	6	88
November:	Jerne, Skads og Veldbæk	6	83
December:	Gammelby og Præstegård	6	88
I alt		18	259

1968	Piger	Hold	Elever
Januar:	Rørkjær og Østre	5	66
Februar:	Jerne, Skads og Veldbæk	6	101
Marts:	Gammelby og Præstegård	6	98
I alt		17	265

Spangsbjergskolen.

1967	Dreng	Hold	Elever
Oktober:	Grådyb og Stormgade	6	92
November:	Spangsbjerg og Vestre	6	89
December:	Boldesager og Danmarksgade	6	75
I alt		18	256

1968	Piger	Hold	Elever
Januar:	Grådyb og Stormgade	6	82
Februar:	Spangsbjerg og Vestre	6	90
Marts:	Boldesager og Danmarksgade	6	97
I alt		18	269

Undervisningstiden var fra kl. 16,00-18,30 mandag, tirsdag, torsdag og fredag.

Deltagere.

Skole	Dreng	Piger	I alt
Boldesager	34	37	71
Danmarksgade	11	30	41
Gammelby	97	58	155
Grådyb	68	69	137
Jerne	25	81	106
Præstegård	46	45	91
Rørkjær	41	33	74
Skads	1	11	12
Spangsbjerg	116	49	165
Stormgade	14	25	39
Vestre	8	38	46
Østre	44	21	65
Veldbæk	2	13	15
Andre	8	24	32
I alt	515	534	1049

Sang og musik.

Den frivillige musikundervisning.

(Ved sang- og musikkonsulent V. Birch).

I forhold til foregående år er tilgangen af elever til skolevæsenets frivillige musikundervisning forøget ganske pænt. Man bemærker, at tilgangen især har fundet sted i sammenspilsgrupper, kor og orkestre, men i øvrigt er tilgangen stort set spredt jævnt over de forskellige aktiviteter, der tilbydes. Man må dog med beklagelse erkende, at interessen for strygeinstrumentet er dalende, men det er jo beklageligvis en tendens, man i de sidste årtier har set med nogen bekymring på overalt i den vestlige verden.

Følgende oversigt giver nærmere detaljer i fordelingen i 3.-10. klassetrin omfattende 1.749 elever.

Oversigt pr. 15. september 1967.

Skole	Timer	Blokfl.	Strygere	Guitar Man- dolin	Mes- sing slagøj	Andre instr.	Sam- mensp. gruppe	Kor	I alt
Boldesager	10	75	11	11				75(2)	172
Danmarksgade	4	16					15	24	55
Gammelby	27	65	17	37		3	26(2)	65(2)	213
Grådyb	19	52	35				9	88(2)	184
Jerne	15	62	8	16			16	84(3)	186
Præstegård	12	66		22		28		29	145
Rørkjær	10	38	5					70(2)	113
Skads	2	13	2	(3)					18
Spangsbjerg	42	80	12	17	(90)	10		32	241
Stormgade	28	30	(27)	22			39(2)	30	148
Vestre	7	44		8				35	87
Østre		37		11				33	81
Vesterhavsdrengene	8						40		40
Strygeorkester	5						28		28
Pigekor	4							38	38
Antal	193	578	117	147	90	41	173	603	1749

Undervisningen forestås af 40 lærere fordelt over alle byens skoler.

I instrumentalundervisningen findes 973 elever, og som deltagere i kor- og orkesterarbejde 776 elever.

Ved forældremøder eller ved skolekoncerter har disse musikelever været flittigt anvendt og er efterhånden blevet en del af det samlede skolebillede i vor tid.

Skolevæsenets pigekor og orkester har nu virket i 20 år og lader jævnligt høre fra sig. Årets hovedopgave var den sædvanlige koncertrejse i efterårsferien til Tyskland, hvor man gav 6 koncerter, samt en koncert i aulaen og en tre kvarters radioudsendelse, begge i anledning af havnejubilæet. Dertil kom jævnlig optræden af mere lukket karakter i foreninger og lignende.

Vestjysk Orkesters kammerensemble har i år som noget nyt på tre skoler givet koncerter for de større elever. Dette forsøg vil man udbygge

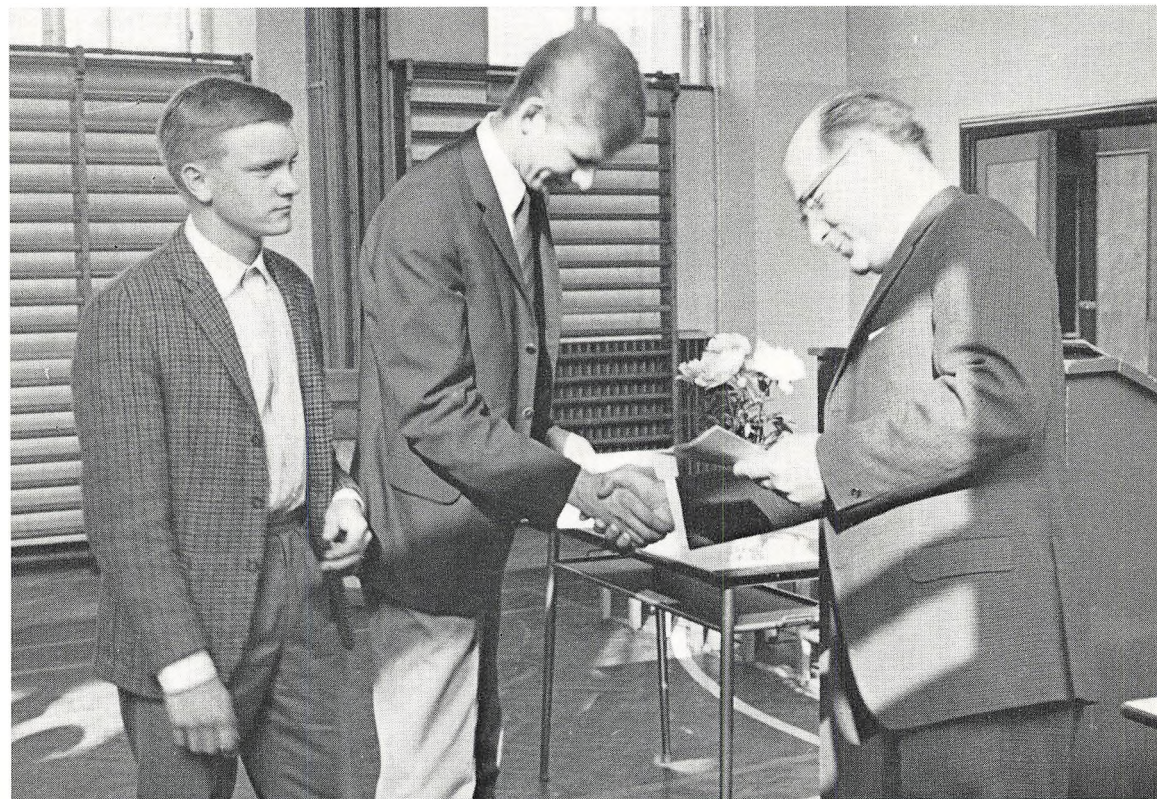
esterhavsdrengene –
avnejubilæet april 1968

Drøftelse af nyt skolebyggeri

Skoleinspektør H. Mogensen uddeler beviser til elever i ungdomsskolen

fremover, så det forhåbentlig vil komme til at omfatte alle skolerne efterhånden. Der har vist sig interesse for denne mere intime musikform, som har afløst vor årlige koncert med symfoniorkestret, men den kræver endnu udbygning og erfaring, som vi håber vil forbedres i det kommende år.

»Vesterhavsdrengene«.

(Ved Bent Ole Dalby).

»Vesterhavsdrengene« har i den forløbne sæson medvirket ved følgende arrangementer:

- 23. april 1968: Fælleskoncert på Statsskolen i anledning af skoledirektør N. P. Andersen, 70 år.
- 24. april: Esbjerg havn 100 år, koncert i byparken ved jubilæets åbning.
March gennem byen.
- 27. april: Koncert på havnen og ved englandsbåden i anledning af engelske gæsters ankomst til jubilæet.
- 28. april: March gennem byen og koncert på stadion.
- 2. maj: Koncert på havnen ved DFDS terminal i anledning af H. M. Kongens ankomst til jubilæet.
- 4. maj: »Vesterhavsdrengene«s hornblæsere blæser »The last post« i Byparken.
- 5. juni: Sportsugen i Nordenskov, march gennem byen, koncert ved de gamles hjem og på festpladsen.
- 15. juni: Valdemarsdagen, »Vesterhavsdrengene« marcherer i spidsen for flagtoget gennem byen.
- 16. juni: Koncert på Esbjerg banegård ved modtagelsen af gæster fra de nordiske venskabsbyer.
- 22. juni: Landsskolesangstævnet i Varde, koncert i Vardehallen.
- 29. august: I anledning af mindehøjtideligheden i Byparken blæses »The last post« af hornblæsere fra »Vesterhavsdrengene«.
- 27. september: Skoleidrætsstævnets finale i Stadionhallen.

Pr. 1. september 1968 er 93 elever fra 17 skoler tilmeldt »Vesterhavsdrengene«, heraf er 43 elever optaget i orkestret.

Med denne beretning bringer »Vesterhavsdrengene« en hilsen og tak til orkestrets stifter, fhv. skoledirektør N. P. Andersen.

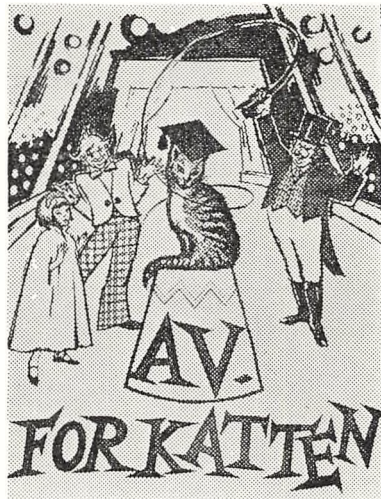
Samarbejdende organer.

Esbjerg og omegns skolescene.
(Ved skoledirektør N. P. Andersen).

	Elever	Forældre m. fl.	Indbudte tilsyn m.v.	I alt	Antal opførelser	Sted
„Av for katten“ 17. og 18. september for bliv.-5. klasse samt forældre (Landsskolescenen)	1771	89	1860	5	Teatret	
„Jomfru på knæ“ 4. og 5. februar for 5.-8. klasse samt forældre (Landsskolescenen)	721	60	781	2	Teatret	
„Flyv så mand“ 14. marts for børnehavebørn (Comedievognen)	1047	77	1124	3	Gr.+Sp.	
	3539	226	3765	10		

Det har været kendt af enhver, at »Skolescenen« gennem de senere år har været ude for stærk kritik på grund af et for ringe repertoire. Mindre kendt er derimod, at Skolescenens leder — efter at have erkendt det berettigede i kritikken — har påvist årsagen, herunder repertoirenød og svigtende indsats fra lærernes side. »Esbjerg og omegns skolescene« er ikke en afdeling af »Dansk Skolescene«, men en selvstændig organisa-

tion, men vi har hidtil måttet forlade os på, hvad »Landsskolescenen«, der er en afdeling under »Dansk Skolescene«, har kunnet tilbyde.

Vi — og vist også andre — har nok herudover begået den fejl at tilbyde en forestilling til et for bredt publikum med den virkning, at der ved forestillingen vel sad det publikum, stykket var skrevet for, men samtidig både for modne og for umodne tilskuere, hvilket selvsagt ikke tjener til at højne situationen.

Skavanken er ikke alene konstateret, men også erkendt, og sæson 1967/68 viser i hvilken retning, vi agter at gå.

Specielt for de allermindste — d. v. s. børnehaver, børnehaveklasser, 1. og 2. klasser — opførtes (på skolen): »Flyv så mand«, et rigtigt småbørnestykke med rigelige muligheder for publikum til at »snakke med«. Det var en festlig oplevelse!

»Av for katten« opførtes med specielt henblik på 3.-6. klasser, »Jomfru på knæ« for især 6.-8. årgang — og så træder teaterkredsens billetkøbsordning ind i billedet for 9.-10. årgang.

Til samtlige forestillinger (med undtagelse af teaterkredsens) har de deltagende elevers forældre haft adgang for samme pris som børnene.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved lærer Samuel Pedersen).

Under henvisning til min redegørelse i årsberetningen 1966/67, side 92, må jeg meddele, at skolebios virksomhed stadig er stillet i bero.

**Private aftenskoler, Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler
og Ungdomsnævnets øvrige virksomhed.**

(Ved skoleinspektør H. Mogensen).

Efter den stærke fremgang i 1966/67 var det ventet, at der ville ske en nedgang i antal kurser og antal elever. Aftenskolerne kan notere en samlet tilbagegang på 47 kurser og 451 elever.

Af de anmeldte kurser blev 108 enten ikke etableret eller standset på grund af for lille tilslutning, d. v. s. ca. 20 pct.

Aftenhøjskolen har haft en tilbagegang på 16 kurser og 244 elever.

Teknikerforberedelsen har haft fremgang og har nu 6 klasser med 106 elever (heraf er 3 dagklasser i samarbejde med Teknisk skole).

A.O.F. har haft kommunelærer C. M. Dalgård Hansen som forstander.

F.O.F. har haft kommunelærer N. Bech-Sørensen som forstander.

L.O.F. har haft driftsleder H. Larsen-Jensen som forstander.

Aftenskoleudvalget og ungdomsnævnet har fulgt arbejdet og aflagt besøg i de forskellige afdelinger.

I den efterfølgende redegørelse henviser tallene i parentes til 1966/67.

Aftenskolen:

I 1967/68 gennemførtes 367 kurser (414) med 6.358 elever (6.809), 17,3 i gennemsnit pr. hold (16,4). Undervisningens omfang opgøres i elevtimer, hvoraf der i 1967/68 var 368.695½ (337.075). Heraf forsømtes 86.762 (79.764½) eller 23,5 pct. (23,7 pct.).

Eleverne fordeler sig således:

4.556 kvindelige (5.040) heraf 361 14-18, 1040 18-25 år, 3155 derover
1.802 mandlige (1.769) heraf 116 14-18, 507 18-25 år, 1179 derover

Fordeling af kurser:

	Antal kursus	Elever	Elevtimer	Fors. %
Esbjerg komm. forts. skole ..	16 (20)	314 (389)	99.522½ (67.895)	20,9
A.O.F.	175 (177)	3002 (2832)	130.882 (110.945½)	23,7
F.O.F.*)	148 (203)	2622 (3369)	124.560 (150.390½)	25,9
L.O.F.	18 (14)	286 (219)	9.428 (7.844)	21,2
Skads husm. forening ...	5 (—)	67 (—)	2.890 (—)	10,3
F.T.F.	3 (—)	39 (—)	748 (—)	14,2
Komm. parti .	1 (—)	13 (—)	260 (—)	17,5
Esbjerg ungd. fællesråd ...	1 (—)	15 (—)	405 (—)	21,5

*) Iberegnet Esbjerg husmoderforening.

Fagene fordeler sig således:

	Antal kursus	Elevtal
Håndgerning (incl. lampeskærmssyning og montering)	115	1830
Husgerning	6	102
Engelsk	19	367

	Antal kursus	Elevtal
Tysk	25	474
Andre sprog	10	209
Dansk	3	46
Regning	1	16
Træsløjd	7	125
Porcelænsmaling, tegning og maling	34	559
Keramisk formning m. v.	8	181
Bogbinding, husflid, metalsløjd	4	69
Handels- og kontor-fag	14	257
Foto	4	75
Stoftryk	7	112
Blomsterbinding	13	225
Skindarbejder	6	97
Musik	9	173
Samfundslære	8	118
Motorlære	7	139
Skrædderi	5	78
Tilskæring	5	82
Teknisk forberedelseskursus*)	6	106
De unges haver	3	73
Andre fag	48	845

*) Omfatter dansk, engelsk, tysk, matematik, regning og naturlære.

Forskellige fag omfatter bl. a. Fysik, kemi, kursus for vordende mødre, samaritergerning, søvejsregler, meteorologi, havebrug, regnestokkens brug, radioteknik for fiskere, husbyggeri, gymnastik, kurser for handicappede.

Aftenhøjskolen:

Der gennemførtes 27 kurser (43) med 635 elever (879) og 16.974 elev-timer (26.746). Heraf forsømtes officielt 4479 (6788), 26,3 pct.

A.O.F.*)	18	hold (23)	409	elever (448)	9.945	elevtimer (12.940)
F.O.F.	6	» (17)	100	» (355)	2.785	» (10.226)
Esbjerg komm.						
forts.	2	» (3)	48	» (76)	2.528	» (3.580)
L.O.F.*)	1	» (—)	78	» (—)	1.716	» (—)

*) 1 foredragsrække.

Bl. a. fagene: Politik, økonomi, samfundslære, psykologi, 2 foredrags-rækker.

Tilsynet er varetaget af kommunelærer Villy Nielsen og overlærer Bent Otto Jensen.

Ungdomsnævnets virksomhed.

Ungdomsnævnet, ungdomsskoleudvalget og aftenskoleudvalget har gennem møder og ved besøg i de forskellige afdelinger fulgt virksomheden.

Udover de allerede nævnte områder har man beskæftiget sig med følgende:

1. Ungdomskostskolen i Holsted:

Ændringerne i skolens undervisning har medført, at de fleste elever nu opholder sig på skolen i 10 måneder = 1 skoleår. Esbjerg har haft 13 elever på skolen, hvoraf 4 har fået bevilget yderligere 10 måneders ophold, så de kan aflægge 9. eller 10. klasse prøven.

2. Elever på ungdoms- og efterskoler:

I årets løb indkom 51 ansøgninger om komm. tilskud. 24 piger og 27 drenge. Af disse fik 18 piger og 26 drenge bevilget i alt 48.750 kr. i tilskud, varierende fra 400 til 2500 kr.

3. Fritidsklubberne:

Der har været 2 klubber: Esbjerg fritidsklub med bestyrer A. Skeem som leder og Skads fritidsklub med ingeniør Eigil Nielsen som leder.

Der har i begge klubber været en del arrangementer med andre klubber i omegnen, især Sædding og Ungdomsskolen.

Medlemstal og fremmøde:

Esbjerg	129 medlemmer (140)	70 mødte pr. aften (80)
Skads	59 medlemmer (—)	33 mødte pr. aften (—)

Medlemmernes fordeling efter alder og køn:

	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	i alt
Piger	6	11	20	21		58
Drenge	40	30	31	24	5	130
	46	41	51	45	5	188

Efter erhverv fordeles de således:

70 skolelever, 40 lærlinge, 12 landmænd, 16 arbejdsdrenge, 14 bybude, 14 fabriksarbejdere, 8 husassistenter og 14 kontor og butik.

4. Tilskud til lokaler:

10 foreninger søgte om tilskud til delvis dækning af udgifter til egne eller lejede lokaler, og 7 fik bevilget 18.993 kr.

Esbjerg idrætsforbund har formidlet afbenyttelsen af gymnastiksalene, som stilles gratis til rådighed. De 26 sale har været benyttet i alt 12.609 timer. Kommunens udgift hertil er beregnet til i alt 107.428,68 kr. (8,52 kr. pr. time), (8,24).

I Esbjerg kommune var der i 1967/68 1914 piger og 1934 drenge, i alt 3.848 mellem 14-18 år. Af disse var der 151 (296) drenge og 298 (332)

piger, i alt 449 (628), eller 11,6 pct. (16,6 pct.), der ikke søgte en eller anden form for undervisning.

Mens dette skrives bliver den nye lov om ungdoms- og aftenskolerne vedtaget til ikrafttrædelse pr. 1. august 1969. Den kommende sæson bliver så den sidste under den gamle lov, og man skal forberede det nye. Måtte den kommende sæson blive en samarbejdssæson med planlægning af de nye ting for øje.

Med denne beretning bringer ungdomsnævnet en tak til godkendende og bevilgende myndigheder, til ledere, lærerstab og medarbejdere i de forskellige afdelinger samt til pressen for god omtale.

Ungdomsskolen: 29. skoleår.

Ungdomsskoleudvalgets medlemmer:

Kommunelærer Asbjørn Jakobsen, formand, valgt af byrådet.
 Overlærer Rasmus Bebe, næstformand, valgt af byrådet.
 Viceinspektør Niels Nøhr, valgt af fælleslærerrådet.
 Arbmd. Kaj Hansen, valgt af Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund.
 Gas- og vandmester Erik Årøe, valgt af Dansk Arbejdsgiverforening.
 Konstruktør R. U. Gram, skolekommissionens repræsentant i sager vedrørende 8.-9. klasser (prøveforb. undervisning).
 Skoleinspektør H. Mogensen, sekretær.

Ungdomsskolens ledelse:

Skoleinspektør: Henry Mogensen.
 Viceinspektør: H. Loof Nielsen.
 Viceinspektør (honoreret): H. Brågård.
 Sekretær: Grethe Nielsen.

Ungdomsskolen har nu skoleår sammen med folkeskolen, idet de prøveforberedende klasser og kursus til Teknisk forberedelseseksamen påbegynder undervisningen 15. august og afslutter 20. juni. Den almene ungdomsskole begyndte skoleåret den 4. september og afsluttede den 29. marts.

Ungdomsskolen har i sit 29. skoleår haft 1201 elever, det samme som året før, men der har været ca. 300 undervisningstimer mere. Af eleverne gik de 164 i de prøveforberedende klasser til følgende fag: Dansk, regning, engelsk, tysk, latin, maskinskrivning, naturlære og matematik. 16 elever får Teknisk forberedelseseksamen fra denne afdeling. De øvrige 1037 elever er fordelt i den almene ungdomsskoles mange klasser.

Ved skoleårets slutning var der 921 elever tilbage, et frafald på 280 eller 23,3 pct. (i 1966/67: 25,1 pct.). Af de »frafaldne« var 6 flyttet fra byen, 11 overflyttet til efterskole, 3 til dagkursus, 23 havde opnået læreplads med deraf følgende anden skolegang, og 18 udmeldte sig af anden grund, i alt 61 udmeldelser. Det giver et reelt frafald på 219 elever, eller 18,3 pct. (16,9 pct.).

Fordeling:

Piger:

Almen linie	17	klasser, beg. 313 elever, slut 240 elever
Sygeplejeklasse	1	» » 12 » » 8 »

Piger og drenge:

Almen linie	19	» » 363 » » 275 »
Erhvervspræget	11	» » 174 » » 128 »

Drenge:

Almen linie	4	» » 67 » » 49 »
Erhvervspræget	7	» » 108 » » 86 »

59 klasser, beg. 1037 elever, slut 786 elever

Prøveforb. undervisning:

Piger og drenge	13	klasser, beg. 164 elever, slut 135 elever
I alt	72	klasser, beg. 1201 elever, slut 921 elever

Antal indmeldte elever ved sæsonens begyndelse ...	640	561	1207
Antal elever pr. 31. januar 1968	665	517	1182

Fordeling efter alder:

	drenge	piger	i alt
14 år	233	129	362
15 »	227	141	368
16 »	130	116	246
17 »	61	96	157
18 »	14	35	49
I alt	665	517	1182

2. Fordeling efter antal år i Ungdomsskolen:

1. års elever	440	326	766
2. » »	149	183	332
3. » »	48	51	99
4. » »	3	1	4
I alt	640	561	1201

3. Fordeling efter beskæftigelse:	dreng	piger	i alt
1. Bude		3	3
2. På værksted og fabrik uden lærekontrakt ...	6	20	26
3. Ved landbrug		2	2
4. Ved fiskeri			
5. Ved husligt arbejde — barnepiger	40		40
6. I butik, på kontor uden lærekontrakt	13	3	16
7. Kontor- og handelslærelinie	21	5	26
8. Lærlinge i håndværk og industri	24	154	178
9. Skoleelever:			
7. klasse	22	21	43
8. »	143	71	214
9. »	134	87	221
10. »	14	7	21
Hjælpeklasse	1	3	4
1. real	107	71	178
2. real	89	41	130
3. real	39	26	65
Gymnasium	8	1	9
10. Anden beskæftigelse	2	2	4
11. Uden beskæftigelse	2		2
	<u>I alt</u>	<u>665</u>	<u>517</u>
			<u>1182</u>

Skolesøgende 556 piger og 325 drenge, i alt 881 af 1182 = 74,5 pct. (60 pct. i 1966/67).

2., 3., 4. års elever 200 piger og 235 drenge, i alt 435 af 1201 = 36,2 pct. (33 pct. i 1966/67).

Virksomhedsbesøg:

Værkstedsklasserne: Specialarbejderskolen.

Håndgerningsklasserne: Blichfeldt, Vestergård og Rudolf Andersen.

Handelsklasserne: »Vestkysten« og Centralbiblioteket.

Værkstedsklasserne har desuden gennemgået 15 specielle undervisningsfilm.

60 af ungdomsskolens elever har benyttet sig af billetkøbsordningen til Teaterkredsens arrangementer.

Klubben:

Ungdomsskolens elevtal viste i år ingen ændring i forhold til sidste år. Dette forhold gik igen i klubben. Benyttelsen af klubben var stort set uændret, men besøget var noget bedre efter jul sammenlignet med det foregående år.

De store fester var godt besøgt. Både bankospillet og afslutningsfesten fyldte salen, hvorimod vi til nytårsballet var lige ved at måtte udelukke elever fra festen på grund af pladsmangel i salen. Klubbens bordtennis-hold blev i år slået ud i de indledende kampe om kredsmesterskabet. Det var nu også ventet, da ingen af de spillere, der vandt kredsmesterskabet sidste år, var med i år. Klubben har ikke afviklet klubmesterskaber i bordtennis, billard og skak i år, da næsten alle spillere var ny-

begyndere og ikke turde binde an med de få gamle og hærdede spillere, men der blev trænet flittigt, og det lover godt for det kommende år.

Det er forbavsende at se de mange smukke ting, der blev fremstillet af de porcelænsmalende piger. Mange har efterhånden opnået en sådan færdighed, at de nemt kan måle sig med folk, der har dyrket denne hobby i en årrække.

Stoftryk samlede mange elever igen i år, selv om ungdomsskolen havde oprettet et undervisningshold. Dette synes imidlertid at have øget interessen for denne klubaktivitet. De mange elever havde stilet mod at lave mannequinopvisning ved afslutningsfesten, men denne måtte desværre aflyses på grund af hr. Skouboes sygdom.

Klubbens biograf viste 21 underholdende og 12 belærende film.

Som noget nyt har en gruppe elever klubaftenen dyrket »folkesang«, og de elever, der har underholdt, samlede fuld hus hver gang. Denne mere stilfærdige musik synes at have mange tilhængere blandt klubbens medlemmer.

Bestræbelserne for at give Ungdomsskolen et skolepræg i stedet for et kursuspræg fortsættes, men det er svært at gennemføre, så længe vi har så trange pladsforhold. Alle på skolen glæder sig derfor meget over, at myndighederne nu endelig har accepteret vore problemer og stillet i udsigt, at Ungdomsskolen pr. 1. august 1970 rykker ind i eget skolekompleks.

Med denne beretning bringes en tak til alle, der har medvirket til en god gennemførelse af et skoleår. Takken gælder de bevilgende og godkendende myndigheder, skoledirektør, medarbejdere i ledelsen, pressen for god omtale og sidst — men ikke mindst — den trofaste lærerstab.

Esbjerg kvindeforeningers børneparkering.

(Ved fru Helene Kjærsgaard).

Esbjerg Kvindeforeningers Børneparkering begyndte 1. september 1968 sin 7. sæson. Der er åbent 8 gange ugentlig i vinterhalvåret 1. sept. til 1. maj fra kl. 15,30 til 17 på følgende skoler: Jerne, Gammelby, Spangsbjerg og Grådyb. Fra sidste sæsons begyndelse har vi fået den ordning, at børneværnets familievejledere fører tilsyn med børneparkeringen. Sidste sæson var der i alt 5440 børn fordelt således:

Spangsbjergskolen	1618	børn
Gammelby skole	1321	»
Grådybskolen	1044	»
Jerne skole	1457	»

Forældre og børn er stadig meget glade for denne hjælp til at få børnene passet på betryggende måde, når der er behov for det. Vi har de samme dygtige ledere alle fire steder.

Under havnejubilæet havde vi børneparkering på Fiskeri- og Søfartsmuseet; den var besøgt af 234 børn, hovedsageligt udenbys, og vakte stor begejstring hos de museumsbesøgende. Ved Hans Majestæt Kongens besøg på museet fik han overrakt den lille bog med tegninger af Esbjergs skolebørn, udgivet af Round Table, som en hilsen fra børneparkeringen.

Esbjerg årskursus for lærere og lærerinder i Ribe amt.

(Ved skoleinspektør Sv. Å. Werborg).

I kursusåret 1967/68 undervistes på 33 hold 611 elever; i alt gennemførtes 1988 lærertimer eller 34.590 elevtimer.

Der har været afholdt 15 årskurser, hvoraf 2 var tredjeårshold, 5 var andetårshold og 8 førsteårshold; 7 af disse kurser har været afholdt i Esbjerg.

Undervisningsfagene var: engelsk, dansk, matematik, tysk, specialkursus A + B, kristendomskundskab, skolebibliotekskundskab, historie, sang og musik.

Der har været afholdt 18 kortere metodiske kurser med følgende emner:

Husgerning, dansk, litteratur, matematik, syteknik, formning, praktikvejledning, dramatisering, pigegymnastik, integrerede arbejdsformer, dansk begynderundervisning, keramik, trædrejning.

Af disse kurser afholdtes de 6 i Esbjerg.

Herudover afholdtes i sommerferien 1968 5 feriekurser — alle i Esbjerg — i følgende fag:

Småbørnsundervisning, formning, matematik, engelsk, tysk.

Der deltog i alt 168 elever — lærertimetotal 257 eller elevtimetotal 8945.

Friluftsbadene.

Med hensyn til størrelse og udstyr m. v. henvises til det i årsberetningen for 1957-58 anførte.

Badene har i sommeren 1968 været benyttet i følgende omfang:

Boldesager friluftsbad.

Åbent i tiden 10. maj—15. september 1968.

	Driftstimer		Bade	
	1968	1967	1968	1967
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	347	(346½)	14.641	(11.868)
Skolevæsenets fritidsvirksomhed	380	(376)	42.228	(41.662)
Esbjerg Statsskole	22	(21)	554	(557)
Sct. Nicolai skole	20 ¹	(17) ¹	200	(166)
Esbjerg realskole	17 ²	(17) ²	321	(353)
Esbjerg seminarium	36	(27)	1.046	(675)
Svømmeklubben »Esbjerg«	143	(136)	10.200	(9.200)
Statens gymnastikinspektion		(45) ³		(985)
Dansk livredningsforbund	8	(12)	240	(230)
De Unges Idræt, Esbjerg afd.	26	(12)	559	(720)
Offentligheden	406	(400)	27.410	(23.848)
	1.370	(1.368½)	97.399	(90.264)

¹ 20 timer i 1968 og 12 timer i 1967 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

² 15 timer i 1968 og 11 timer i 1967 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer i undervisningstiden og er ikke medtaget i sammentællingen.

³ 18 timer i 1967 er fælles med skolevæsenets egne driftstimer under fritidsvirksomhedens benyttelse og er ikke medtaget i sammentællingen.

Grådybbadet.

Åbent i tiden 10. maj—15. september 1968.

	Driftstimer		Bade	
	1968	1967	1968	1967
Kommunens skolevæsen i undervisningstiden	340	(340)	12.301	(12.449)
Skolevæsenets »svømmeuge«	25	(25)	1.500	(1.500)
Statens sømandsskole	38	(63)	1.235	(576)
Svømmeklubben »Esbjerg«	165	(156)	7.100	(6.000)
Offentligheden	920	(890½)	75.064	(74.606)
	1.488	(1.474½)	97.200	(95.131)

Som det vil ses, har der i de to bade i 1968 tilsammen været 194.599 bade mod 185.395 i 1967.

Tilsvarende viser tallene for offentlighedens benyttelse 102.474 bade i 1968 mod 98.454 i 1967.

Sydjysk Ungdomskostskole, Holsted.

Den 13 august (1967) modtog skolen sit hidtil største elevhold, det var på 75 elever. For første gang i skolens historie bestod holdet både af kvindelige og mandlige elever (50 piger og 25 drenge), hvilket på flere måder har vist sig at være en heldig ordning. Alle elevværelser er nu indrettet til tre personer.

Undervisningen er gennemført efter tilvalgssystemet med skoleåret delt i 8 lige lange kursusperioder.

2 gange i årets løb har eleverne været udsendt i erhvervspraktik fortrinsvis i deres hjembyer. Det har været muligt for skolens erhvervspraktikleder at aflægge besøg på så godt som alle praktikpladser i hver enkelt praktikperiode. — Samtlige elever har endvidere deltaget i lejrskoleophold henholdsvis på Bornholm, i Norditalien og Norge.

Repertoiret er blevet udvidet fra almen ungdomsskoleundervisning og forberedelse til 9. klasseprøven til også at omfatte forberedelse til 10. klasseprøven og teknisk forberedelseseksamen. — Ved afslutningen af skoleåret afholdtes følgende prøver: 9. klasseprøve med 21 elever i regning, 15 i dansk, 13 i engelsk, 6 i maskinskrivning og 5 i moderne husførelse. 10. klasseprøve med 12 elever i regning, 7 i tysk, 11 i dansk og 7 i engelsk. 7 elever aflagde prøve til teknisk forberedelseseksamen i matematik og naturlære.

Den voldsomme stigning i elevtallet synes ikke at være et éngangs-fænomen. Der er allerede nu en kraftig tendens til, at eleverne, efter at have fuldført et skoleår, ønsker at fortsætte på skolen. Dette er en udvikling, man fra skolens side kun kan hilse velkommen.

Regnskabsoversigt.

Udgifter til skoler i 1967-68.

Den samlede konto 16 i Esbjerg kommunes driftsregnskab viser følgende poster:

1-1.	Lærerlønninger m. v.	3.894.052,57
1-2-1.	Administration	1.109.644,80
1-2-2.	Pedeller m. v.	552.367,16
1-3-1, 2	og 11. Bygninger og inventar	874.083,87
1-3-3.	Gas, el og vand. Varme	725.743,38
1-3-4.	Rengøring	2.498.525,08
1-3-5.	Skatter, afgifter og forsikring	213.164,32
1-3-6.	Skolebotanisk have	30.889,21
1-4.	Undervisningsmidler, fysiske og naturhistoriske samlinger, forrentning og afskrivning	1.440.787,87
1-5.	Skolebiblioteker	536.986,77
1-6.	Andre udgifter	1.370.427,16
1-11.	Forrentning og afskrivning	2.493.928,69
1-12.	Stipendier	53.719,00
1-13.	Befordring af skolebørn til og fra kommunens skoler	82.615,71
1-21.	Betaling for undervisning af kommunens børn i statsskoler	158.236,00
1-31.	Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	29.750,00
1-32.	Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	4.284,16
1-51-1.	Skolelægeordningen	205.930,32
1-51-2.	Tandpleje	1.144.227,64
1-51-3.	Skolebespisning	411.931,95
2-1.	Ungdomsundervisning m. v.	683.300,19
2-2.	Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler	525.777,83
4.	Bidrag til skolefonden	522.805,79
5.	Centret for specialklasser for Ribe amt	0,00
		<hr/>
		19.563.179,47
1-7.	Indtægter	307.338,32
		<hr/>
		19.255.841,15

I disse udgifter er indeholdt følgende beløb, der ikke vedrører skolebørnene i kommunens skoler:

Foreninger m. v. til lejeafgift vedr. virksomhed med børn under 14 år	39.250,00
Udgifter ved offentlighedens benyttelse af Boldesager fri-luftsbad og Grådybbadet	89.703,46
Betaling for undervisning af kommunens børn i statsskoler	158.236,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i private skoler	29.750,00
Betaling for undervisning af kommunens børn i andre kommuners skoler	4.284,16
Ungdomsundervisning m. v.	683.300,19
Tilskud til handelsskoler og tekniske skoler m. v.	525.777,83
	<u>1.530.301,64</u>

Efter fradrag af disse poster udgør kommunens nettoudgifter	17.725.539,51
Når hertil lægges	
de i denne sum fradragte tilskud fra staten vedrørende	
lærerlønninger	17.666.105,30
skolebibliotekerne	234.620,00
fritidsvirksomhed for skoleelever	93.179,00
forrentning af og afdrag på skolelån ...	18.741,68
stipendier	98.031,00
befordring af skolebørn	1.677,50
skolelægeordningen	203.561,23
skolebespisningen	164.320,50
	<u>18.480.236,21</u>
og de fradragte vederlag fra andre kommuner	307.338,32
fremkommer følgende udgift vedrørende skolebørn i kommunens skoler	<u>36.513.114,04</u>

Den gennemsnitlige udgift pr. skolebarn og pr. indbygger

	Pr. barn (9.623)	Pr. indbygger (57.181)
Kommunens udgift efter fradrag af ovennævnte skolebørnene i kommunens skoler uvedkommende udgifter	1.842,00	309,97
Tilskud fra staten	1.920,42	323,17
Vederlag fra andre kommuner	31,94	5,37
	<u>3.794,36</u>	<u>638,51</u>

Efterskrift.

Under denne overskrift fremkom vor tidligere skoledirektør N. P. Andersen i sidste årsberetning med en tak til Esbjerg skolevæsen for de tyve år 1948-68. Takken skal imidlertid også lyde den modsatte vej.

Vi har kendt N. P. Andersen som en fremskridtets mand, der har fostret mange nye ideer; nogle af dem — måske mange — har endnu ikke nået at bundfælde sig. N. P. Andersen skrev også om udviklingen i de forløbne år, og vi må sige, at han som skoledirektør forstod at følge med, selv om det var svære år at planlægge i på grund af den store vækst og udvikling, byen var inde i. På visse områder var vi endda så meget foran, at lovgivningen havde vanskeligt ved at følge med.

Det var ikke blot folkeskolen, N. P. Andersen havde tid til at tage sig af. Vi må tillægge ham faderværdigheden for Esbjerg Seminarium, børnehaveseminariet, et kommende fritidshjemsseminarium, realkursus og skolecentral m. m. Rendbjerghjemmet var et af hjertebørnene; men når det gjaldt børn og unge, var der megen plads i N. P. Andersens hjerte.

Endnu en gang tak N. P. Vi ønsker dig fortsat god arbejdslyst i mange år endnu.

A. K. Nielsen,
fmd. f. skolekomm.